

Jeju Jarkwa Na MEMPRAR CATÊJÊ JÀPÊN XÀ Jarẽn Xà

Ûhÿ, pê Ruc jũm japrỳ pê Tejopir ita wÿr ihkàhhôc ita kujate. Ne cupê Pawrô pê Jeju-jarkwa na memprar catêjê nõ ata kôt me ipa catê. Ne jũ kam ipa to hàhtôti atajê kam, ihtÿj ajco ihkôt ipa. Ne hõ kàhhôc ita kam, hacpÿa mã cõjkwa wÿr Jeju jàpir na harẽ. Ne hanea ne Jeju na mehkwỳ wÿr Pahpãm Carõ Pejti wrÿc, ne cute me cumã amji jõr, ne ma me to ipicamẽn to mõr na harẽn. Ne haneane Petrô me Pawrô te pjê cunea kam Juta catêjê me, mehcahkrit pê Juta catêjê nare mã, Jeju pê me pahpytâr catê na to hũjarẽn na harẽn. Ne hõ kàhhôc japrỳ pê **Jeju Jarkwa Na Memprar Catêjê Jàpên Xà Jõ Kàhhôc** (Me Hápên Xà).

*Pê Ruc me cumã amji jarẽ
Ruc 1.1-4; 24.36-49*

¹ Ûhÿ, Tejopir, ipê Ruc, ne pa wa ha amã ihhôc. Ne wa ramã ite mam amã ijõ kàhhôc ita kujahêc. Pom pê Jeju ampo to, ne me cumã to hahkre itajê na wa ite ihhôc, ne amã ihkujahêc.

² Ne pê mam Jeju cato pjê ita kam, ne ajco hápênxà ton to ipa, pê ma Pahpãm cõjkwa wÿr to api, nawa ite amã ahna ihhôc, ne amã ihkujahêc. Ne hàpir xàxwÿjrea na cute ihkôt me ipa catêjê

mãn, PahpãmCarõ Pejti jarkwa kôt, mār quê harkwa na cumã memprar catêjêna me ipa.

³ Ne pê Jeju ihtyc jirô pê hacpÿa mã ihtĩr, ne ihtĩar na cute mehcunea mã amji to ipipê to amcro to cwarênta. Mã ihkôt me ipa catêjê te me hõmpun, ne Pahpãm himpej xà ata to me cumã ihcakôc.

⁴ Ne amcro ata na, hacpÿa mã Jeju tĩr jirô pê mã, ihkôt me ipa catêjê me, mehkrĩ ne ame apà. Mã cute me cumãn to:

— Ita ri, Krĩpinkrên kam me ahtwÿ, ne ita ri Inxũ Cati te me amã ampo to hũjahkre, wa ite me amãharên atajê jikaj, mār quê me amã cugõ, quê ame ato ihtÿj.

⁵ Ne hõtpê Jowãw te cô kam me acumrãr, ne quê ha me ana ahtũm nare, quê ha Pahpãm amji Carõ Pejti carôt kam me acumrã. Ne me amã carôt gõ, ca ha Carõ Pejti carôt kam me atÿjti ne — hajÿr.

⁶ Mã ihkôt me ipa catêjê te cormã ahna mecuprõn tu ne mehcukij, ne me cumã:

— Xà ita kam, quê ha Pahpãm pjê ita kam, Juta catêjê to ihhimpej kam tẽ? — hane.

⁷ Mã Jeju me cumã:

— Nee ate me hahkre pej xà nare. Ne Inxũ Cati mã ricutea amji mã amcro hyr xà ata jahkre pej.

⁸ Ne quê ha Pahpãm me amã Carõ Pejti carôt gõ, caha me acwa ne me to apa, quê ha taa me ato ihhimpej, ne me ato atÿjti ne. Ne ita caxuw ca hame apê ijarên catêjê. Na ca ha ita caxuw Krĩpinkrên me, Juta jõ pjê me, Krĩrĩtpej jõ pjê

me, pjê cuneakam amũ pjê jũwry catia kam me ijarẽn to meapa — hane.

⁹ Ne pê Jeju ita jarẽn jirô pê mã me kam mare mã macôjkwa wỳr hàpir to mỗ. Mã hamre, ahcakrã te cutor, mã nee hipêr cute me hõmpun nare.

¹⁰ Ne cama me xa ne Jejujàpir xà na, côjkwa wỳr, kàj mã me ahna ahcakrã pupu. Mã ihprôt pê me hũmre pijakrut ne mehkà jakati kam me xa, me cahê na, ne cute me cumã harkwa to:

¹¹ — Hĩpôjajo jõ pjê catêjê, ampo na mã ca me acuhhê necôjkwa wỳr ame rĩt? Por Jeju ame acahê na mỗ ata, macôjkwa wỳr tễ, ne quê ha ihtỳj jũ caxuw amji jaxà, nehàpir xà ita na, quê ha amji jaxà ne wrỳ — hajỳr.

Cute me Matij capi xà

Ruc 24.52-53

¹² Mã ma Jeju jarkwa na memprar catêjê te Pĩxô jõ kẽn pĩn hacpỹa mã hũ napire mã, Krĩpinkrên xa ata wỳr, me amji jaxàr.

¹³⁻¹⁹ Ne krĩ kam me cator, ne ma kỳj pê me hàhhuc xà ata wỳr memỗ, ne cute me cuprõn ne kam me hàhhuc. Curi Petrô me, Jowãw me, Tijac me, Antre me, Pirip me, Tome me, Partômew me, Matew me, Tijac pê Arpew kra me, Ximãw mã hõ pjê kĩnti ita me, Juta pê Tijac kra me, Jeju menxi me, mehkjêjê me, pyjê kwỳ me cuteme cuprõn. Ne curia mehkri, ne hõtpê Pahpãm mãmehcakôc. Ne pê Juta Carijot xwỳ, Jeju pro jahpan xà na ihpore py ata to pjê japrô. Ne pjê ita kampê ihpỳm, ne apu amji kễhkễ, ne ihcahti na hĩn apu hapôj, ne ty. Pê Krĩpinkrên kam, mehkri atajê cunea me ita pa, ne me hahkre pej.

Cwỳrjapê pê me pjê itamã haprỳ to, Purcaprô jô pjê. Ne me ahna amcro jàhtô nare, mã Jeju na mehkwy jàhtô na cute me xěj ne ihkôt cute winti ne me cuprôn. Mã Petrô xãm ne cute me cumã harkwa to:

— Me ikjêjê, wa ha me amã Juta xwỳ atajarë. Juta ata pê amji kôt jũmjê to mỗ, cute meJeju pro, ne mehcuran prãmte. Ne pê cupê me pahkwỳnỗ, ne ihtỳj ajco me pahcape na mepajapên xà ita to apê.

²⁰ — Pê Tawi xwỳ rỳ pêa mã Pahpãm Carõ Pejti jarkwa kôt Juta na ihhôt, pê Pahpãm ramãita to amji kampa. Ampo na? He ita na pê cumã to prãm. Pê cute to prãm xà ata na ihkên mã axà, ne ty. Pê Tawi xwỳ Juta na ihhôt to hane he:

“Quê ha hũrkwa jicu, quê ha nee jũm kam ihkrĩ nare” hane.

Ne ihhô nỗ kam hanea ne ahna ihhôt tohane he:
“Quê ha ihtỳj jũm haxà kam axà, nehàpên xà ita to apê” hane.

²¹⁻²² Cwỳrjapê cu ha me jũm xũmre capi, quê jũm axà, ne haxà kam hacpỹa mã Jeju tĩr na harên to ipa. Pê cu me pahnỗ cumã kaat kamJowãw te cô kam mehcumrãr na hõmpu, mã ahnaa ihtyc, ne hacpỹa mã hàpir na me pahnỗ te hõmpun ata, cu ha me capi, quêJeju mã imprar catê na axà — hane.

²³ Mã cute me hũmre pijakrut mã me cator, ita-japrỳ te Joje Parxap, ne haprỳ krut te Catytkam, ne hanea ne ihnỗ ita japrỳ te Matij.

24-25 Mã cute me ahna Pahpãm mã mehcakôc, ne me cumã:

— Me ijõ Inxũ Cati, ca ha ca me imã me icaca xà cunea pupu. Ne me imã to hahkre, me ipijakrut itajê nõ ca ha amji mã capi, ne to me imã hahkre, quê jũm me ikôt apê, ne jũm akra jarkwa na imprar catêna ipa. Nãmri Juta te ampo kêanre ton, ne me gápên xà ita pê ihpým, ne ihtyc, ne ma ihkrĩ xà kêanre ata wýr tẽ — hajýr.

²⁶ Ita jirô pê mã ri, cute amji to me hýr, ne cute meipijakrut itajê nõ capi. Ne hamre, mehwý te me hũmre nõ ita pyxit neme capi, ata japry te Matij, mã cute Juta xwý jaxà kam Jeju jarkwa na cumã memprar catêjê mã me haxàr.

2

Pahpãm Carõ Pej cator xà

Me Hàpên Xà 4.31; 8.15; 10.44; 19.6

¹ Ramã me Hõ Kêhkên xà jõ amji kĩn jõ amcroa kam hàhhuc, mã Jeju na mehwý te me cuprõn xà atakam me cuprõn.

² Mã ihprõt pê cõjkwa pĩn, krã, ampo jàhkrihkrit pê kôcti jàhkrihkrit pyrãacti ata cator. Ne hàhkrihkrit ata te ikre kam me jý atajê cunea mã amji jõr.

³ Mã cute me ihpôc pê cuhy pôc te cajõhjõtre pyrãcre atapupun. Mã apu ihcahkũm ne cute ahpýanre na mehtàt par.

⁴ Mã Pahpãm Carõ Pejti carôt te mehcunea to hipu. Ne cute ahpýanre na me cumã mehcakôc

xà jōr par. Na ricute mehçakôç xà cunea to mehçakôçkam me to ihtēm.

⁵ Mā curi Krīpinkrên kam Juta catêjê jàhtôa neme hàhhuc atajê, hōtpê Pahpām to me amji kampa. Ne pê pjê cunea rŭm hŭwry catiarŭm ajco me hapôj, amji kĭn ata wŷr.

⁶ Ne cute me ampo jàhkrihkritti ata par, ne hŷrmā me cuprôn. Nemehcunea te amji mā me ipikrar. Ampo na? He pê ihtŷjmehcunea me amji çakôaç kampa, na pê me cupê hahkre kêatre.

⁷ Mā me hàhtôti itajêcunea te amji mā me ipikrar, ne mehkrăpictor tu, ne ajpên mā me harên to:

— Pom me hŭmreitajê pê Hĭpôjajo jō pjê catêjê na ri amehçakôç.

⁸ Jŭ mā mā cute me, ne me pahçakôaç to amehçakôç?

⁹ Pom cu Partij jō pjê catêjê me, Metij jō pjêcatêjê pĭn me pahçator, ne me pahkwŷErāw jō pjê pĭn me pahçator, ne pom cu Cōpihpo jōpjê ata pĭn me pahçator, ne Juta jō pjê pĭn me pahçator ita, ne Cawrôpejti jō pjê pĭn me pahçator, ne me pahkwŷ Axij jō pjê pĭn me pahçator ita? Pom cu ita pĭn me pahçator ita, ne hanea ne Ponto jō pjê pĭn me pahçator.

¹⁰ Ne hanea ne Amcrāti jō pjê pĭn mepahçator, ne Panpir jō pjê pĭn mepahçator ita, ne hanea ne Ejit jō pjê pĭn me pahçator. Ne Pjêhpôç jō pjê pê, por Xiren jō krĭ çahi na xa ata pĭn me pahçator, ne hanea ne me pahkwŷ pyxitre Roman jō krĭ pĭn ame pajapôj.

11 Ne hanea ne Kēnpojre jō pjê pīn me cator, ne hanea ne Pōcapryhti jō pjê pīnme cator. Ne me pahkwỳ pê Juta catêjê impeaj, mã hanea ne curmã me pahkwỳ itajê te Juta catêjê na me amji ton. Ne me pahcunea, ahpÿanrena me pajarkwa to me pahcakôc cakrô, mã ajte ihtÿj me pajarkwaa na cute me pamã Pahpãm jàpên xaitajê jarên na mempar — hane.

12 Mã mehcunea te me ampo ita jahkre pej nare kam amji mã me ipikrar, nenee kam cute ampo to me amji kam hapac nare, ne tee ame ajpên cukij, ne me ajpên mã:

— Ampo mã ajte? — hajÿr.

13 Jirô pê mã ri mehwỳ ame hūn ne me cumã:

— Mōrmō me hūmre itajê amehkōm ne ame ajpã, na ri amehcakôc pihhoti ita to hane — hane.

Petrô jūjarên xà

Me Hàpên Xà 3.12-26

14 Mã Petrô pê cute me tôxi atajê kwỳ nōa, ne me cape na xa, ne kÿj cati pêa mã, cute me hàhtôa mã hūjarên kam ihtēm, ne me cumã:

— Me ikwỳ pê Juta catêjê me, pom ca me acunea ita riKripinkrên kam me akrĩ itajê! Me ipar peaj ne! Wa ha me amã awjarê!

15 Ampo na? He ca atÿj me hūmre itajê pipãn na amehcãmjĩ. Hãpà, nee me ipipãn nare. Me hōmpu he. Pom cormãpyt jàpir pejti ita? Qué ajte iràràtia na ame ajpã?

16 Pom ca me ipupu, ajteare mã me icakôc xà, ne cupê rÿ pêa mã Pahpãm jarkwa na ihcakôc

catê ita japry te Jôwer ata pê ahna ihhôn to hane he:

17 “ÿhÿ, Pahpãm te amji jarên to hajÿr he:

‘Me hõmpu he, wa ha ihmat ri, hîcu xà kam, ramã ampo cunea jamrexãa kam wa ha hane he:

Wa ha ma me hÿrmã Icarõ Pejti kujate, quê ha pjê cunea kam mehcunea mã amji gõ, quê ha me cucwa.

Quê ha me akra xùmre me, me akra cahãj me, Icarõ Pejti jarkwa kôt me ijarên to me ipa.

Ne wa hamentuwjê mã, me iriat kam, icaca xà to ajpê.

Ne mehwejte hajÿar, wa ha me ipimtîr kam me cumã icaca xà tohahkre.

18 Ne wa ha imã me hàpèn catêjê atajêmã Icarõ Pejti kujate.

Quê ha me hÿmre me, pyjê atajê ijarkwaa kôt ijarkwa to amehcakôc.

19 Wa ha hanea ne kÿj rÿm, cõjkwa pîn, pjê kam, rÿ jÿ caxuw jÿm te ampo pîhhoti pupun nare ata toajpê, quê ha hane he:

Quê ha me caprô catia ne kam cuhy, ne kam ihkÿm cati.

20 Ne quê ha pyt kam awcapàtkô, ne quê ha putwryîntepti ne, ne cupê me caprô pyrãac.

Hõ, ata quê hapjê wÿr ipê me gõ Pahhiti teamji jaxâr xà wÿr ihkên to hane.

Ne amcro ata kam quê haPahhiti carôt catia to ajpê, quê ha mehcunea me hõmpu ne me hahkre pej.

21 Ne quê ha cute me iwỳr na, wa ha me kampa, ne mehkên pê mentête amtà, ne me to ikra' " hane.

Hõhõ, Pahpãm cakôc xà itajê na, pê Jôwer xwỳ ihhõc, hõ kàhhõc kam.

Pê Petrô me cumã Jeju jarẽ

22 — Na ca me ikampa, me ikwỳ pê Ixaher catêjê, pompê Jeju Naxare jõ krĩ kam ipa ata, wa ame amãharẽ. Pahpãm te me pamã Jeju kujahêc, mã Jeju te Hũm Cati carôt kôt ampo pej pihho jàhtõa ne ton. Por rỳ jũ caxuw jũm te ampo pupun nare atajê pê ajco to. Ne ampo na ri hãn ne ampo itajê to? Nee mã ampona hãn ne ampo itajê ton nare. He pahte me Pahpãm te ihkujahêc na me hahkre pej prãmte, pê hãn ne ajcoampo itajê to.

23 Ca ate ahnaa mehcuran. Pê Pahpãm rỳ pêa mãmamã ita to amji kampa, ne ahna amji ton. Ne ahnaacute me amã ihkra jõr. Ca ate Roman catêjê mã meJeju jõr, mã cute pĩ na menxõr, ne mehcuran.

24 — Ne jũ wỳr quê ty ne ihtyc tu, cwỳrjapê ri Pahpãm te hacpỹa mã to ihtĩr.

25 Ỡhỹ, pê rỳ pêa mã me panquêtti pê Taw-ihacpỹ mã Jeju tĩr xà na hõ kàhhõc kam ahna ihhõc. Ne pê Jeju cakôc xà na ihhõc to hane he:

“Ỡhỹ Inxũ, apê ijõ Pahhiti, na waijõtpê akõat ipa. Ne ca amcro cuneakam itehcajpa, na ri imã ampo cupa nare.

26 Ne ampeaj kam ijakry, ne icakôc xà kam ijakry pit.

Na wa ha cormã amcro nõ na ty, ne itỳj gikaj.
 Wa ijõtpê ato amji japackre.
 Ne jũ wỳr ca ha ijarêt xà ata kam ijicu, ne imã
 hikra, cwỳrjapê ri ijakry.
 Ne jũ wỳr ca ha me carõ kwỳ jipôc ri icarõ to
 tojnõ, ne cumã hikra.

²⁷⁻²⁸ Ampo na?

Quê ha ramã ikà cacu xàa kam, ca hahacpỹa mã
 ito itĩr.
 Ne atea ca, catyt kam ipa to imã hahkre.
 Cwỳrjapê wa itỳj ijakry, ne ipej pêa mã ipa.
 Neijakryti to wa amã icakôc to ipa.
 Na ca ha hacpỹa mã itoitĩr.
 Ne ma kàj mã, cõjkwa wỳr amji wỳr ijaarô.
 Wa ha cormã apupu, ne ampeaj kam apyrên
 ijakry” hane.

Hõ, pê pahhiti pêTawi xwỳ jõ kàhhôc kam
 Pahpãm kra to hũjarên to hane.

²⁹ — Ỡhỹ, me ikjêjê, wa me amã me panquêtti
 xwỳ kôt harên to impejti to prãm. Pê me pajõ
 pahhi pê Tawi xwỳ ty, pê me harêt, ne ihkre
 cormã me pahcote na ihkrĩ.

³⁰ Ne pê cupê Pahpãm jarkwa to ihcakôc catê,
 cwỳrjapê pê cumã Pahpãm te jũ caxuw mehkra
 tàmwxwỳ tàmwxwỳ nõ to pahhi na awjahkre ata
 na hahkre pej. Ne cupê mam Tawi pê pahhiata
 pyrãac ne cupê pahhi.

³¹ Ne pê Tawi ramã Pahpãm te jũ caxuw hacpỹa
 mã pahhi na to hũjahkre ata to ihtĩr na hahkre
 pej. Ne nee pê Tawi taa amji to hũjarên to hajỹr
 nare, ne quêt ihtàmwxwỳ tàmwxwỳ nõna pê Jeju to
 awjarê. Ne pê harên to hane he:

“Jũ wỳr ca ha mecarõ kwỳ jipôc ri icarõ to tojnõ.
Ampo na?

Quê ha ramã ikà cacu xàa kam ca ha hacpỹa mã
ito itĩr” hane.

Pê Petrô me cumã Jeju hacpỹa mã ihtĩr na harẽ

³² — Měr hõhõ, Pahpãm te hacpỹa mã Jeju taa
to ihtĩr, na ramã me icunea te me hõmpun.

³³ Mã ma Pahpãm te cõjkwa wỳr to hàpir,
mãPahpãm jĩkjê rũm, awpôc rũm jỹ. Ne cute
Hũm te Carõ Pejti to cumã hũjahkre ata pyr,
neme imã ihkujahêc. Ne por ampo cunea pihho,
ca me hõmpu, ne me kampa itajê pê Pahpãm
Carõ Pejti jàpên xà.

³⁴⁻³⁵ Ne pê Tawi xwỳ nee cõjkwa wỳr hàpir
nare, ne Jeju pê quêt api. Por pê ramã Tawi
harẽn to:

“Pahpãm pê Pahhiti teijõ Pahhiti mã:

‘Ca ha ijĩkjê rũm, awpôc rũm jỹ, waha xa apar
krac ri acurê xwỳn catêjê jaxà, ca ha
cormã me hõ pahhi na jỹ’ ” hane.

³⁶ — Pom me apê Juta catêjê, itajê wa me amã
awjarẽ, ca ha me hahkre pejpeaj ne. Mār pê ca pĩ
kam me Jeju curaata to ri Pahpãm te mehcunea
jõ pahhiti. Ampo na? He toa pê ramã rỳ pêa
mã Pahpãm awjahkre — hane. Hõ, Petrô te me
hàhtôa mã harẽn to hajỹr.

³⁷ Mã cute me ita par ne amehpec, ne me cumã
amjikĩn nare, ne cute me Petrô me, Jeju jarkwa
na memprar catêjê kwỳ cukij, jũ mã quê ha me,
ne mehkên pê me cato, ne me cumã:

— Me ikjêjê, jũ mã wa ha ajte me, ne me ikên ita pê me icato? — hane.

³⁸ Mã Petrô me cumã:

— Ỡhỹ, ca ha me hane he. Ca ha me akênjicu, wa ha Jeju jarkwa kôt cô kam me acumrã, quê ha mehcunea Pahpãm te, ate ame Jeju to kên atajê to tojnõ ne hicu tu na me gahkre pej. Hõhõ, ca ha me hane, ne me Pahpãm Carõ Pejti incwa, nepê ramã Pahpãm to awjahkre.

³⁹ Ne me ca me, me akrame, por cormã mehcunea ampỳa mã ame ipa atajê mã, pêPahpãm to awjahkre. Pê hanea ne cute cormã mehator atajê mã Carõ Pejti ita to awjahkre — hane.

⁴⁰ Mã hipêr Petrô me hapackre, ne me cumã ahcawpa ne me cumã:

— Cute me hapackre xà kên kam me ipictor itajê pê me gapôj, ne me amji pytà — hane. Hõ, me hapackre xà ita to ri cute me hapackre, necormã me hapackre xà kwỳ jàhtôa to cute me hapackre.

⁴¹ Mã me hàhtôa ne cute me Petrô jarkwa par, ne cute mehkên ton jicu, mã cute côkam mehcumrãr. Mã amcro ata na, me hàhtôa ne Jeju na mehkwy mãme hàr. Ne atajê pê me hàhtô na me mir crê ne me axà.

⁴² Na pê Jeju jarkwa na cumã memprar catêjê te tôxi atajê cunea mã Pahpãm te amji kam hapac xà to hahkre to meipa. Ne pê ajco mehcunea ajpên na mehhônco tu, ne ajpên kam me apà, ne ihtỳjajco Pahpãm mã mehcakôc.

*Mam Jeju na mehkwy te amji kam hapac xà
Me Hápên Xà 4.32-35*

⁴³ Ne pê Jeju jarkwa na cumã memprar catêjê ajco Pahpãm carôat kôt me hápên xà catia pihhoti impejti ton to me ipa. Ita cwýrjapê pê mehcunea mã me hũapa, nemehcunea mã mempej pit.

⁴⁴ Na pê mehkwy cunea mehkôat me ajrõ, ne me cumãajpên kîn. Cwýrjapê pê me cumã ampo atajê, ihtýj me cupê hamreare atajê me ajco me ajpên mã me hàhcukrêj to me ajcokjê.

⁴⁵ Ne pê ajco me cumã ampo atajê to ihpore na aha, ne me cupêampo jamreare atajê caxuw amji mã mehpore to ajcrà.

⁴⁶ Ne mehcunea, amcro cunea kam ajco Pahpãm to meamji kam hapac xà jũrkwa kam me cuprõ. Jirõ pê mã pê ihtýj ajco ajpênjũrkwa kôt ame apà, ne ihtýj ajpên pyrên me hakry, ne nee jũm amji to cati prãm nare.

⁴⁷ Na pê Pahpãm to me hàmnãn ne cumã impejti na me harẽ. Ne pê mehcunea Jeju na mehkwy impejti na me to amji kampa. Pé amcro cunea kam Pahpãm me capi, ne me to cuprõ, ne ma Jeju na mehkwy mã me hacjê, na pê ma me to ipicamên to mõ.

3

*Hũmre te xwý ita caprãr xà
Jowãw 14.12-14; Me Hápên Xà 14.8-10*

¹ Ýhỹ, pê amcro ata na, pyt pejti kam, Petrõ meJowãw ma Pahpãm to me amji kam hapac xà jũrkwa wýr memõ. Ne amcro ata na, pê pyt pejti

kam Pahpãm mã mehcakôc prãmte, ajco me curi cuprõn to me ipa.

² Pê amcro cunea kam hũmre nõ ihkjê te xwýana ihpým ata, harkwa japrý te Impejti ata jarkwa mã ajcoihkrĩ, cute mencjêj mã cute me ahna hàhwýr prãmte.

³ Ne cute Petrô me Jowãw xàr na me hõmpun, ne me ahna hàhwýr.

⁴ Mã cute me hõmpun, mã Petrô cumã:
— Me ipupu — hane.

⁵ Mã hũmre ata te me hõmpun, ne cute me cumã ampo jõr, mã cute ipyr prãmte, ahna me hikaj.

⁶ Mã Petrô cumã:

— Ipê ihpore hamreare, ne wa ha itýj amã ampo gõ. Ne ite amã ampo jõr xà ita pê Jeju mã ri quêt carôt cati, incwýrjapê quê ha ihtýj ato impej. Pê Pahpãm Jeju to awjahkre, pê Naxare jõ krĩ pĩn cato ata jarkwa na wa ha amã: “To xa ne mõi” — hane.

⁷ Ne Petrô te awpôc rũm hũ na ipyr, ne ihtehcajpar. Mã hamre, ihpar kõn pej pyrentu, mã ihtýjintoj ne hãm, ne apu mõi pyrentu.

⁸ Jirô pê mã ri ma mehkôt Pahpãm to me amji kam mehapac xà jũrkwa mã hàr, ne apu intoj to mõi, ne apu Pahpãm to hàmnãn to mõi.

⁹ Mã me hàhtôa ne cute me harkwa mã hũmre te ihkrĩne hàhwýr catê ata pupun, mã ikre kam apuintoj to mõi, ne apu Pahpãm pej na harên to mõi.

¹⁰ Me kam mare mã impej, cwýrjapê ri cute me hõmpun xà ata te ame tõi hàpêt, neamji mã me to ipikrar. Ne me amji mã:

— Rỳ jũ caxuw me pahnõ te ampo te hajÿr nõ pupun nare — hane.

Ikre kam Petrô jũjarẽn xà

Me Hàpèn Xà 2.14-36; Ruc 24.46-47

¹¹ Mã hũmre te xwÿre ita ramã caprãr ne impej, ne ma cute Petrô me Jowãw pynãr, mã hamre, mehcunea te ita to amji mã me ipikrar neamehprõt. Ne ma Pahpãm to amji kam me hapac xà jũrkwa jarkwa mã, Xarômãw jõ amkrã ata wÿr mehprõt.

¹² Mã Petrô te amji wÿr mehprõt na me hõmpun, ne mecumã:

— Pÿhàpà, me ikwÿ pê Ixaher catêjê, ampo na mã came iwÿr ame aprõt to hane? Ne ampo na mã ca amji mã ameapikrar to ame hane, ne kypê me ipupun nare? Cõt ca atÿj meitea, me icarôat kôt me hũmre ita caprãr na ame icãmji? Xà mõrmõ me ipej cwÿrjapê wa ite me hũmre ita caprãr? Hãpà, nee mã me icarôt to ite me hũmre ita caprãr nare.

¹³ Jeju pê Pahpãm kra impeaj ata te ri caprãr. Ne cupê me panquêtjê Aprãw xwÿ me, Ixac xwÿ me, Jaco xwÿ Pãm Cati, ne cutea ri ihkra Jeju to cati, na riimpeaj to impej. Ne ca ate ahnaa amji pê mehcaca, ne megõ pahhi pê Pirat mã me hõr, cute ihcuran xà caxuw. Mãtee apu cumã hikranprãm. Ca ma ihkĩnte ame cumã hikran caca.

¹⁴ Ne ate me jũm kêanre pê mehcuran catê ata me Jeju pejti ata to megãhpan, ne ate mehcuran catê ata mã hikran na Pirat name gãhwÿr. Mã cute me amã cumã hikran.

15 Ca ate me Jeju pê me pamã pahteamji kam me pajapac xà jõr catê ata curan. Mã Pahpãm te hacpÿa mã to ihtĩr, wa ite ihtĩar na me hõmpun.

16 Jeju te ri hũmre ita caprãr. Wa me ajwar ite, cute caprãr na me hahkre pej. Na ri ita caxuw me akammare mã, me acunaa mã hũmre ita pej.

17 — Me ikjêjê, he imã, ate me gõ pahhi meJeju curan na, me gahkre pej. Ne me apêcupê Pahpãm kra na hahkre kêatre, na ca ate me to hajÿr.

18 Pê rÿ pêa mã ramã Pahpãm jarkwa na ihhõccatêjê Jeju tyc xà na mehhõc. Ne cute me ahna ihhõc xà ata kõt ri ihkên mã hàr. Ne pê ihkàj xà incuire nare ata na, pê rÿpêa mã ahna mehhõc, na ca ate ahnaa me to hajÿr.

19 Na ca ha me akên itajê mã me hikra, ne ate amji kam me gapac xà to me antuw, ne Pahpãm wÿr me apkjê, ne Pahpãm jĩkjê rũm meahtwÿ, quê ha ate me to kên atajê to tojnõ ne hucu, ne me ana amji capa.

20 Ca ha ame gakry, ne atÿj meapej pêa mã me amji to me ajpa. Ne quê ha Pahpãm amcro nõ na hipêr me pahwÿr Jeju kujate.

21 Quê ha nee cormã ne amji jaxàr pyrentu nare, ne quêt cõjkwa kam ahtwÿ. Quê ha jũ caxuw Pahpãm ampo cunea to impej, ne to ipintuw jõ amcro kam ahtwÿ, quê ha cormã amji jaxà. Ne rÿ pêa mã pê Pahpãm jarkwa na mehhõc catêjê impejti atajê, ramã ita to mehçakõc, ne ahna mehhõc.

22 Pê ramã me panquêtti pê Mojxe xwÿ ita to ihçakõc, ne me cumã:

“ÿhỹ, quê ha amcro nõ na me pajõ Pahhiti pê Pahpãm me pamã me pahnõa kujate to hanea, pom pê mam ikujate he.

Quê ha pahnõ pyxit ata me pamã Pahpãm jarkwa toihcakôc, ne harên to apu mõi, caha mempar to impeaj ne.

²³ Nãmri ca ha ate nee me jũm ata par, ne harkwa kôt me apa nare na, quê ha Pahpãm ihtỹ ahna me apupu, ne mehkwy intête me anõjũpar nare ata cator pyrentu, quê ha acto” hane.

²⁴ Ita to pê Mojxe me panquêtjê mã ihcakôc.

— ÿhỹ, he nee pê Mojxe pyxit peaj ne ihcakôc to hajỹr nare. Pê Pahpãm jarkwa na mehhôc catêjê cunea mehcakôc to hajỹr pit. Ne mam haprỹ to Xamer xwỹ kôt mehapôj itajê, pê hanea ne ajco mehcakôc xà ita to mehcakôc to meipa. Pom cu amcro ita kam me harkwa to hãpên xà pupu, itajêa to pê mehcakôc, ne ahna mehhôc.

²⁵ Pê Pahpãm ramã Jeju to awjahkre na pêharkwa na mehhôc catêjê, harkwa kôt me pamã Jeju toawjahkre. ÿhỹ, pê rypêa mã Pahpãm me panquêtiti Aprãw xwỹ mã ihcakôc ne cumã:

“ÿhỹ, quê ha amcro nõ na me atãmxwỹ tãmxwỹ meikampa, wa ha mehkôt pjê cunea kam me to impejti ne” hane.

²⁶ Ne pê Jeju hõtpêPahpãm kampa, pê cute to hũjahkre xà ata na capi, ne ma me amã ihkujate, cute me ato impej, ca me acunea te me akên mã hikran, nePahpãm wỹr ate me amji xàr

prãmte — hane. Ata to riPetrô te mehkwy mã hũjarẽn.

4

Pê Petrô me Jowãw prohti cuna mã xa Ruc 21.12-13

¹⁻⁴ Ýhỹ, Petrô me Jowãw cormã Jeju to me cumã ihcakôc, ne me cumã:

— Ýhỹ, Jeju tyc mã Pahpãm te hacpỹa mã toihtĩr — hane. Mã me hàhtôa ne amehcuhhê ne me kampa atajê te amji mãme to hajỹr pyrentu, ne ihtỹj me Petrô jũjarẽnxa atajê kampa. Na ri me hàhtôa ne Jeju to amji mã mehhimpej, ne ramã mehũmre te mir te xĩc ne mehkwy mã me hàr. Mã me hõ pahhi catêjê kwỹ japôj, necute me Petrô me Jowãw cakôc xa na mempar. Ne cute mempar catêjê itajê pê Xato xwỹ kôt me ipa catêjê kwỹ me, cute Pahpãm mã mehcajrẽn catêjê kwỹ me, me Pahpãm jũrkwa jamãr catêjê jõ pahhi. Ne ame Petrô me Jowãw kam mencryac to mencryc. Na ri cute mehpro, ne me haxàr. Mã ramã me ahna pytre, mã ri curia cute me hacjẽnxa kam me ahna apê. Ampo na? Pahhi catêjê cunea te iràrà na me hacjênatajê cakôc xa kam me hapac prãmte. Ne pê cute amji mã me Jeju to mehhimpej, ne memparatajê pê me hàhtô na me xĩc mir.

⁵ Mã apê na iràrà na, prohti kam mehkwy jakrã jõ pahhi catêjê me, Mojxe xwỹ te me hapackre xa to me cumã hahkre catêjê cunea te Krĩpinkrẽn kam amji to me cuprõn, cute me Petrô me Jowãw cakôc xa na mempar prãmte. Mã Juta catêjê jõ

pahhi me, cute me cumã Mojxe xwỳ jǒ kàhhóc to hahkre catêjê me,

⁶ me Pahpãm mã mehcajrën catêjê jǒ pahhi japrỳ te Anati ata me, mehkjêjê me, Cajpa me, Jowãw me, Arexãnre me, prohti kam mehcunea te me cuprõn, cute me Petrô me Jowãw cakôc xà na impar prãmte.

⁷ Mã pahhi te me ahna harkwa hydr. Mã cute me haprôr neme cuna mã me hãm. Mã pahhi te mehcukij kam ihtêm, ne mecumã:

— Ỡhỹ, ita caxuw ca ha me imã me amji jarẽ. Jũm jarkwakôt mã ate me hũmre te xwỳ ita caprãr? Jũm te mã meamã me acarôt jǒr ne ahna me amẽn, ca ate mecaprãr? — hane.

⁸ Mã Pahpãm Carõ Pejti te Petrô mã amji jǒr, ne incaca xà mã hâr, ne cute to ihtỳj, cute me cumã ihcakôc xà caxuw. Na ri Petrô te prohti kam me cupê pahhi catêjê mã ihcakôc to hajỹr he, ne me cumã:

Pê Petrô me cupê pahhi catêjê mã Jeju jarẽ

⁹ — Ỡhỹ, menxũjê me, me to ahimpej catêjê, mǒrmõ ca amji mã me ito: “Cutea ri mehũmre ita to impej ne caprãr” hane, incwỳrjapê mã ca ame icukij xà ita to me icukij? Ne ajte me imã: “Jũm carôt to mã ate me cute xwỳ ita caprãr?” hane.

¹⁰ Měr hõhõ, me ikam gapac to mempeaj ne. Ne wa ite, me cupê Juta catêjê mea mã, ate me hũmre ita jahkre pej prãmte, wa meamã harën to, Jeju te ri caprãr. Por pê Pahpãm Jeju toawjahkre, pê cato ne Naxare jǒ krĩ kam apu ipa ata te ri caprãr. Ne taa mã ca atepĩ kam

mehcuran. Ne taa mã ri Pahpãm te hacpỹa mã to ihtĩr, ne cutea ri hũmre te xwỳ ata caprãr. Ne harkwa kôt wa icakôc, cwỳrjapê ri cute caprãr.

¹¹ — Pê Pahpãm jô kàhhôc ramã harên to hane he:

“Ihhêj rũm me apê, por ikre pyxwỳr catêjê kėanreatajê pyràac.

Ne me apê hahkre kėatre.

Na ca ame ikre mã hãm xà impejti ata caca, ne ate me mẽn.

Mã me akwỳ pê jũmjê itajê te me ikre mã hãm xà impejti ita pỳn,

ne me cumã hãm, mã impeaj to impej, ne ihkwỳ jirôa pê impej ne ihtỳj” hane.

— Ne Jeju pê ikre mã hãm xà impejti ata pyràac. Ca ma ame curê ne ate me mẽn.

¹² Ne Jeju ita ri pyxit peaj, ne me pahkên pê me pahpytà. Ne jũm mã ri pjê ita kam me pahkên pê me pahpytàrjahkre pej? Hamreare, jũm mã hahkre pej nare. Na ri Pahpãm te caxuw Jeju pyxitpeaj ne hãm. Na ri pyxit peaj ne cumã mepahkên pê me pahpytàr jahkre pej — hane. Ita to ri Petrô te ihcakôc, ne me cumã harên.

Pê me cupê pahhi catêjê Petrô me Jowãw mã me amji cawpa

¹³ Mã cute me Petrô par, ne me hõmpun, mã me ipijakrut ne me xa, mã me ajpẽn mã:

— Pỳhàpà, xà ajte nee me cumã me pahcupa nare, na mãame pamã mehcakôc xà ita to hajỹr to ajwar ame mõi? Pom me pahcati pit ita! Ne me pamã hahkre pej pit ita! Ne cormã me

pahkĩnte mencrire ita cakrô, mã ajte nee amji mã me pahcupa nare. Ampo na? HõtpêJeju me ajwar amcro atajê nõ na apu ipa na ri, nee cumã mepahcupa nare — hane.

¹⁴ Ne hanea ne hũmre te xwỳ caprãr ata, hanea ne mehcunea cunamã Petrô me Jowãw cahê na impeaj xa. Na pê me cupê pahhi catêjê neePetrô me Jowãw na mehcakôc kên nare.

¹⁵ Ne ma cama cute me Petrô me Jowãw cator, põ mã, cute me cuprõn xà pê. Ne me ajpên mã:

¹⁶ — Pỳhàpà, jũ mã cu ha me ipijakrut itajê to me? Nãmri ramã mehcunea te Křĩpinkrên kam harkwa to cute me hũmre te xwỳ caprãr name hahkre pejtu ita kam. Jũ wỳr cu ita to me amxu, ne jũ wỳr cu mentête mehcakôc xà ita capa.

¹⁷ Hamre, cu ha cama me cumã amji cawpa, quê nee hipêr amji mã me Jeju jarên nare. Mãr quê nee krĩ kôt harên ipicràn nare — hane.

¹⁸ Ne ma cute me Petrô me Jowãw to me hàr, ne amji jipôc ri, amji kuc ri me hãm. Ne me cumã:

— Hã, ca ha nee hipêr me cumãJeju jarên nare, ne ca ha ma me tẽ — hane.

¹⁹ Mã Petrô me Jowãw, me hõ pahhi catêjê mã:

— Pỳhàpà, xà ajkĩ me acakôc xà ita pej? Wa hapijamã me garkwa kôt amji to, ne nee Pahpãm jarkwakôt amji ton ne ihkôt me ipa nare? Quê ha pijamã Pahpãm mã ita na impej? Hãpà, quê ha cupê ita na ihkaj na.

²⁰ Pê wa Jeju me ajco ame ipa, ne ihkôt me ampo jàhtôa kampa, ne ito jĩa to me ampo jàhtôa ne me hõmpu. Ita kam jũ wỳrwa me ita jicu, ne me to tojnõ, ne me to icakôcjicu nare — hane.

21 Mã me hàhtôa atajê ame Pahpãm to ajpên mã me amnã, ne ajpên mã:

— Ampeaj kam Pahpãm cati ne carôt tỳj, cute ihtỳj hũmre te xwỳ ita caprãr — hane. Cwỳrjapê ri me cupê pahhi catêjê, me hàhtôti atajê cupate, cute me Petrô me Jowãw mã me amji cawpa, ne ihtỳj jũ na me ton to prãm, ne ma cute mehkujahêc.

22 Ỡhỹ, pê me hũmre te xwỳ caprã ata pê ramã ahnacaku cwarênta. Pê mehcunea Petrô me Jowãw tePahpãm carôt kôt, cute me hũmre te xwỳ ata caprãr na me hahkre pej.

Pê Jezu kôt me ipa catêjê Jezu mã mehcakôc

23 Ne cute me Petrô me Jowãw mã hikran, mã ma me tẽ, hacyỹ mã mehkwy wỳr. Ne cute mehkwy cuneamã, pahhi me prohti kam, cute me ahnaihcakôc xà kên to, cute me ahna mehcakôc xà atajê cunea na, me amji jarên.

24 Mã cute me Petrô me Jowãw par. Ne mehcunea te mecuprôn, ne Pahpãm mã amehcakôc ne me cumã:

— Hàpà, me ijõ Pahhiti. Ỡhỹ, apê me icunea ton catê. Pê ca còjkwa to, ne pjê to, ne cô to, ne kam ampo tĩar na amji to ajpa atajê cunea to.

25 Ỡhỹ, pê rỳ pêa mã me iquếtti pêamã hàpên catê pê Tawi xwỳ ihhòc, ne Acarõ Pejtiarkwa kôt ihhòc to hane he:

“Ampo na mã amji caprỳ to krìxàre kôt ame còjkwa kam Pahhiti pê Pahpãm kam mencryc ne ame hapu prãmte ame cuprõ?

Ne jũ wỳr quê ame amji mã hamã.

26 Ne ampo na mã me cupê Ixaher catêjê nare atajê jõ pahhi kwỳ, hãn ne Pahhiti te me cumã hõ pahhi pyxwỳr ata me cuna mã me cuprõ, ne ahna ame ajpên pa?" hane.

— Ita na pê Tawi xwỳ, Acarõ Pejti jarkwa kôt ihhõc.

27 — Ne cute ame Jeju na me ajpên par ne kam amencryc prãmte ri, krĩ ita kam me cuprõ. Ne ita na ri pahhi Heroti me, pahhi Ponti Pirat me, mehcahkrit pê Juta catêjê nare atajê me, me cupê Juta catêjê me, mehcunea te me cuprõn, krĩ ita kam. Ne mār pê ca me imãAcãmter pejti capi ne to awjahkre, ne hãm ata kam hanea ne apu mencryc.

28 Pom pê ca ramã rỳ pêa mã to amji kampa ata na ri mehkêan kam, cute me cuprõn.

29 Měr he, me hõmpu he! Cormã me pahkam mencryc. Ne cormã imã me amji cawpa. Ne ita caxuw, ca ha hipêr me ipê me amã me ijàpên catêjê mãacarõt gõ, wa me cumã garkwa to icakõc, ne me icakõc kam pra, ne kypê me cumã me icakõc nare.

30 Ne ca ha me cumã acarõt pẽ, wa akra Jeju jarkwa kôt me hà catêjê caprã. Ne akra jarkwa kôt me icakõcto me ipa, ne ampo to mempej, ne me to ijàpên xà impejtiton to me ipa, quê me hõmpu, ne me acarõt jahkre pej — hane.

31 Ita na ri Jeju na mehkwy Pahpãm mã me amjicajrën. Ne cute Pahpãm mã mehcakõc jicu, meajkaam cute me cuprõn xà jàpêt. Mã Pahpãm CarõPejti te mehcunea mã amji jõr ne me to hipu

tu. Na pê nee me cumã me hũpa nare, ne mehtÿj pit. Mã nee mehcakôc xà na me hàhtàt nare.

Pê ampo cunea to ame amji tekjê pit

Me Hápên Xà 2.42-47

³²⁻³³ Ne Jeju jarkwa na memprar catêjê hõtpê mehcunea mãPahpãm Carõ Pejti carôt tÿjti jarkwa kôt hacpÿamã Jeju tĩr na me harẽ. Mã Pahpãmhõtpê me to kênre nare. Ne me hàhtôa cakrô, cute amji kam me hapac xà itajê pit, ne pyxit peaj, ne cute me amji kam hapac xà pipên pit. Mã nee ame amji pê hõxÿnare.

³⁴⁻³⁵ Ne pê hõtpê me cumã ampo to ajcrà. Ne pê ajco me cupê ihporehamre, pê ajco mehkwy mã, ikre me purme ampo atajê to ajco ihpore na me aha, ne mehporc incwa, ne Jeju jarkwa na memprar catêjê mã me cugõ. Pê me cupê hamreare atajê mã me to ajcrà. Na pê Jeju na mehkwy kam jũm pê ampo hamreare nare.

³⁶⁻³⁷ Ýhÿ, mehcote na hũmre apu mõ ata japrÿ teJoje. Ne cupê Rewi xwÿ tàmwxwÿ tàmwxwÿ nõ. Ne cupêXipre jõ pjê catêjê nõ, ne kaam ihpÿm. Mã cute me cumã haprÿ krut jõr, ne me cumã “Parnap Jũcanãr”. Ampo na? Hõtpê apu mehkôt ipa ne apu mehkwy mã hũcanãr ton to ipa, na pê haprÿhane. Mã cute hanea ne pur to ihpore nahãhpan, ne ma Jeju jarkwa na memprar catêjê mã hõr, cute mecupê hamreare atajê mã apu to ipicràn xà caxuw.

5

*Anana me Xapirkwÿj
Carati 6.7*

¹ Mã hũmre nõ ita japrỳ te Anana, ne hĩxi japrỳte Xapirkwỳj, te hanea ne pur to ihpore na me hàhpan.

² Ne aracri cute me ihpore jĩkjê juwahi, ne Jeju mãmemprar catêjê mã me hĩkjê pitjõr. Ne cute mehcunea jõr na me amji jarên. Pê ihtỳj Xapirkwỳj mãimpjên te me cumã ihpore jĩkjê pitjõr na hahkre pej.

³ Mã Petrô te Anana cukij to:

— Pỳhàpà, ampo na mã ate cama me pahcurê xwỳn jamãr, mãcute amã amji kam hapac xà ita to hahkre? Ne ampo na mã ate Pahpãm Carõ Pejti mã ahêj? Ampo na mã aracri atepur jõ pore jĩkjê juwahi?

⁴ He ate pur to ihpore na gàhpan xwỳjrea na, pur atekjêa ri, ne hanea ne, pom ate ihpore me pur to gàhpan ita atekjêa ri. Ca rỳ mã hĩkjê pitjarê, quê ha ahna amã ihkênre nare. Ne ampo na mã ate ita to hajỹr? He nee ate jũm mã ahêj nare, Pahpãm mã ca ate ahêj — hajỹr.

⁵ Mã Anana te ita par pê ihpỳm ne ihtyc pyrentu. Mãcute me ita jahkre pej catêjê atajê cunea mã ampeaj kam ita cupa.

⁶ Mã mentuwjê kwỳ te mehtyc cupu, ne ma põmã me to kwỳ, ne cute me harêt.

⁷ Mã ahna ahtũmryre mã curi ihkôt hĩxi cator, ne nee cormã cuteampo te impjên to jũ mãn xà ata na hahkre pej nare.

⁸ Mã Petrô te ihcukij ne cumã:

— Hã, imã awjarê, xà ampeaj kam mã ihpore ita na pitmã ate apjên me pur to gàhpan? — hajỹr. Mã cumã:

— Ýhỹ — hane.

⁹ Mã Petrô cumã:

— Ampo na mã ate apjên me amji caxuw Pahpãm CarôPejti inxÿj? Xà ate mehcajpěr prãmte mã ca ate me to hajÿr? Pom mentuwjê te me apjên jarêt ne ramãhacpÿ ne ame ipa ita, quê ha hanea ne ihkôt me ato kwÿ ne me garêt — hane.

¹⁰ Me ajkaam mã Petrô cuna mãihpÿm ne ihtyc. Mã mentuwjê cator, ne cute me hõmpun, nema me to kwÿ ne cute impjên cahêa na me harêt.

¹¹ Mã Jeju na mehkwy cunea te me ita par, ne me cumãhũpa to hũpa.

Pê me hàpên xà pihho catia to

Me Hàpên Xà 19.11-12

¹² Ýhỹ, Jeju jarkwa to memprar catêjê te Pahpãm carôt kôt me hàpên xà pihho catia ton. Ne cute me hàhtôa jipôc ri me hàpên xà impejjàhtôa ne me ton. Mã mehkwy cuneate me cuprôn, Xarômãw jô amkrã kam.

¹³ Mã me hàhtôa ne me cupê Jeju na mehkwy nare atajê mã ampeaj kam mehũpa, na ri nee Jeju na mehkwy mã jũm xâr nare. Ne mehcunea amji mã me Jeju na mehkwy cupa to hũpa to me ipa.

¹⁴ Quê ha jũm te amji kam hapac xà to ipintuw prãmna, quê ha ihtÿj jũm me hÿrmã axà. Ne por me hũmre me, pyjê jàhtôa ne ampeaj kam me Pahpãm kampa atajê ri, Pahpãm wÿr me ipipkjêr xà, na ri ma Jeju na mehkwy me ipicamẽn to me mỗ.

¹⁵ Ne por Jeju jarkwa na memprar catêjê atajê, Pahpãm carôat kôt me hàpên xàpihho catia ton to me ipa. Cwýrjapê quê ha me hà japý, ne krĩ cape na me cunõ, quême hikwa, quê Petrô apu mõi ne mencwýrpê mõi, quê hacarõ pykrã me hà atajê pro, quê ha mempejpyrentu, ne amehcuhê.

¹⁶ Mã me hàhtõa ne Krĩpinkrên wýr me hàcatêjê me, me kam me pahcurê xwýn carõ kên catêjê atajê to me mõi, mã cute mehcunea caprãr.

Pê ame Jeju na mehkwy curê

Ruc 21.12-15; Jowãw 15.26-27; Me Hàpên Xà 4.1-22

¹⁷ Mã cute Pahpãm mã mehcajrên catêjê jõi pahhi me, Xato xwý kôt me ipa catêjê kwý me, ma ame Jeju jarkwa na memprar catêjê jõi na me amji to prãm ne ma ame curê. Ne mehkwyã kwý cunea mã Jeju jarkwa na memprar catêjê kĩn, cwýrjapê ri me curê xwýn itajê kwý ame hũ na mehkĩn ne ame curê. Na ri cute ame to kêanrexã na me ajpên par.

¹⁸ Ne cute mehkujahêc, mã mehwýr me pra, ne cute me Jeju jarkwa na memprar catêjê pijakrut pê Petrô me Jowãw atajê pro, ne me haxàr.

¹⁹ Mã caxwa ata kam, cõjkwa pĩn, Pahpãm mã memprar catêjê nõ cator, me hacjên xà kam, ne cuteme cumã harkwa jihê mẽn, ne põi mã ajwar meicator, ne me cumã:

²⁰ — Hã, cute Pahpãm to me amji kam hapac xajũrkwa wýr me tẽ, ne me cumã Jeju te amji kam hapac xà intuw pejti ita na harên pa — hane.

21 Mã me hũpar pyrentu, ne apēmã, iràrætia na, ma Pahpãm to me amji kam hapac xàjũrkwa mã me hâr, ne cute me cumã hũjarên kam mehtêm. Mã Pahpãm mã mehcajrên catêjê jõ pahhi te me ajpên par prãmte me cuprôn, ne prohti kam mehõ pahhi kwỳ na me hàhwỳr, cute me cuprôn xà ri. Necute me cuprôn jirô pê mã mame hacjên xà wỳr, cute me Petrôme Jowãw japrôr na me harkwa kujahêc.

22 Mã me hacjên xà jamãr catêjê curi me cator, ne necute me hõmpun nare. Ne ma cuteme amji jaxàr, cute me cuprôn xà wỳr, ne me cator ne cute me cumã meharên to:

23 — Ýhỹ, wa ma me hacjên xà ri me mõi, mã me hacjên xàjihê pejti xa, wa ite me hõmpun, mã me hũjamãr catêjê harkwa mãamehcuhhê, ne me awjamã. Wa ite me hihê mên, ne nee ite caxwãm pê, kam me jũm pupun nare — hajỹr.

24 Mã Pahpãm mã mehcajrên catêjê jõ pahhi kwỳ me, me hõ pahhi me, me hũjamãr catêjêjõ pahhi atajê me, me hũpar, ne mehkrã pictor tu, ne mecupê me hahkre kêatre.

25 Me ajkaam mã jũm ata cator ne me cumã:

— Me ikampa, por ca ate me hũmre jacjên atajêa rima ramã me hàhtõa mã Pahpãm jarê, Pahpãm to meamji kam hapac xà jũrkwa kam — hane.

26 Mã me hamãr catêjê jõ pahhi me, mehkwy ma mepra ne hỹrmã me cator, ne cute mehaprôr. Ne me cumã ampeaj ne me to mõi. Ne nee ame to kênare, me hàhtõtì te kên to me hamãr catêjê kwỳ jipej cupate.

27 Ne cuprõn xà wỳr me to cator, ne cute me hãm, cuteme ajpẽn par catêjê cuna mã. Mã me hõ pahhi mecumã:

28 — Pỳhàpà, wa ite Jeju japrỳ jarẽn tète meamãn, nõ na mã ca ramã ame harẽn to me apa! He ramãKrĩpinkrẽn cuneakõt ate me harẽn cràn! Ne cormã hipy ate Jeju curan na, amji mã me icuhtom tu — hane.

29 Mã Petrô me, Jeju jarkwa na cumã memprar catêjê atajê kwỳ me, me hõ pahhi catêjê kwỳ mã:

— Cu pahtỳj me Pahpãm kampa, ne me hũmre cu nee memparnare.

30 Ne Pahpãm pê me panquêtjê Pãm Cati, ne cutea ri hacpỹa mãJeju to ihtĩr, na wa ame amã harẽ. Ca me ate pĩ na me Jeju xỏr, ne mehcuran, mã Pahpãm te hacpỹa mã to ihtĩr.

31 Ne cute me pajõ Pahhiti catia na hãm, mã cupê me pahkên to pỏj catê. Ne cute amji jĩkjê rũm Jeju jỳr, awpỏc rũm. Ampo na ri Pahpãm te to hajỳr? Ma ame pahkên na ihcaca na ri pahte mepahkên mã hikran, mã cute me pahkên to tojnỏ to prãm to ri cute tohajỳr.

32 Ne wa ite me hacpỹa mã me Jeju tĩr na me hỏmpun. Ne ite Jeju tĩr na me hahkre peaj na wa mehcuea mã ame harẽn to me ipa. Mã hanea ne Pahpãm Carỏ Pejti ame cumãharẽ. Mã hỏtpê Pahpãm, cute memparcatêjê mã Carỏ Pejti gỏ — hajỳr. Hỏ, itana ri Petrô te me cumã harẽn.

Me hõ pahhi catêjê ame kam mencryc

33 Mã Juta catêjê jỏ pahhi catêjê te me ita par, ne ame kam mencryac to amencryc. Ne me cumã Jeju jarkwa na memprar catêjê ihcuran prãm pit.

34 Mă hũmre nũ japyr̄ te Camar ita me cumãihcakôc prãmte hãm ne xa. Ne cupêParixêw catêjê nõa, ne cupê Mojxe xwý jõ kãhhôc to me cumã hãhkreatê. Ne mehcunea mã ihkĩn, ne me cumã hũpa. Mã macute Jeju jarkwa na memprar catêjê tome hamãr catêjê kujahêc, quêpõ mã me to cato, ne põ pê me to hikaj. Mã ma põ mã me to cator. MãCamar te pahhi catêjê mã ihcakôc kam ihtêm, ne me cumã:

35 — Me ikwý pê Ixaher catêjê, me hũmre itajê to impeajne, nee ca ame to kên nare.

36 Xà ca nee me Tewta xwý ata to amji japackre nare? Pê teeapu amji to cati prãm to mõ. Ne ihkôt me ipa catêjê to cwatxênta ne amjimã me to cuprõ, ne ame to ipa. Pê jũm Tewta ata cura, pê peaihkôt me ipa catêjê cunea ame ajcrà. Pê meipijapu xà hamre.

37 Jirõ pê mã pê Hĩpõjajo jõpjê pĩn Juta ata cato, pahhi mã me hakrã cahyt xà jõputwrya kam. Ne hanea ne cute pahhi jũhhyr prãmte amji mã me hàhtõa ne me tocuprõ. Pê hanea ne me Juta ata cura, pê ihkôt me ipacatêjê ma ame ajcrà.

38 Na cu Jeju kôt me ipa catêjê to ame tojnõ, ne nee jũ mã ame hũmre itajê ton nare, ne me cumã hikra, quê ha me pra. Quê ha me hàpên xà ita pê me hũmre itajêa jàpên xà na, ca ha me totojnõ quê ha taa me ipictor to me hanea, pom pê mehkwy he.

39 Nãmri quê ha me Pahpãm jàpên xà na, jũ wýr ca me tõ cô ne me to hamre. Me to impeaj ne, ca ha ate Pahpãmjàpên xà to amehkên na, ca ha atýj me Pahpãm cujtê, ne jũ wýr ca ha

me ampo pupu — hajÿr. Ne Camar te pahhi mã ihcakôc to hajÿr, mã cute me kam hapac, ne me ajpẽn mã:

— Cu ha nee mehcuran nare — hajÿr.

Pê pahhi catêjê Jeju mã memprar catêjê cahhy

⁴⁰ Mã cute me Jeju jarkwa na memprar catêjê na me hàhwÿr, mã me hàr. Mã pahhi catêjê kwÿ te amehcahhyr na me cumã harkwa. Ne hanea ne cuteme cumã harkwa hyr, quê nee hipêr jũ caxuw Jeju to amehcakôc tome ipa nare. Ne ma cute mehkujahêc, mã ma me mõi.

⁴¹ Ne me cator, ne ame hakry, ne me ajpẽn mã:

— Cute Jeju cwÿrjapê me pahcahhyr ita na ri impej. Ampo na? He cute me pahcahhyr xàita pê Jeju ihhêj rûm cahhyr xà jôamcro ata pyrâac. Ne ihcahhyr cumam mãa ri ita kam ame pahcahhy, ne ahnaa ri me pamã impej. Wa Jeju jarkwa na ame cumã awjarê, na riame pahcahhy. Ne mORMÕ ihtÿj Jeju me papipêan na amepahcãmjĩ, ne ame pahcahhy. Ne ahna ri me pajakry — hane.

⁴² Ne amcro cunea kam me cumã Jeju to mehcakôc to me ipa, Pahpãm to me amji kam hapac xà jÿrkwa kam. Ne hanea ne me hÿrkwa kam me Jeju jarên to me ipa. Ne ihtÿj hipêr cute mehccunea mã Jejucwÿrjapê Pahpãm te me ahna amji caxàr to hahkreto me ipa kam me to incrà.

6

Mehtehcajpar catêjê te xet

1 Timot 3.8-9

¹ Ne amcro nõ na hipêr Jeju na mehkwỳ pi-camên. Mãmehkwý̀ pê Crec jarkwa to mehcakôc catêjê me, Ixaher jarkwa to mehcakôc catêjê me, cute me ajpên măn kam mehtêm. Ampo na? Xwahna amcro cunea kam Crec jarkwa to mehcakôc catêjê cahãj impijapit wej mãcute me hõ jõrxà ata to me hapac kêt to me mõi, na ri.

² Mã Jeju jarkwa na memprar catêjê te tõi atajê te me amji kwý̀ cunea to me cuprôn, ne cute me cumã amji jarên, ne me cumã:

— Ỳhỹ Pahpãm jarkwa to ite me ijàpên jicu, ne me pajõ to pit mã me amji japackre, ita na me ipê ihkaj na.

³ Cwý̀rjapê, ca me ikjêjê me amji capi, ne PahpãmCarõ Pejti carôt te me hũmreto xet ne me amji jõr atajê to me caprã. Ampeaj kam cute me amji kam hapac xà impejti, ne cuteme amji jahkre pej catêjê kwý̀ cu ha me cumã me hõ jõr catêjê na me hũxwý̀.

⁴ Ne me pa, wa ha hõtpê me Pahpãm mãmehcajrên, ne mehcunea mã harkwa to hahkre me to wa ha meijàpên to ipa, ne nee wa ha iràn xà na ampo to amji japackre nare — hajÿr.

⁵ Mã mehcunea te mehkôt me amji ton, ne cute me hũmre te xet capi ne me hũxwý̀r. Ne jũm pyxit ata pêTewãw, ne cute Jeju to amji mã ihmpej to tÿj, mã Pahpãm CarõPejti carôt te to hipu. Mã mehcahur atajê pê Pirip me, Procor me, Nicanõr me, Timãw me, Parmena me, Nicoraw pê Antijoc catêjê nõ, ne nee cupê Juta catêjê nõ nare, mã cute amji to Juta catêjê.

6 Mǎ cute Jeju jarkwa na memprar catêjê cunamǎ, cute me xet itajê xǎm. Mǎ cute me Pahpǎm mǎ mehcajrên, ne mehkrǎ na me hũ xir.

7 Ne cute me ajpên par jirô pê mǎ ri, ihtÿj hõtpê Pahpǎm jarkwa picràn. MǎJeju na mehkwy hõtpê me ajcamê, Krĩpinkrên cunea kôt. Mǎ me Pahpǎm mǎ cute mehcajrên catêjê jàhtôa ne hanea ne cute me Jeju te amji kam hapac xà kam hapac, ne ihkôat me amji ton, ne mehkwy mǎ me hàr.

Tewǎw jaxàr xà
Ruc 21.14-15

8 Pê Pahpǎm mǎ Tewǎw ihkĩan to ihkĩn. Nepê Tewǎw mǎ Carô Pejti carôt gô, pê Tewǎw ajco carôat kôtmehcunea jipôc ri hàpên xà pihho imej catia ton to ipa.

9 Pê ajco Juta catêjê kwÿ kwÿ ame Tewǎw na mehcahôc kêanre to me ipa. Pê mehkwy itajê ajco me cuprô atajê japyrÿ te “Amjia kôt ame ipacatêjê na mehkwy”. Ne mehkwy itajê pê Xiren jô krĩ me, Mehtehcajpar jô krĩ me, Quiriti jô pjê me, Axij jô pjê rûm me cato. Ne me hũmre itajê pê ampeaj kam me harkwa to Tewǎw me ajco me ajpên mǎn to me ipa.

10 Mǎ Pahpǎm te me caxuw Tewǎw mǎ cute amji jahkre pej catia ne hõr, mǎ Carô Pejti kôt cute me cumǎ ihcahôc xà ata na nee cute mehcapên nare.

11 Mǎ cute, jũmjê atajê te Tewǎw cuna mãamehcahôc kên prãmte, me cumǎ hàmjôr. Mǎ cutemehcunea mǎ Tewǎw to ihhêj to hajÿr he:

— Wa ite me hũmre ita te ame panquêtti Mojxe xwỳme, Pahpãm cuna mã ihcakôc kėanre to mĩr na mempar — hajỹr.

¹² Mã mehcunea te, cute me Tewãw to mehhêj xi xà ita par atajê te ri amji mã me ipikrar, ne mehkôat kam mencryc. Ne prohti kam me to ihhimpej catêjê me, Mojxe xwỳ jĩ kàhhôc to me cumã hahkre catêjê me, mehcunea mehkôt kam mencryc. Ne cute me amji kam me hapac xàa to, cute me tocuprôn, ne me to mĩ, ne me Tewãw pro, ne ma me to mĩ, prohti kam mehwỳr. Ne cute me hapackre xà jũrkwa kam, me cupê pro kam me cuna mã me Tewãw xãm.

¹³ Ne cute me hũmre kwỳ japrôr, cute me Tewãw to ihhêjxi xà caxuw. Mã Tewãw to cute mehhêj xi to me hajỹr:

— Ỹhỹ, hũmre ita nee ihcakôc xà kên itajê to ihcakôc jicu nare, ne camaapu Pahpãm to me amji kam hapac xà jũrkwa me, Mojxe xwỳ jĩ kàhhôc na ihcakôc kėanre to ipa.

¹⁴ Ne hanea ne cute, pom pê Naxare jĩ krĩ rũm Jeju cato ita, cute harẽn quê haxwahna Pahpãm to me amji kam hapac xà jũrkwa hu, ne hanea ne Mojxe te amji kam hapac xà to antuw ita na ri harẽn, wa ite mempar — hane.

¹⁵ Mã mehcunea ne me jỹ, cute me ajpẽn par xà jũrkwakam, ne me Tewãw kuc pupu. Mã ihkuc pê ihhêj rũmcôjkwa pĩn Pahpãm mã imprar catê kuc pyràac, neihpràti.

*Tewãw te me cuna mã amji xãm xà
Ruc 20.9-19; Me Hápên Xà 17.24*

¹ Mã prohti kam me hõ pahhi pê Pahpãm mã mehcajrën catêjê jõ pahhiti ata te Tewãw cukij ne cumã:

— Hápà, me imã harê. Xà ajkĩ ampeaj kam mã me atoawjarê? — hajjyr.

Pê Tewãw me cumã Aprãw xwý jarê

² Mã Tewãw me cumã:

— Ýhỹ, wa ha me amã icakôc, ca me ikampa. Me ikjêjê, menxũjê, me ikampa. Pê rý pêa mã Pahpãm pejti catihtata me panquêtti Aprãw xwý mã amji to ajpê. Ne pê cormã Cõpihpo na pjê ata kam ihkrĩ, ne nee cormã Pjênçrati jõ krĩ kam ihkrĩ nare.

³ Pê Pahpãm cumã ihcakôc ne cumã: “Ýhỹ, ca ha me akwýjicu, ne krĩ ita pê acato ne ma jũ kam tẽ. Wa ha amã pjê nõ jahkre ca ha kam akrĩ” hane.

⁴ — Pê Aprãw Pahpãm par pyrentu, neCartêj jõ pjê mã hikra ne ma cato. Ne ma Pjênçrati jõ krĩ wýr mõi, ne curia ihkrĩ. Pê hũm ty. Pê cormã Pahpãm Aprãw kujate, me pajõ pjê wýr, pê cato.

⁵ Pê nee cormã Pahpãm Aprãw mã pjê kwý jahkre nare. Ne nee cormã cumã ihkwý incirre ne hõrnare. Pê cormã ne Aprãw mã ihkra nõ hamreare. Pê ahnaa Pahpãm cumã pjê to awjahkre, ne to ihcakôc ne cumã: “Ýhỹ, wa ha jũ caxuw amã pjê itagõ. Quê ha me akra nõ támxwý atajê hanea ne pjê ita to me hõ tekjê” hane. Hõhõ, ita to pê Pahpãm Aprãw mã awjahkre, cormã ihkra nare kam, ne cumã:

⁶ “ÿhỹ, wa ha me atàmwxỳ tàmwxỳ mã pjê itagõ, quê ha me to hõ pjê, ne quê ha cormã ite me cumã pjê jõr xwỳjrea na, quê ha jũ caxuw jũa kam pjê nõ wỳr me mõ, ne curia mehkrĩ. Ne nee hanea ne me to hõ pjê nare. Jũm jõ pjê kam quê ha mehkrĩ, ne ampeaj kam me apêa to me apê. Ne mehõ na pit mã me cumã me hàpên catêjê na me ipa. Quê ha cormã pjê ata jõ pahhi ame to kèanre ne. Quê ha me to kên ita to caku to hàhtô to cwatxênta.

⁷ Jahpan xà na wa ha apu pjê ata jõ pahhi na mehkwỳ cunea to kên. Jirô pê mã, quê ha me atàmwxỳ tàmwxỳ me pjê ata jicu, ne ma hacpỹ ne rĩn wỳr me amji jaxà. Ne ita ri quê ha mehkrĩ ne me awpa, ne me ikampa” hane. Ita to pê PahpãmAprãw xwỳ mã ihcakôc, ne cumã to awjahkre.

⁸ — Ne hipêr cumã ihcakôc ne cumã amji ton to hane: “ÿhỹ, cu ajpên pa. Ca ha me atàmwxỳ tàmwxỳ me, me gũpar to impeajto me apa, ne ampeaj kam me ikampa, wa ha me ato ikra kênrenare. Ne quê ha ita na amã impej, ca ha apy kà kwỳincire ne hitep. Ne quê akra pỳm, ne hũmre, ca ha hanea ne impy kà kwỳ incire ne hitep. Mār quêmehcunea me apupu, ne me cumã me apê me ikraa to me ikra na me gahkre pej” hane. Ita na pê Pahpãm Aprãw xwỳ mã amji to, ne ahna meajpên pa. Na pê Aprãw ihkra Ixac xwỳ kà incire ne hitep, cormã incire ne ahna amcro te ôjtô kam. Pê hanea ne Ixac kra pê Jaco xwỳ mã kà kwỳ incire nehitep. Pê hanea ne Jaco ihkra te tôxi atajê cuneakà kryjre ne hitep pa.

Pê Tewãw me cumã Joje xwý jarê

⁹ — Ne pyxit ata pê ri Joje xwý, pê cupê Jaco xwý kra. Ne pê mehkjêjê kà itajê ma ame ihtõ pê Joje te amji to hapu na kjê ata jũ na me amji to prãm, na pê ihpore na ampo kra mã me to apha. Pêma ampo kra Joje japrô, ne to mõi, ampýa mã hõ pjê pê Ejit jõ pjê ata wýr. Ne curia pê ma irõ mã jũm ita mã ihpore na to apha, pê ajco me hõ na pit mã, me cumãhàpên catê na ipa. Ne pê Pahpãm ihkõt mõi, ne cume ipa.

¹⁰ Ne pê Pahpãm Ejit jõ pjê kam ampo kên cunea pê Joje capa. Ne cumã amji jahkre pej catia ne cugõ. Ne cumã amji kam hapac xà impej pit gõ. Jirõ pê mã, pê Ejit catêjê jõ pahhi japrý te Paro xwý ata Joje pupu, ne cumã ihkĩn, pê amji cahê na Joje xãm, cute ihtehcajpar prãmte. PêParo Ejit catêjê kam pahhi na Joje xãm, ne hanea ne amji jũrkwa jamãr catê na hãm.

¹¹ — Hamre, pê caku te xet itajê jirõ pê mã, me cupê me hõ hamre, Ejit jõ pjê kam, ne hanea ne me panquêtjê jõ pjê pĩn Joje cator xà japrý te Cana jõ pjê ata kam, me cupê me hõ hamre. Pê prãm na ame ipa.

¹² Na pê me panquêtjê ihtýj ame hõ name hàhcukjêr to me ipa. Pê me panquêtiti Jaco japrý nõ pê Ixaher ata Ejit jõ pjê kam, cormã me cumã me hõ na me harên pa, na pê macuri mehkra kujate, pê ma curi me mõi.

¹³ Ne pê me mõi to ajkrut kam, pê Joje cormã me cumã cupê mehkjê na amji jarê. Pê Paro me hõmpu neme cupê Joje kjêjê na me hahkre pej.

¹⁴ Ne pê ma Joje hũm me, mehkjêjê cahhur wýr

mehkjêê kujate, Cana jô pjê pîn cute me haprôr prãmte. Pê me mō ne mecato, ne me hũm japrô, ne ma hacpỹ mã Ejit jô pjê wýrme to mō, ne me to cato.

¹⁵ Pê me hàhtô na mehcunea me xetênta ne ihkôt xĩc, ne curi me cato, nemehkrĩ. Ne curia mehkri, pê me panquêtti Jaco pê Ixaher ihwej ne ty. Jirô pê mã, pê mehkra cunea me, me tàmwxwý mea mã Ejit jô pjê kam mehhi.

¹⁶ Pê me panquêtti ty pê ma ihmat ri, me hō pjê wýr, mehtàmwxwý me to kwý. Ne Krĩjike jô krĩ kam me tocató, ne curia me harêt. Pom pê rý pêa mã, Aprãw Emörkra jũhkra kam kên kre jũhkà ata kam. Ne ma me amji jaxà, hacpỹ mã Ejit jô pjê wýr.

¹⁷ — Pê me pahkwý pê Jaco tàmwxwý tàmwxwý pê Ixaher catêê caku ata na ramã me ajcamê, ne mehàhtôa to me hàhtô. Pê ramã Pahpãm Aprãw mãCana jô pjê jahkre xà ata na caku hàhtêp to mō. Por pê ampeaj kam cumã to awjahkrea toawjahkre ata wýr.

¹⁸ Ne pê Ejit jô pjê jô pahhi tuw nõ hō pjê ata jamãr na cupy. Ne nee pê Joje pupun nare, ne nee toamji japackre nare, pê rý pêa mã ramã Joje ty na pê.

¹⁹ Ne pê Paro ma apu Joje na mehkwy caca, ne me cumãihhêj ne me to kên crire nare. Pê me cumã mehkra pýpým atajê na harkwa, quê mehkra kryjre itajê cunea to cô kam me awcapê, quê mehhi.

Pê Tewãw me cumã Mojxe xwý jarê

20 — Pê amcro ata na Mojxe ihpòm, neimpejti. Pê hũm me inxi ikrea kam me to ajrõ, pê ramã ahna putwrý incrê.

21 Jirõ pê mã ri cute me mehkra curan catêjê cupateme to mõi, ne põi pê me cuxi, pê nõ. Pê ma hacpỹ mã me mõi, pê Ejit jõi pjê jõi pahhi tuw pê Paro kra cahãj ita cato, ne mõi, ne Mojxe pupu, ne cupý ne ma to mõi, ne to ihkra.

22 Pê Mojxe, curia Ejit catêjê jipõc ri ihkà. Pê Ejit catêjê Mojxe mã cute me amji jahkre pej cunea tohahkre. Pê Mojxe amji jahkre pej, ne ihcakõc pej, nehàpên pej cati.

23 — Hamre, pê ramã ahna caku cwarẽnta ne ihkàhtu. Ne pê mehkjêjê me, mehkwy pê Ixaher catêjê pupun prãm.

24 Ne pê ma hacpỹa mã mehkwy wýr amji jaxà. Neme hõmpu, pê Ejit catêjê nõ apu Ixaher catêjênõ to kêanre.

25 Pê Mojxe me hõmpu ne amji mã: “Hamre, ita caxuw wa haEjit catêjê nõ ita cura. Ita caxuw quê ha me ikwy me ijàpên xà pupu, ne me Pahpãm te ikujahêc me ijahkre pej, ite Ejit catêjê te ame to kên pê me caxàr xà na” hane. Na pê ma me hỹrmã tẽ, neEjit catêjê nõ ita cura. Ne pê Mojxea me hamãr catê na amji to.

26 Pê apê pê Mojxe ma hipêr Ixaher catêjê wýr mõi. Pê ramã mehkwyã nõ me ajkrut ne ame ajpu. Pê Mojxe mehõmpu, ne ahna cupê ihkaj na. Pê ma me hỹrmã cato, cuteajpên kam me to impej prãmte. Ne me cumã: “Pýhàpà, ajwar me apê Ixaher catêjê, ne ca ajpên to me akjê. Ne ampo na mã ca ame ajpu?” hane.

27 — Pê apu mehkwȳ nō to kên to mō ata ma apu Mojxecurê, ne cumã: “Nee jũm te me ijō pahhi na axãm nare. Ca ame ijapackre to mō, ne ita ri ate me icukij xà hamreare.

28 Xà ca ha pijamã ihnō kam ate Ejit catêjênō curan ata cuxà icura?” hane.

29 Pê Mojxe kampa, ne cumã hũpa pê ma acto, Mitij jō pjê ata wÿr. Ne curi cato, ne curia ihkrĩ. Ne curia hikwa tuw, pê cumã ihkra xũmre ajkrut necato. Ne curia pê amji to ajpa, Mitij jō pjê kam.

30 — Ne pê pjê ata kam amji to caku to cwarênta. Ne ajco apu ipa, por pōti kam me hamreare ata ri, kēnti catia japȳr te Ihcuhyt jō kên ata kam. Hamre, pê Pahpãm cōjkwa pĩn cumã memprar catê nō na amji jahkre, ne cumã amji to ajpê.

31 Pê Mojxe hÿrmã cato, nexa, ne cuhy pôc pupu, pê aprêjpôr ata, ne nee caxàr nare. Pê cuhy caxwãm pê Pahpãmmã imprar catê nō pupu. Pê higêc ta, pê hÿrmãahtêp, cute hōmpun pej prãmte.

32 Mã Pahpãm te cumã ihcakôc ne cumã: “Hàpà, pa wa, ne ipê meaquêtjê Pãm cati. Ne ipê Aprãw me, Ixac me, Jaco Pãm cati” hajÿr. Hamre, pê Mojxe kampa ne hũpate apu ihtertet, ne nee hipêr hōmpun nare.

33 — Hamre, pê Pahpãm cumã: “Hamre, ita caxuw ca ate ipeaj to ipej na, ijahkre pej. Cwÿrjapê ca ha apar kàcapa, ne apar cakrô icuna mã xa. Wa ha ateito impejti na gahkre pej.

34 Ne ramã ite me ikra pê Ixaher catêjê pupun. MãEjit jō pjê kam ame ipa. Mã Ejit catêjê ame to kêanre, wa ite mencwÿr par, ne me hÿrmã

iwryc. Na wa ha Ejit jō pjê intête, mehkên ita pê me capa. Ne caa, ca ha ita caxuw ma me hÿrmã tẽ, Ejit wÿr” hane.

³⁵ — Ne pom pê Pahpãm me cumã Mojxe xãm ata pê maIxaher catêjê ame curê. Ne pê amcro ata na me Mojxe mã: “Pê nee jũm me ijõ pahhi na axãm nare, ate me ijapackrexà na. Ne nee ita ri ate me icukij xà nare” hane. Pê ahnaa Pahpãm me hõ pahhi na me cumã Mojxe xãm, pécupê me hõ pahhi, ne cupê mehkên pê me to hapôjcatê. Ita na pê cõjkwã pĩn Pahpãm mã imprarcatê harkwa kôt Mojxe xãm. Ne hamre, pê MojxePahpãm jarkwa kôt hacpÿa mã Ejit jō pjê wÿr cato.

³⁶ Ne cupê me to cato. Ne pê carôt kôt rÿ jũcaxuw jũm te ampo pihho pupun nare atajê ton to hàhtôa to hàhtô. Ne pê harkwa toEjit jō pjê kam hàpên xà to, ne hanea ne cõxwa japryte Cõxwatepti ata kam to. Jirô pê mã pê pjê caprÿhtiata kam, curia me amji to caku to cwarênta, ne curia cormã ame ipa.

³⁷ — Pê Mojxe me panquêtjê mã ita jarẽ, ne me cumã: “ÿhÿ, quê ha jũ caxuw Pahpãm me amã jũmte harkwa na me amã ihcakôc catê ata kujate. Quê ha me anõ capi, ne me anõ xãm, hàpên xà ita caxuw. Ahnaa mã pê ixãm he” hane.

³⁸ Na pê Mojxe ajco Ixaher catêjê pê me panquêtjê tō ipa, pjê caprÿhti atakam. Ne cõjkwã pĩn Pahpãm mã imprar catê me ajco ipa, por pê kēnti japrÿ te Ihcuhyt jō kēn kam xa, ne Mojxe mã ihcakôc ata me. Na pê Mojxe Pahpãm jarkwa

pejti incwa, cute me cumã harën xà caxuw. Ne me cumã harë, ne ma mepamã ahna ihhòc.

Pê Tewãw me cumã menquêtjê kèanre na harë

³⁹ — Na pê ma ame Mojxe curê, ne ma amempar caca. Ne ma hacpỹ mã Ejit jô pjê wÿr me amji jaxàr prãm.

⁴⁰ Hamre, pê Pahpãm mãMojxe ihcakòc prãmte me cupê cato. Pê ma ihtõ kà japrÿ te Arãw wÿr me pra. Ne me cumã: “Ûhÿ, jũ kamMojxe pictor. Mãr cute Ejit jô pjê pñn me pajaprôr neme pahto mō, taa rijũ kam ipictor. Arãw, me imã wakÿre te pahpãm cahàckrekà nõ to. Quê ha wakÿre te pahpãm cahàc krekà ita me ito ipa. Ne taa me pajamã” hane.

⁴¹ — Pê amji cunea mã me wakÿre to me pryti krahti pê me hõ pahpãm cahàc krekà ata to, ne me to cati prãmte, cumã mehçakòc pejti. Ne ajco me cumãprÿre ihcura, cute mehkñn prãmte. Ne wakÿre te pryti kra pê pahpãm cahàc krekà ata pyrên me hakryte ajco me cumã me hàkrun xà ita to.

⁴² Pê ma Pahpãm ame curê, ne meto tojnõ, mãr quê ha me taa amji mã mehkên ton to me ipa. Na pê amjia kôt amji mã caxêre to me hõ pahpãm cahàc. Na pê Pahpãm jarkwa na ihcakòc catê ita na me ahna ihhòc. Ne hõ kàhhòc kam pê ihhòc to hane he:

“Pÿhàpà, me apê Ixahercatêjê.

Rÿ pêa mã ca pjê caprÿ catihtiti ita kam ame apa,
ne ramã ame apa xà ita kam me ana caku
te cwarënta.

⁴³ Xà ite prÿre kñn prãmte ca amehcura?

Hãpà. Hamreare, ca cormã atỳj me to ihcupan to meapa.

Ne ca cormã me akrãa kam ca me to amji kampa. Hõhõ, ita cwỳrjapê pê ca amjiakõt amji mã me wakỳre to me apãm cahàc krekà itajê to me hàhtõa to me hàhtõ.

Ne pê ca hanea ne me apãm cahàc japrỳ te Moroc ata mã me pryre itajê cura, cute ihcajpuaw prãmte.

Ne pê ca me apãmcahàc krekà ita cjên xà kam ajco me acjê, ne ma me to apa.

Ne pê ca haneane me apãm cahàc krekà japrỳ te Renpa pê caxêre pyracti nõ ata pê ca me to.

Hõhõ, me akên xà itajê to, pê ca ajco me hajỳr to meapa.

Ita cwỳrjapê wa ha me ana me acurê xwỳn mẽ, ne me ato mehkujate, Papirõn jõ krĩ jìkjê wỳr ampỳa mã ata wỳr, quê ha ma me to mõ" hane.

— Ita na pê Pahpãm jarkwana ihhõc catê harkwa kõt ihhõc.

⁴⁴ — Ne cormã ita jamreare kam, pê Pahpãm Mojxe mã, pêampo kà to, cute me to amji kam hapac xà jũrkwa to. Pê Mojxe Pahpãm jarkwaata na, ahnaa to. Pê me panquêtjê ajco ampo kà te Pahpãm jũrkwa to ame hy, pjê caprỳhti ata kam.

⁴⁵ Ne hamre, ramã me ahna caku jàhtõa kam pjê ata mã me hàr xàa wỳr pê Mojxe xwỳ ihhi. Ne hamre, pêJojuw xwỳ haxà na axà, ne ma me panquêtjê to hy, pjê ata wỳr. Por pê Pahpãm me cumã pjê jõr xà na to awjahkre atawỳr. Ne pê ramã Pahpãm pjê ata kam mehkrĩ catêjê cunea japõj pa. Ne kam Ixaher catêjê jỳr, pême haxà

kam me xa. Pê ahnaa me hõ pahhi Tawi jõ amcrokam ahtwỳ. Pê cormã ampo kà te Pahpãm jũrkwa ata mecumã ahtwỳ ne ihcuhhê.

Pê Tewãw me cumã Tawi xwỳ jarê

46 — Ỡhỹ, pê Pahpãm pê Jaco jõ Pahpãm mã Tawi kĩnti. Pê Tawi, cute cumã ikre nõ impejti xãmprãmte ahna ahwỳ.

47 Ne pê Tawi kra japrỳ te Xarômãw ata pê ikrepyxwỳr catê, na pê cumã ikre xãm.

48 — Quê ha pijamã me pajõ Inxũ pê Pahpãm ne mehcunea jirõa pê cati ata, cute me hũhkra na meikre xãm, ata kam ihkrĩ? Quê! Hamreare! Wỳr quê kamihkrĩ! Me Pahpãm ata cõjkwa kam ihkrĩ. Pê ramãharkwa na ihcakõc catê ita na ihhõc. Pê harkwa na ihhõc to hane he:

49 “Ipê me gõ Pahhiti pê Pahpãm.
Ne cõjkwakam ikrĩ xà, ne pjê kam ri ipar pyxwỳr
xà.

Ne cõjkwa pĩn wa me atoihimpej.
Xà ikre ita kam ikrĩ xà na mã ate me imã ton?
Jũ wỳr ca me imã to, wa kam ikrĩ ne kõt.
Hamreare! Wa nee ahna prãm nare.

50 He pa pê wa ampo itajê cunea to” hane.

51 — Hamre, he ramã me apê me panquêtjê pyrãac, ne me akêanre! Ca nee me Pahpãm jarkwa par nare. Ne hanea ne ma apu amji tête me Pahpãm CarõPejti curê. Ne nee mehcakõc par nare.

52 Ne amjia kõt ate me amji kam me gapac xàa to ame amji kam gapac tome apa. Pê Pahpãm jarkwa na mehcakõc catêjê me panquêtjêmã

amcro nõ na Pahpãm kra impejti cator na to awjarẽ, pê ca nee mempar nare. Ne atỳj me Pahpãm jarkwa namehhôc catêjê atajê jipej. Ne pê jũm to awjahkre ata na, ihtỳj me pahwỳr iwryc. Ne Pahpãm kra pê cato, pê ca mehcura. Ahnaa mã pê Pahpãm ajpẽn harkwa na cumã ihhôc catêjêkujate, pê me panquêtjê me hipej he, ata na ca ate mePahpãm kra ton, ne ate mehcuran.

⁵³ Ne còjkwa pĩn Pahpãm mã imprar catêjê pê me amã harkwa ita jarẽ, pê ca nee ajte me gũpar nare — hane.

Tewãw tyc xà

Ruc 21.16-19; 23.46; Me Hapên Xà 22.3-4; 22.20

⁵⁴ Mã hamre, prohti kam te me Tewãwjũjarẽn xà ita par. Ne ame kam incryac to amencryc, ne kam mencryc xà to ame wa gyj.

⁵⁵ Mã Pahpãm Carõ Pejti te Tewãw carôt to hipu tu, mã còjkwa wỳr irĩt, ne cute Pahpãm jãhcujro pejti pupun, ne hanea ne cute Jeju pupun, mã Pahpãm jĩkjê rũm xa, awpôc rũm.

⁵⁶ Mã Tewãw te me cumã harẽn to:

— Měr he. Wa itỳj còjkwa catac pupu, ne itỳj me Ahàkà pê Jejupupu he, mã Hũm Cati jĩkjê rũm xa, awpôc rũm — hajỳr.

⁵⁷ Me ajkaam mã cute me hapac jihê par, ne kỳj cati pêa mã ame caràr, ne Tewãw wỳr mehprôt ne cute mehpro.

⁵⁸ Ne cute krĩ pê me to cator, me ajkaam kẽn to kamme hũcapêr kam mehtêm, cute me to curan prãmte. Mã mehhêj xi catêjê te me hõ hitô kà caxàr, ne me jũm tuwre japry te Xawrô ata

mã me hõr, me hahkà na, cute me cumã hamãr prãmte.

⁵⁹ Ne cute kën to Tewãw curan prãmte kam me to awcapê, mã Jeju mãakij ne cumã amji jarën to:

— Jeju, icarõ japrô — hane.

⁶⁰ Jirô pê ihkõn krã na hÿr, ne kÿj cati pëa mã caràr ne Pahpãm mã:

— Cute ame ito kën itajê kam acryc nare — hane. Hõ, cute ita to ihcakôc to hajÿr ne ihtyc. Mã ampeaj kam cama Xawrô mã Tewãw curan na impej.

8

*Pê Xawrô Jeju na mehkwÿ to kën
Me Hapên Xà 22.4; 26.9-11*

¹ Mã amcro ata na, Krÿpinkrên kam, cute me Jeju namehkwÿ to mehkên kam mehtëm ne ame to kêanre. Necute amehkwÿ incran, Krÿpinkrên pê. Mãmehkwÿ curia Juta jõ pjê kam ame ipa, ne mamehkwÿ Krÿrÿtpej jõ pjê mã ame incjêj, mã Jeju mãmemprar catêjê pit jàhhuc.

² Mã me hÿmre te Pahpãm to me amji kam hapac catêjêatajê te me Tewãw to me hapac xàhte me amrà, ne cute me harêt.

³ Mã Xawrô te Jeju na mehkwÿ to hamre prãmte, hãn ne ihtÿj hõtpê ame ahna hàhcukjêr to ipa, ne ikrea mã incjêj to ipa, ne mehÿmre pro, ne pyjê pro, ne me hacjên xà mã me hacjê.

*Pê Krÿrÿtpej kam me hÿjarën pejti
Jowãw 12.24; Me Hapên Xà 1.8*

⁴ Mã ame ipicràn atajê pê Jeju na mehwý, ne mehcunea mã, pjê cunea kôt ame Jeju jarên to me ipa.

⁵ Mã ma Pirip Krĩrĩtpej wýr iwryc, ne curia mehkriatajê mã apu Jeju jarên to mō.

⁶ Mã me hàhtōa ne cute me Pirip jũjarên xàimpar to impejti, ne harkwa to cute hàpèn xàton ata na me hōmpun.

⁷ Mã Pirip te me kam ampo carō kên atajê jàhtōa nementête hapôj, mã ma me caràr to pra. Mã cute me xwýme, me cukrã xà pec catêjê jàhtōa ne hanea ne caprãr.

⁸ Mã mehcunea jakry pit, Krĩrĩtpej kam.

⁹ Pê curia hũmre japyrý te Ximãw ata ihkrĩ, ne ampeaj kam hũxy xi, neamcro jàhtōa kam ajco me to hy. Ne ihtýj ajco amji tocati prãm. Na pê Krĩrĩtpej catêjê cunea Ximãw cati naamehcãmjĩ, ne ampeaj kam amji mã me to hane.

¹⁰ Ne ampeaj kam ajco me kampa. Mehkà me, ahkrare me, mehcunea ajco me kampa. Ne ajco me ajpèn mã:

— Ýhỹ, ihhêj ne hũmre ita kam Pahpãm carôt, ne ampeaj kam cati, ne ihhêj ne Pahpãm pĩn ri cator — hane.

¹¹ Ampo na? Rý pèa mã ri Ximãw ata mehwý to hy na ri, ihtýj me kampa.

¹² Mã hanea ne cute me Pirip jũjarên xà impar, Jeju pê me pahkritxwý na harên xà impejti ata na. Mã Pirip te cute Pahpãm himpej xà mã mencjêj na me amji jarên prãmte, harkwa na me hũmre me, pyjê me, cô kammehcumrãr, mã cute me Jeju te amji kam hapac xà pynãr.

¹³ Mã hanea ne, Ximãw te Pirip jũjarẽn xà impar, neihtỳj Jeju na mehkwy mã hãr prãm. Mã Pirip te cô kam ihcumrãr, mã cute hũnãr ne hũ na pire mã apu ihkõt ipa, ne hãn ne Pirip te harkwa to hãpẽn xà impejti ton to ipa atajê to amji mã ipikrar catia to ipa.

¹⁴ Mã Jeju jarkwa na cumã memprar catêjê, Krĩpinkrẽn kam ameipa atajê, te me Krĩrĩtpej catêjê te hanea ne Pahpãmjarkwa par pejti na, cute me harẽn par. Mã ihtỳj Jeju na mehkwy mã me acjêj. Mã ma cute me Petrô meJowãw kujahêc, Krĩrĩtpej wỳr.

¹⁵ Mã curi me cator, ne Pahpãm na me ahwỳ, quê Krĩrĩtpej catêjê te Jeju to amji mã mehhimpej atajê mã Carõ Pejti gõ.

¹⁶ Ampo na? Nee Pahpãm Carõ Pejti ata cormã mehwỳr iwryc, ne cute me cumã amji jõr nare. Mã ihtỳj Pirip te Jeju jarkwa na cô kam mehcumrãr.

¹⁷ Cwỳrjapê ri Petrô me Jowãw te me ahna hũ xir, neme ahna Pahpãm wỳr, mã Pahpãm te me cumã Carõ Pejti jõr.

¹⁸ Mã Ximãw jũxy xi ata te Petrô me Jowãw te jũmjê atajê na hũ xir, mã mehkõt Pahpãm te jũmjê atajê mã Carõ Pejti jõr na me hõmpun. Ne ma me hỳrmã tẽ, ne ihpore to ame kampa, ne me cumã:

¹⁹ — Petrô me Jowãw, wa hanea ne me acarõt ita na prãm. Wa ha me amã ihporea gõ, ca ha me imã Pahpãm carõt gõ, mãr wa me acuxà jũm najũ xi, quê amji mã Pahpãm Carõ Pejti py — hane.

²⁰ Mã Petrô te cumã harkwa to:

— Akên xà wỳr, ca gõ pore ita to tẽ! Mõrmõca amji mã: “Wa ha itỳj ihporeto Pahpãm carôt japrô” hane.

²¹ He nee ate me ijapên xà jĩkjê to amji pytâr xàhamreare. Ne Pahpãm mã ate amji kam gapac xà hêj xi xà ita nee impej nare.

²² Nãmhã, ne ate amji kam gapac xà kên ita jicu, ne Pahpãm na ca ahwỳ, quẽ atête akên ita camẽ, ne akên ita to tojnõ ne amã to impej.

²³ He ramã ate akên ita to amji krãhtu, na ca ajte me ijũ na apu ita kĩn, ramã ite me gahkre pej — hane.

²⁴ Mã Ximãw te me cumã:

— He nãmri! Ca ma imã Pahpãm wỳ, quẽ neeate me imã ampo kên jarẽn xà itajê nõto, ito kên nare — hajỳr.

²⁵ Mã Petrô me Jowãw te me cumã Pahpãm jarkwajarẽn par, ne ma Krĩpinkrên wỳr cute me amji jaxàr. Ne pry kôt, Krĩrĩtpej jõ pjê kam ihtỳj me Pahpãm jarẽn pejti atajê jarẽn cràn to me mõ.

Pirip me Cupêtycre

Ixaj 53.7-8

²⁶ Mã cõjkwa pĩn Pahpãm mã imprar catêPirip wỳr iwỳrc ne cumã:

— To xa, ne ma Krĩpinkrên me Krĩhtỳj jõ prykôt tẽ, por curi põti kam me hamreare, ata wỳr — hane.

²⁷⁻²⁸ Mã Pirip xãm ne ma ihtêm pyrentu. Ne pea curicator. Mã cupêtycre nõ ita te Krĩpinkrên kam Pahpãmto amji kam hapac jirô pê, ma hacpỹa mã hõ pjêjapry te Cupêtycre jõ pjê ata wỳr amji jaxàr. Ne pê hũmre ata pê pahhikwỳj

catia japyrý teCantikwýj ata tehcajpar catê, ne ajco cumã hõ pore jamã. Ne cawrô jõ kujti kam jý, ne apu ihkàhhôc atacaht. Ne ihkàhhôc ata pê Pahpãm jarkwa to ihcakôc catê japyrý te Ixaj xwý, ata jõ kàhhôc, pê jý ne apu cahyt.

²⁹ Mã Pirip te hõmpun, mã Pahpãm Carõ Pejti cumã:

— Tẽ ne cawrô jõ kujti wýr acato — hane.

³⁰⁻³³ Mã Pirip ma hýrmã ipicahur ne ahna cator. Ne cute cupëtycre ata Ixaj xwý pê Pahpãm jarkwa to ihcakôc catê jõ kàhhôc to jý ne apu cahyt na kam hapac. Pê Pahpãm jũm capi ne to awjahkre ata na ri ihkàhhôc ata cahyt, ne cahyt to:

“Ýhý, jũm ata pê pryre capônýre pyràac, ne cupêcarà cahàcre hôhti pyràac.

Mã ma ihcuran xà wýr me tomõ, mã capônýre mõ.

Me to mõ ne ame cupê ihhõ atajakep, mã aracri xa,

jĩkjê na ri jũm ita pê carà cahàcre hôhti pyràac, ne nee ihcakôcnare, ne aracri xa.

Mã cute me jũm ata to incirre, ne me kam mare mã cute me cuprãr tu, mã cute ihpahàm catia ne ipyr, ne apu ihpahàm.

Ne neecute me jũm ata to imej nare, ne cute ame to kêanre.

Ne nee cormã ihkra nare kam, cute mehcuran, mã pjê kam cute amji to ipijapar xà ata jamre” hane.

Mã Pirip cumã:

— Hàpà, xà ca atỳj, pom ca apu ihkàhhôc cahytita kampa? — hane. Mã cumã:

— Quê, hamreare, wa itỳj cahyt ne nee impar nare. Ipê jũm te imã ihkôt harên xà nare ita kam, jũ mã wa ha ne hahkre pej? Ca ha pijamã imã to hahkre? Gapacta ne api ne icahê na jỹ, ne imã to hahkre — hane. Mã Pirip jàpir ne cahê na hỹr, mã cumã:

³⁴ — Imã to hahkre, xà amji naa mã pê ihhôt? Nare xà ajteare mã jũm na pê ihhôt? — hane.

³⁵ Mã Pirip te cumã Jeju jarên kam ihtêm, necumã:

— Ỡhỹ, pom jũm ita nee mã jũm nare, Jeju jarên mã he, ne curmã wa ite me hõmpun — hane.

³⁶ Ne ma ajwar me mõi, mã ihtỳj Pirip cumã to hahkre to mõi, ne pea cô jarare na me iwryc. Mã cupetycre ita Pirip mã:

— Cô he, hõmpu. Ne imã Jeju na mehkwy mã ixàr prãm. Ca pijamã caxuw icumrã? — hane.

³⁷ Mã Pirip cumã:

— Ca ha ampeaj kam Jeju to amji mã ahimpej, ne mehkwy mã axàrprãm, wa ha itỳj caxuw acumrã — hane. Mã cumã:

— Ỡhỹ, wa ha itỳj amji mã to ihmpej, ne ampeaj kam ri cupê Crixto pê Pahpãm kraa to ihkra, na wa itỳj ahna mehkwy mã ixàr prãm — hane.

³⁸ Mã kujti to hàhhuc, ne ajwar cô mã me iwryc, mãpea Pirip te cô kam cupetycre ata cumrã.

³⁹ Ne cô pê me hàpir, mã Pahpãm Carõ Pejti te maPirip japrôr ne to tẽ. Mã cupetycre te nee

hipêr hõmpun nare, ne ampeaj kam Jeju pyrên hakry, mã ma hõ pjê wỳr tẽ.

⁴⁰ Mã ihprõt pê Pirip Axoti jõ krĩ kam cator. Ne maXexa jõ krĩ wỳr tẽ, ne pry kõt krĩ ihcuhê atajê cunea mã Jeju jarên to mõi.

9

Xawrô pintuw xà

Me Hàpên Xà 22.6-11; 26.12-18

¹ Ata jõ amcro kam ri Xawrô cormã Jeju namehkwỳ curan prãm to ipa. Mã Tamatcô jõ krĩ kam hanea ne Jeju namehkwỳ jàhtõa ne mehkrĩ.

² Cwỳrjapê ri Xawrô ma Pahpãm mã mehcajrên catêjê jõ pahhi wỳrtẽ, ne cute ahna hãhwỳr, quêcumã cute Jeju na mehkwỳ pro xà na ihkãhhôc to, quê mehpro pa. Mã hõ pahhi teTamatcô jõ krĩ kam Juta catêjê te me cuprõn xà kam me hõ pahhi catêjê atajê mãihhõc, quê me cahyt, ne me Xawrô tehcajpa. Neme cupê Jeju na mehkwỳ xũmre me, pyjê me, mehpro ne mehuwapre, ne ajpên Krĩpinkrên wỳr meto pra. Hõhõ, pê me caxuw mehcajrên catêjê jõ pahhi mã ihhõc to hane, ne me cumã cugõ.

³ Mã Xawrô na mehkwỳ ramã Tamatcô jõ pry kõt, krĩ ata na me hàhtêp tu, mã krã, cõjkwa pĩn ampoprãti ata te ahna ipixêr.

⁴ Mã Xawrô pjê kam ihpỳm, ne cute cõjkwa pĩn jũm ata par, mã cute cumã harkwa to hajỳr:

— Xawrô, Xawrô, ampo na mã ca apu ito kên toapa? — hajỳr.

⁵ Mã cumã:

— Me anõ mã ca? — hane. Mã cumã amjjarên to:

— Ipê Jeju, mār ca ate apu ito kên ta!

⁶ To xa ne krī mā axà, quê ha jūm amā ate ampo ton xà ata to awjarē — hane.

⁷ Mā Xawrô na mehkwy xūmre atajê cunea te amji mā me ipikrar, ne me ipêrkêt ne me ipêrkêatre. Ne ihtýj cute me hōkre par, ne nee cute me jūm pupun nare.

⁸ Mā pjê pê Xawrô xām, ne into catac, ne nee irītnare. Mā cute me hūhkra naipyr, ne ma Tamatcô jō krī wýr me to mō.

⁹ Mā irīt nare na amcro incrê, ne camajý ne apu Jeju to amji kampa, ne nee hāpàn nare, ne nee ihkōm nare, ne cama jý ne apu ajkampa.

¹⁰ Mā Tamatcô jō krī ata kam Jeju na mehkwy nō ita ihkrī, ne haprý te Anana. Ne irīat kam cute Jeju pupun, mā cumā akij ne cumā:

— Anana — hane. Mā cumā:

— Ampo? Ita ri wa xa — hane. Mā cumā:

¹¹ — Apu amji mā ahcuprō ne ma Juta jūrkwā wýr pry cuhtacti ata kôt tē. Curia ri, porpê Krījara kam Xawrô ihpým ata jý, ne apu imāihcakôc.

¹² Ne cute irīat kam amji na apê Anana pupun, mähýrmā hàr ne cute into na cumā hū xir, mā hacpýa mairīt. Na ca ha caa tē, ne Xawrô na gū xi ne caprā — hane.

¹³ Mā Anana cumā:

— Ijō Pahhiti, ramā mehcunea te me imā hūmre ita teKrīpinkrên kam ampo cunea to kên ata na me harên, ne cute ame akwy to kēanre.

¹⁴ Ne cute mehcajrên catêjê jō pahhi kwý jō kàhhôc pyr, neajpên to tē, Tamatcô jō krī wýr,

cute me akwỳ te, ate mehtehcajpar xà na me awỳr atajêjacjên prãmte — hane.

¹⁵ Mã Pahhiti pê Jeju te Anana mãn, ne cumã:

— Wa ite amji mã hũmre ata te ijarkwa na imprar catê na capi ne ahna hãm, mãr quê ijarkwa na mehcahkrit me, me cupê pahhi cati me, Juta catêjê mãihcakôc.

¹⁶ He wa ha pa Xawrô mã ijàpên xà to hahkre, quê ha imã apê. Ne icwỳrjapê cupêcute amji na ihkên xà cunea pupun catê — hajỳr.

¹⁷ Mã ma Anana mō ne ikre mã hâr, ne cute Xawrôna hũhkra xir ne cumã:

— Itō Xawrô, pom ate pry kôt Pahhiti pê Jeju pupun ita te ri ajpên awỳr ikujahêc, ca hacpỹa mã rīt, quê hanea ne Pahpãm Carō Pejti carôt ato hipu — hane.

¹⁸ Mã ampo pê tep kà pyrãcti ita into pĩn cumã ihpỹm, mã hacpỹa mã irīt pyrentu. Hamre, itajirô pê mã ri Xawrô xãm, mã Anana te cô kam ihcumrãr.

¹⁹ Mã hàpàn jirô pê, hacpỹa mã ihtỳj taa to ihtỳj. Ne cute amji to amcro jàhtôa Jeju na mehkwỳ kam, Tamatcô jō krĩ kam.

Pê Xawrô Tamatcô jō krĩ kam apu mō

²⁰ Xawrô te Jeju na mehkwỳ na amji ton, neJuta catêjê te me cuprôn xàkam, ihcakôc kam ihtêm pyrentu, ne cute me cumã:

— Jeju pê Pahpãm kraa to ihkra — hajỳr.

²¹ Mã mehcunea te me Xawrô par, ne amji mã me ipikrar, ne me ajpên cukij to:

— Pỳhàpà, mãr hũmre ita pê Krĩpinkrên kam Jeju namehkwỳ curan catê ta? Pom hãn ne Jeju namehkwỳ pro ne mehcajpre, ne ma hō pahhi

cati wýrme to ipa prãm ita? Taa mã ri cator — hajýr.

²² Mã Xawrô amcro cunea kam me cumã carôt tyaj kam hũjarên to ihcuhê tu. Ne cute hũjarên to:

— Ýhỹ, por pê rý pêa mã Pahpãm Crixto cator xà na to awjahkre ataa ri cator, ne cupêa ri Jeju — hajýr. Ne cute Juta catêjê pê Jeju na mehkwy nare atajê mã caxwãm catia mã Jeju jarên. Mã nee jũm te cumã jũ mãn nare, ne aracri mehkrĩ.

²³ Mã ahna amcro jàhtôa jirô pê Juta catêjê te amji na me cuprôn, ne Xawrô curan na me ajpên par.

²⁴ Mã Xawrô te amcro me caxwa cunea kam, krĩ cati jô kwýc jarkwa mã me hikaj ne mehcuran prãmna, cute me hahkre pej.

²⁵ Mã caxwa ata kam, Jeju na mehkwy kwý te kàhà catia kam Pawrô jýr, ne ma krĩ pê, kên tekwyç catia ata pê me to iwryç.

Pê Xawrô Krĩpinkrên kam apu mō

Carati 1.15-24

²⁶ Mã Xawrô ma Krĩpinkrên wýr tẽ, cutecuri Jeju na mehkwy mã hàr prãmte. Mã Jejuna mehkwy ma ame hũpa. Ne nee mempar nare, ne nee cupêJeju na mehkwy na, cute amji mã me to hajýr nare.

²⁷ Mã Parnap te Xawrô tehcajpar, ne ma to mō, ne cute me to cuprôn, ne Jeju jarkwa na memprar catêjê mã Xawrô jarên, cuteme hahkre pej prãmte. Ne cute me cumã Xawrô te prykôt Pàhiti pê Jeju pupun, mã cute cumã ihcakôc na harên. Ne hanea ne Parnap te Xawrô Tamatcô

jõ krĩ kam Juta catêjê mã, Jeju jarkwa toihcakôc tỳaj na me cumã harên.

²⁸ Jirô pê mã ri Xawrô te Krĩpinkrên kam me hũnâr, ne ma mehkôtmõ, krĩ cunea kôt, ne caxwãm catia mã apu Jeju jarênto mõ.

²⁹ Mã Xawrô me, Juta catêjê kwỳ pê Crec jarkwa to mehcakôc catêjê me, me ajpên mã me Jeju jarên xà atajê to me ajpên mã meharên to me mõ. Ne ihtỳj me Xawrô curan to prãm.

³⁰ Mã Jeju kam ajpên to mehkjêjê te ahna mempar, nema Xexa jõ krĩ wỳr me Xawrôjaprôr. Ne ma Krĩjara jõ krĩ wỳr mehkujahêc.

³¹ Mã Jeju na mehkwy, Juta jõ pjê me, Hĩpôjajo jõ pjê kam, me ipinkrên, ne hanea neKrĩrĩtpej jõ pjê kam, mehcunea pinkrênti. Mã nee jũm te ame to kên nare. Ne pê ajco me ajcamê, ne me hàhtô, pê Pahpãm Carô Pejti me to ihtỳj, na pê mehcunea ajco me Pahhiti pê Jeju kampa, ne amji mã me hũpa.

Pê Petrô Rita jõ krĩ me Krĩmpejre jõ krĩ kam apu mõ

Me Hàpên Xà 3.1-10

³² Mã Petrô ihtỳj pjê cunea kam apu mõ, ne amcro nõna ma Rita jõ krĩ wỳr tẽ, cute curi Jeju na mehkwy amehkrĩ atajê pupun prãmte.

³³ Ne cute hũmrehapry te Enêj ata cukrã xà peacre, ne nee ipa nare atacajpar. Pê ramã Enêj ata hikwa xà ata kamahna caku ôjtô.

³⁴ Mã Petrô te cumã harkwa to:

— Enêj, quê ha Jeju acaprã, ca ha axãm pyrentu, negikwa xà to ahcuprõ — hajỹr. Mã Enêj xãm pyrentu.

³⁵ Mã Rita jõ krĩ ata me, põ japrỳ te Xaron jõ pjêkam mehkrĩ atajê te me ampo ton xà ata pupun, ne maJeju na mehkwyỳ wỳrme ipipkjêr, ne cumã me hâr.

³⁶ Mã Krĩmpejre kam Jeju na mehkwyỳ nõ cahãj ihkrĩ ata japrỳ te Tapita Caràhkwỳj, ne Crec jarkwa na haprỳ te Torca, ne amcro cunea kam hõtpê me cumã ampo pej pit ton to ipa, ne me cupê hamreareatajê tehcajpar to ipa.

³⁷ Ne amcro ata na Caràhkwỳj xà, ne ihtyc. Mãcute mehcuuhõn ne mehcũmpej, ne ma kỳj pê ikrecaxwỳn kam me hir.

³⁸ Mã Jeju na mehkwyỳ te me Petrô teRita jõ krĩ kam apu mõi na me harên par. Pê Krĩmpejreme ajpên na pire mã krĩ ata xa, na ri cute Petrô japrôr to hỳrmã me hũmre to ipijakrut nemehkujahêc. Mã me tẽ, ne hỳrmã me cator, ne me cumã:

— Ýhỹ Petrô, ate amji kam gapac xàa to Krĩmpejre wỳr atêm pyrentu — hane.

³⁹ Mã apu Petrô jàhcuprõn, ne ma me pra. Ne curime cator, mã cute me haprôr ne ma kỳj pê, ikre caxwỳn wỳr me to mõi. Mã me cahãj wej pijapit atajê cunea Petrô na me ipixêr, ne ame amrãhti. Ne me Caràhkwỳj te apu ihtĩr ne mõi rria mã, hitô kà ton atajê jahkre, ne mehkà kwỳjahkre, ne ame amrã.

⁴⁰ Mã Petrô te ikre caxwỳn pê mehcunea cator, neihkõn krã na hỳr, ne cute Pahpãm mã ihcakôc, neCaràhkwỳj tyc wỳr ipipkjêr ne cumã:

— Caràhkwỳj, to xa — hajỹr. Mã into catac, ne cutePetrô pupun ne hỳr.

⁴¹ Mã Petrô te Caràhkwyj jũ na ipyr ne hãm na ihtehcajpar, mã hãm. Mã cute Jeju na mehkwy cuneame, me cahãj wej pijapit atajê mea mã ahnahãhwyr, ne cute me hũhkra mã cahãj tĩar na haxàr.

⁴² Mã me harẽn pejti ita Krĩmpejre cunea kôt ipicràn, mã me hàhtôa ne ihtyj me Jeju to amji mã mehhimpej.

⁴³ Mã Petrô curia ampo kà cajror catê japry te Ximãw ata jũrkwa kam hàhhuc, ne curia cute cahê na amji to amcro jàhtôa.

10

Petrô me Coner *Ruc 7.1-10*

¹ Ýhỹ, pê Xexa jô krĩ kam, Krĩrĩtpej jô pjê kam, hũmre ihkrĩ ata japry teConer. Ne cupê krãhtare catêjê to ihhimpej catê. Pê Prytikra jô pjê pê Roman catêjê jô pjê rũm cato. Ne cupê mehcahkrit atajê nõ, ne nee cupê Juta catêjê nõ nare.

² Ne pê ihtyj ajco mehkra mea mã, Pahpãm to me amji kampa, ne me cumã Pahpãm kĩn. Ne ajco me Juta catêjê pê hamreare atajê tehcajpar to catia to ipa, ne ajco Pahpãm mã mehcahôc.

³ Ne amcro nõ na, pyt pejti kam, Coner te irĩatkam Pahpãm mã imprar catêjê nõ pupun, mã cõjkwa pĩn cator ne hỹrmã hàhtêp ne cumã:

— Coner — hane.

⁴ Mã cute Pahpãm mã imprar catê nõ atacupa kam hõmpun, ne ihcukij to:

— Ampo, Pahhi? — hajỹr. Mã cumã:

— Ýhỹ, Pahpãm mã ate amji kam gapac xà jahkre pej, ne ate me cupê hamreare atajê mã ampo pejti ton na, cute ato amji japackre. Cwýrjapê ri apyrên Pahpãm jakry.

⁵ Ne hamre, ita caxuw me jũm xũmre kujate, Krĩmpejre wýr, quê hũmre japry te Ximãw Petrô ata japrô.

⁶ Por ampo kà cajror catê japry te haneane Ximãw ata jũrkwa kam ri hàhhuc, cõxwa cahê na — hane.

⁷ Ne ma Pahpãm mã imprar catê tẽ. MãConer te me hàpên catêjê to ipijakrut, ne hanea nekrãhtare nõ pyxit ne me cumã hàkjêr. Ne krãhtareita pê Coner tehcajpar catê, ne ihtýj Pahpãm to amji kam hapac tõ ipa.

⁸ Ne Coner te me cumã hũjarên xà caxuw, cute ampopupun atajê cunea jarên. Ne ma cuteKrĩmpejre wýr menchrê itajê kujahêc, mã ma me pra.

⁹ Mã Krĩmpejre kam, amcro nõ na, ramã Petrô krãcajpuw pyt jỹ, mã ikre jimoc na, cute Pahpãm mãihcakôc prãmte hàpir, ne Pahpãm mã ihcakôc. Mã ramã Coner te Petrô wýr mehkujahêc atajê Krĩmpejre na me hàhtêp.

¹⁰⁻¹¹ Mã ramã Petrô mã prãm, mã ihtýj ampo krêr prãm. Mã cormã ame hõ toan kam, mã Petrô te irĩat kam cõjkwa kre pupun. Mã cupêcupêhkãhti, ne catia to cati, ne hõxwahhi te cwat na hê, mã kýj rũm, cõjkwa pĩn ahpar mã ajpên mõ.

¹² Ne cupêhkà ita caxwãm pê cute ampo pryre cunea pupun. Mã kam ampo pryre cunea, ne

kam ampo kên pjê kam cajõhjõt to ipaita, ne kam ampo pryjara.

¹³ Mã Pahpãm Petrô mã:

— Petrô, to xa ne ampo cura, ne krê — hane.

¹⁴ Mã cumã:

— Pÿhàpà, ijõ Pahhiti! Jũ wÿr wa amji mã hamã neampo kên ita nõ krê. Wa rÿ jũ caxuw ite ampo kên krêr nare ita kam — hane.

¹⁵ Mã Pahpãm hipêr cumã:

— Wa jamã ne ampo pej na harê, ca nee hipêrihkên na harên nare — hane.

¹⁶ Hamre, cute cumã ihcakôc to incrê. Jirô pê mã ri cute cupêhkàhti ita to hacpÿa mã cõjkwa wÿr amji jaxàr.

¹⁷ Mã Petrô cama apu iriat kam, cõjkwa kam cute ampopupun xà atajê to amji japackre to mõi, ne amji mã:

— Pÿhàpà, ampo to mã Pahpãm apu imãhahkre? — hane. Mã pyt jÿr xà ata kam, Coner te me hũmre kujahêc atajê harkwa mã me hàhhuc. Ne cuteme Ximãw pê pryre kà cajror catê ata jũrkwa na me hàhcukjêr.

¹⁸ Mã cute me cumã harên, mã ma hũrkwa ri meator, ne cute ikrea kam, me jũm ita mã hàkjêr, ne me jũm ata cukij to:

— Xà ajkĩ ita ri mã hũmre japry te Ximãw Petrô atajàhhuc ne apu mõi? — hane.

¹⁹ Mã Petrô cormã apu cute ampo pupun xà ata to amjijapackre to mõi. Mã Pahpãm Carõ Pejti cumã:

— Awpa! Ita ri me hũmre incrê, ne ame anahàhcukjêr to me ipa.

²⁰ Apu ahcuprõ ne wrỳ, ne mehkõt mõi. Nee ca apu gũpar nõ nare, ne nee ame hũpa nare. Ampo na? Itea wa awỳr mehkujahêc — hane.

²¹ Mã Petrõ wrỳc, ne me hũmre atajê mã:

— Xà ina ca ame ahcukij? Ampo wỳr mã ca ita ri me mõi? — hane.

²² Mã me cumã:

— Ỡhỹ, pahhi Coner te ri awỳr me ikujahêc. Ne Coner itapeaj, ne cupê Pahpãm to amji kam hapac catê impeaj, mãJuta catêjê cunea me kampa. Mã Pahpãm mã imprarcatê cõjkwa pĩn cator, ne apu cumã ana awjahkre, quê ana ahwỳ, ca hũrkwa ri acato, quê akampa, ate cumã ampo jarên xà atajê na — hane.

²³ Mã Petrõ te me hũmre atajê mã me hâr na hũjahkre, mã me hâr, ne caxwa ata kam cahê na me hàhhuc. Mã me ahna apẽ, mã ame hàhcuprõn, ne ma memõi. Mã Jeju na mehkwy kwỳ, Krĩmpejre kam mehkri atajê, hanea ne mehkõt me mõi.

²⁴ Me mõi ne me ahna apẽ nõ ma Xexa jõi kri kam me cator. Mã ramãConer te mehkjêjê me, me hõi ikwỳ nõ peaj catêjê me, me hator, mã ramã cute me cuprõn ne me Petrõ jikaj.

²⁵ Mã ramã Petrõ to me mõi, mã hâr, mã Coner mõi ne cute ihcajpar, ne cuna mã ihkõn krã na hỹr.

²⁶ Mã Petrõ te hacpỹa mã hãm ne cumã:

— To xa, nee mã ipê Pahpãm nare. Ampo na? Hanea neipê me axũmre nõa wa — hajỹr.

²⁷ Mã Petrõ apu Coner mã ihcakõc jirõ pê mã, ma ikre mã me hâr. Mã me hàhtõa te me cuprõn tu curi.

28 Mã mehcunea mã awjarê, ne me cumã:

— Ramã me amã Juta catêjê te amji kam hapac xàjahkre pej. Ne jũ wÿr quê mehcahkrititajê me, me cuprõ ne me ajcacwa. Ne Pahpãm te quêt imãmehcunea to hahkre to hajÿr he, wa nee amji kĩnte hipêr jũm kên me, ihtũm na, to amji kam ijapacnare. Ita to ri Pahpãm te curmã imã hahkre.

29 Na ca ate me ina gãhwÿr, wa ajpên ite amji kamijapac xà impejti na prãm to wa mõi. Na wa itÿj amjijahkre pej to prãm, ampo na mã ca ate me ina gãhwÿr? — hane.

Pê Coner Petrô mã amji jarê

30 Mã Coner te Petrô mã ihcakôc, ne cumã:

— Ramã ina amcro incrê, wa ita ri ijũrkwa kam jÿ, ne pyt pejti kam apu Pahpãm mã icakôc. Mã ihprõt pê hũmre ita te ihkà jakati ihpràti itato ihkà, ne icuna mã cator, ne cute imã hũjarên to:

31 — “Coner, Pahpãm te acakôc xà impar, ne cute ato amji japackre, ca ate me cupê hamreare atajê mã cute ampo na ihprãm ata jõi na.

32 Ne me jũm kujate, Krĩmpejre wÿr, quê me jũm xũmre japrÿ te Ximãw Petrô ata japrõi. Ne Ximãw nõapê ampo kà cajror catê jũrkwa kam rihãhhuc, cõxwa cape na” hane.

33 Na wa ite ana ijãhwÿr pyrentu. Mã ate to hamãrti mã, ne ajpên tẽ ne acator, ne ahnaa ri impeaj to impej. Ne hamre, ramãmehcunea te me cuprõn, Pahpãm cuna mã. NePahpãm te amã harên ne amã to hahkre atajê par prãmte, wa

ramã ite me cuprõn. Na ca ha ate imparxà ata jarẽ, wa me akampa — hajÿr.

Pê Petrô me cumã hũjarẽn capô

Roman 2.7-11; 1 Timot 2.1-6

³⁴ Mã Petrô me cumã:

— Ýhÿ, he ita caxuw Pahpãm mã mehcunea pipẽn pit naimã hahkre pej. Pahpãm te ramãcumã mehcunea kїн pipẽn pit to imã hahkre, na ri imã hahkre pej.

³⁵ Ampeaj kam, quê ha pjê cunea kam jũmjê mã Pahpãmkin, ne me cumã kam hapac prãm, quê ha Pahpãm jũmjê atajêpupu, ne ihtÿj jũmjê atajê na amji capa.

³⁶ Ne ramã cute me ikwÿ pê Juta catêjême, me pahcunea mã Jeju kujahêc, me pahcarĩcti prãmte.

³⁷ Ne ramã ate me Jejujarẽn pejti ita par, ne me hahkre pej, por pê Jowãw ajcoJeju pê me pahcunea jô Pahhiti na me cumãharẽn to ipa, ne cõkam ajco mehcumrã. Ne pê Jeju Naxare jô krĩ pїн cato, ne ajco mehcunea mãihcakõc to ipa, Hĩpõjajo jô pjê me, Juta jô pjê kam.

³⁸ Ýhÿ, pê Pahpãm Jeju mã Carõ Pejti mecarõt tÿjti gõ. Pê Carõ Pejti jarkwa kõt ajco hàpèn xà impejti ton to apu ipa. Ne ajco Pahpãm jarkwa kõt mentête me curê xwÿn carõ kên to põj to ipa. Atajê na ramã me amã hahkre pej.

³⁹ — Mã me ikwÿ te Krĩpinkrèn me ipu na krĩ kwÿ atajê cunea kam, cute ampo ton xà atajê cunea na me hõmpun.

⁴⁰ Mã cute pї na me inxõr, mã kamajê, ne ihtyc. Mã cute me harê, mã ahna amcro incrê,

mã Pahpãm te hacpÿa mã to ihtĩr, ne ma meiwÿr ihkujahêc.

⁴¹ Wa me pa pit te me hõmpun, mã nee mehcunea te me hõmpun nare. Mã cute hacpÿa mã ihtĩrjirô pê me pa pit mã amji to ipipê, ne meicape na hãpàn ne ihkõm, wa ite me hõmpun.

⁴²⁻⁴³ Ne ampo na ri Jeju me iwÿr cator? Pahpãm te mam me icapi, ne meito caprãr, ite mehcunea mã Jeju pê me pahkritxwÿ na harên to ipa xà caxuw. Ne hanea ne cute Jeju to me pahcukij ne me pahto ipicokjêr catê na hãm na, me cumã harên xà na amji na me icapi. Pê rÿ pêa mã Pahpãm jarkwa na mehhoç catêjêajco Jeju jarên to ame ipa, ne me harên to:

“ÿhÿ, quê ha ihtÿj amcro nõ na jũm me awÿr cato.

Came akên jicu, ne hÿrmã me apkjê, ne me kampa, mãr quêate me to kên atajê to tojnõ ne hucu, ne me ana amji capa” hane.

— Ita na pê Pahpãmjarkwa na mehçakôç catêjê rÿ pêa mã mam Jeju tomeçakôç. Ne Pahpãm te Jeju to me pahcukij catê. Ne taa mã quê haamcro nõ na me pahpupu ne cormã me pahcuneatĩr itajê me, ramã me pahtyc itajê mea mã me pahcukij. Me pahtĩar kam, pahte me ampo kên ton, ne pahte me ampo pej ton ata na, me pahcunea cukij, cute me pajahkre pejprãmte. Ne ite me amã itajarên xà caxuw ri Pahpãm te me ipyxwÿr — hane.

Pê mehcakrit hanea ne me Pahpãm Carõ Pejti incwa

⁴⁴⁻⁴⁶ Mã Petrô cormã apu ihcakôc, ne apu ita jarẽ, mãPahpãm Carõ Pejti me hipôc rî hàr. Ne cute, por me Petrô kampa atajê cunea mã amji jôr. Mã mehcunea te me to ihcakôc kam ihtêm. Ne Pahpãm cati ne impej na me harẽ. Ne me harkwa pihho cunea to mehcakôc. Mã cute me Krîmpejre pîn, Juta catêjê kwý pêJeju na mehkwy te Petrô pynâr atajê to amji mã me ipikrar. Ne me ajpên mã:

— Pÿhàpà, xãmte Pahpãm te hanea ne mehcakrititajê mã Carõ Pejti jôr? — hane. MãPetrô te mehcunea mã harên to:

⁴⁷ — Hanea ne mehcakrit itajê teihtÿj me Pahpãm Carõ Pejti incwÿr to hajÿar xà, pom pê cu me cumam me cucwahe. Xà quê ha ajkî jùm cô kam me cumrâr têtémehcahpêrta? Hâpà! — hajÿr.

⁴⁸ Ne cute cô kam, Jeju jarkwa kôt, mehcumrâr na me cumã harkwa hyr. Mã harkwa kôt cute mehcumrâr. Jirô pê mã cute me, Petrô te hipêr me cahê na amji to amcro nō kujahêc prãmte, me ahna hàhwÿr. Mã curiame cahê na hàhhuc.

11

Pê Petrô ampo na amji jarẽ

Me Hápên Xà 10.1-48

¹ Mã Juta jô pjê kam Jeju jarkwa na memprar catêjê atajê te Coner me, mehkra pê mehcakrit atajê tehajÿar ne Pahpãm jîkjê rûm me hàhhuc ne mehkwy mãmehcunea xâr na cute me harên par.

2 Mā Krīpinkrên kam Petrô cator. Mā Jeju na mehkwỹ te me Mojxe xwỹ kam me hapac prāmatajê te me Petrô cukij, ne me cumãn to:

3 — Pÿhàpà, ca mehcahkrit itajêkam gâhhuc ne me cape na gápàn, ita na ihkaj na! Rỳ pêa mã pé Pahpãm Mojxe xwỹ to ihhimpej, ne me pamãawjarẽ, cu nee mehcahkrit atajê cape naame papa nare — hane.

4 Mā Petrô te cumã kat kam ampo cunea ton atajê na, me cumã amji jarẽn to impejti partu, ne me cumã:

5 — Ỹhỹ, wa Krĩmpejre kam apu ipa, ne Pahpãm mãicakôc, ne irĩat kam ite ampo pupun. Ne ampo ita pêcupêhkàhti pyràac, ne còjkwa pĩ iwỳr iwryc. Nehõxwahhi te cwat itajê na hê, wa ite ihcunea kam apêhti na hõmpun.

6 Ne kam irĩt, ne ite kam ampo pryre cunea pupun. Hõmpry tàmre me, ampo kên pjê kam cajõhjõt to ipa itame, pryrejara me, ite ihcunea pupun. Pom pê hanea ne Pahpãmmam ampo pryre kur tète me pamã atajê, wa ite hõmpun.

7 Ne ite còjkwa rùm jũm jõkre par, mã imã: “Petrô, to xa ne atỳj ampo cura ne krẽ” hane.

8 — Wa cumã: “Pahhiti, jũ wỳr wa amji mã hamã ne me iquêtjê te me imã ampo kên cawpa xà itajênõ krẽ. Wa rỳ jũ caxuw ite ampo kên krẽr nare ita kam” hane.

9 — Mā hipêr còjkwa pĩn imã: “Wa jamã ne ampo pej na harẽ, ca neehipêr ihkên na harẽn nare” hane.

10 Ne cute imã harẽn to incrê, mã cupêhkà tehacpỹa mã amji jaxàr, còjkwa wỳr.

11 — Me ajkaam mã Xexa jõ krĩ pĩn, cute iwỳr me hũmre to incrê ne mehkujahêc atajê me cator.

12 Mã Pahpãm Carõ Pejti te, ite pa nare to imã ihcakôc, ne ikujahêc, wa ma mehkôt Xexa jõ krĩ wỳr mõi. Ne cute me xêj itajê pê Jeju na mehkwy Krĩmpejre kam, ne hanea ne ma me ikôt me mõi. Wa me icunea curi me icator, ne Coner jũrkwa mã me ixàr.

13 — Mã Coner te me imãcôjkwa pĩn Pahpãm mã imprar catê te hũrkwa kam cumã amji pěr, ne cumã hũjarên na me imã harên. Cute cumã hũjarên to: “Hàpà, Krĩmpejre wỳr jũm kujate, quê tẽ ne hũmre japry te Ximãw Petrô atajaprô.

14 Quê cato, ne me acunea te Pahpãm to kên jahpan xà na, me akên catia mã me axàr xà ata pê, cute me apytâr xà to me amã hahkre” hajỳr. Hõ, Coner te me imã hũjarên to hajỳr.

15 — Na wa ite me cumã Jeju jarên kam itêm. Ne cormã ite icakôc kam itêm, mã por pê mam Pahpãm Carõ Pejtime pahwỳr wrỳ, ata na ri me pahcuxà me hỹrmã iwryc.

16 Na wa ite, pom pê Pahhiti Jeju me pamãhũjarên to: “Yhỹ, pêJowãw pê cô kam me acumrãr catê. Ne Pahpãm quê hajũ caxuw me amã Carõ Pejti kujate, quê ha taa amjicarôat kam me acumrã” hane ata to, ite amji japackre pyrentu.

17 Pom pê mam Pahpãm me pamã Carõ Pejtigõ, ata cuxà hanea ne cute mehcahkritmã Carõ Pejti jõr. Ne Pahpãm te me cumã hõr ita kam, jũ wỳr wa Pahpãm cuna mã ikên to amji kampa — hane.

18 Hõ, Petrô te me cumã hũjarẽn to hajÿr, mã mehcunea te me kam hapac, ne me cumãn jicu, ne ramã ajtea mã me, ne ampeaj kam cute Pahpãm pejna me harẽn kam to ihtẽm. Necute me hũjarẽn to hajÿr he:

— Tahnaa mã, Pahpãm te hanea ne mehc-ahkritto impeaj to impej. Naquê ha mehkẽn ton jicu, ne Pahpãm mã me amji jarẽ, quê ha cute me to kẽn atajê cunea jicu ne to tojnõ. Na quê ha hanea ne Pahpãmcahê na ame ipa rohnÿtti mã — hajÿr.

*Jeju na mehkwy Antijoc jõ krĩ kam
Me Hápên Xà 4.36-37*

19 Ỡhÿ, Tewāw curan xà jirô pê mã cute me Jeju na mehkwy to kẽn kam mehtẽm. Mã Jeju na mehkwy ma amehcahkũm neame ipicràn. Ne ma Kuhkũmtyc jõ pjê wÿr me pra, mã itajê ma Xipre jõ pjê wÿr me pra, mã itajê ma Antijoc jõ krĩ wÿr me pra. Ne cute me cupê Juta catêjê mã pit mã me Pahpãm jarkwa jarẽn, ne nee mehcakrit atajê mã harẽn nare.

20 Mã pom pê Xipre jõ pjê me, Xiren jõ krĩ pĩnme cato atajê kwÿ kwÿ, ma Antijoc jõ krĩ wÿr me pra ne me cator. Necute ajtea mã hanea ne mehcakrit mã Pahpãmjarkwa jarẽn, ne me cumã Jeju pê me pahkritxwÿ jarẽn xà impejti jarẽn.

21 Ne mehkwy atajê pê Pahpãm Carõ Pejti me cumã amji gõ, mã carôat kôt ame ipa. Cwÿrjapê ri me hàhtôa necute mempar, ne hÿrmã me ipipkjêr.

²² Mã ma me harên picràn, ne ma Krîpinkrên kam cator, Jeju na mehkwyte cuprôn xà kam, na ri ma cute me hÿrmã, Antijoc jô krî wÿr Parnap kujahêc.

²³ Mã Parnap curi cator, ne cute Pahpãm te me toimpejti, ne cute Pahpãm te me ahna amji caxàr, mãampeaj kam me hakry na me hõmpun. Ne cute ita kam me to incrà tu to mehcunea japackre, mãr quê me Pahpãm kampa, ne cute me amji kamme hapac xà cunea to me Pahpãm caca xà pynã.

²⁴ Ýhÿ, pê Parnap ita pê hÿmre impejti, ne pê Pahpãm Carõ Pejti cumã amji gõ ne amji jõrtu, na pê hãn ne Jeju to amji mã ihhimpej to tÿj. Neincwÿrjapêa ri me hàhtôa ne Pahpãm wÿr me ipipkjêr.

²⁵ Jirô pê mã ri, ma Parnap Krîjara wÿr mõi, ne kam apu Xawrô japê, necute ihcajpar, ne ma Antijoc jô krî wÿr me tẽ.

²⁶ Ne caku pyxit ata na cute me cuprôn, cuprôn xà kam, ne cute me hàhtôa mã Pahpãm jarkwa to hahkre. Ne Antijoc jô krî ata kam, pê mam Jeju kôt me ipa catêjê japry to ajco me “Jeju na mehkwy” hane.

²⁷ Mã amcro ata na Pahpãm jarkwa to mehcakôc catêjêkwÿ Krîpinkrên pîn me mõi, ne Antijoc jô krî wÿr me cator.

²⁸ Ne pyxit ata pê hapry Agap, ne cator ne xa ne Pahpãm Carõ Pejti jarkwa kôt me cumã awjarê, ne me cumã:

— Ýhÿ, quê ha pjê cunea kam prãm — hane. Ne porCrawti pê Roman catêjê jô pahhiti jô caku ata kam pê ita hane.

²⁹ Mã Jeju na mehkwȳ teJuta jō pjê kam Jeju na mehkwȳ tehcajpar na me ajpēnpar.

³⁰ Ne ahp̄yanre na, me pyxit ne cute me ihpore jōr par, ne mempeaj kam me cugō. Ne cute me ihpore ata to Parnap me Xawrô kujahêc, cute me Jeju na mehkwȳ to mehhimpej catêjê mã hōr xà caxuw.

12

Hipêr ihkên xà

¹ Ýhỹ, pê amcro ata na pjê jō pahhi ata haprý Heroti, ne cute Jeju na mehkwȳ na harkwa hyr, cute ameto kêanre prãnte.

² Ne Heroti te Jowãw tō pê Tijac na harkwa hyr, quê mehpro ne mehcura, wapo xwahhihti to. Mã cutemehcuran.

³ Mã Juta catêjê mã cute mehcuran ita na kîn. Cwýrjapê riHeroti te hajýar ne hipêr Petrô pro, ne mehuwapre ne me haxàr na harkwa hyr, Juta catêjê pijacri xà jō amji kîn jō amcro ata kam.

⁴ Ne cute krãhtare pê me hamãr catêjê te tejixêj jũhkra mã haxàr, ne me cumã:

— Me hamãr peaj ne, quê nee jũ kam ihtēm nare, nãmri amji kîn jirô pê wa ha me cuna mã hãm, neihcukij, ne ihcura — hajýr.

⁵ Mã Petrô nō, mã hamãr catêjê ihtýj mehamã. Mã Jeju na mehkwȳ ihtýjPetrô na Pahpãm na me ahwý, quê nee me Petrô curan nare.

Petrô me hacjên xà pé cato

⁶ Ne amcro ata na pahhi Heroti te Petrô cukij, ne mehcuran xà jōcaxwa ata kam pê me hamãr catêjê cote na nō ne gōr. Pê wakýre ajkrut

ne ihcajpre, ne cormã harkwa mã hamãr catêjê ahna mehcuhhê.

⁷ Mã ihprôt pê caxwa ata kam, Pahpãm mã imprarcatêjê nõ ata cõjkwa pñn me hacjên xà wÿr iwryc, ne cute cumã amji to ipipê. Mãhãcujro kam apêhti pyrentu. Mã cute Petrô jikre kamihtat, ne ihcujrõn ne cumã:

— Hã, axãm pyrentu — hane. Mã wakÿre teihcajpre itajê cunea apu ipijaxwÿr. Mã cormã ihtÿj hamãr catêjê ame hikwa ne ame gõr.

⁸ Mã Pahpãm mã imprar catê cumã:

— Atu na hê xà to apre, ne gõ par kà mã amjijaxà ne ahna to huwapre — hane. Mã cute ahna to huwaprepar mã cumã:

— Gõ hitô kà mã amji jaxà ne ajpên ikôt mō — hajÿr.

⁹ Ne ma mam Pahpãm mã imprar catê cator, ne cumã mō, mã hapu na Petrô ihkôt mō. Ne nee cator xà ata na cute amji jahkre pej narekam, ihtÿj ipimtir na apu amji cãmjĩ.

¹⁰ Ne ma ihkôt mō, ne cute me hamãr catêjê cuhhê xà jakren, ne hirô pê ihnõ ita jakren, ne ma wakÿti teharkwa catia ata wÿr me mō. Mã amjia kõtcuteme me cumã amji jihê mën, mã ma me cator. Ne ma krĩ cape kôt me mō, mã ihprôt pê ma Pahpãm mã imprar catê tẽ.

¹¹ Mã cormã Petrô te amji cajpêr ne amji mã:

— Pÿhàpà, xãmte ampeaj kam ri Pahpãm mã imprar catê te Heroti me, Juta catêjê jõ pahhi kwÿ jũhkra pê icaxàr! Nee mã ijõt kam nare, ne nee mã ipimtir kam nare — hane.

¹² Ne cormã cute to amji japackre, ne ma Marij jũrkwawÿr tẽ, por Jowãw Macô menxi ata

jũrkwa wỳr. Nehỹrmã cator, mã cormã cute me cuprõn ne mehkrĩ, ne ma hõtpê Pahpãm mã me Petrô cajrẽn.

¹³ Mã pea Petrô te me cumã harkwa cahhyr kam ihtẽm. Mã cupryre japry te Rotihkwỳj te impar, ne ma hỹrmã tẽ ne cute ihcukij, ne cumã:

— Me anõ mã ca? — hajỹr. Mã cumã:

— Pa — hane.

¹⁴ Mã cute impar pyrentu ne hakry mã ma ipicahur, ne nee cute cumã hihê mẽn nare, ne ma tẽ ne ame cumã harẽ, ne me cumã:

— Ma xà, põ pê Petrô harkwa mã xa — hane.

¹⁵ Mã me cumã:

— Hamreare, ca apu ato kam waj — hane. Mã me cumã:

— Quê, wa nee apu ito kam waj nare, ne nee wa apu ipimtirnare, ampeaj kam wa me amã harẽ. Ma xà, põ pê xahe! — hane. Mã me ajpẽn mã:

— Hamre, Petrô carõ mõrmõ xa — hane.

¹⁶ Mã cormã Petrô apu harkwa cahhy, mã cute me cumãharkwa jihê mẽn, ne me hõmpun, ne me amji mã ipikrar.

¹⁷ Mã cute hũhkra to mehcuhhêc ne me cumã:
— Me kêt, ne me ankrê, wa me amã amji jarẽ — hajỹr. Mã me kêt, mã ame cumã Pahpãm mã imprar catê kujahêc, mã cute me hacjên xà pĩn to cator na, ame cumã amji jarẽ. Ne amji jarẽn kôt me cumã:

— Ca ha me anõ tẽ, ne Jeju na mehkwy to ihhimpej catê, pê Tijac ata me, me ikjêjê mã ijarẽ — hane. Nema jũ kam tẽ.

¹⁸ Mã apẽ, mã me hamãr catêjê te Petrôjapê me amji caprãr, ne me cupê amjijahkre kêatre.

19 Mã Heroti te Petrô na hàhcukjêr to mehku-jahêc. Mã nee cute me Petrô mã cator nare, mãHeroti te Petrô na me hamãr catêjê cukij, mã nee jũmte cumã harên nare. Na ri cute me tejixêj itajê cunea naharkwa hyr, quê me hipej, mã cute me hipej tu. Jirô pê mã ri, HerotiJuta jô pjê pê cator, ne ma Xexa jô krĩ kam hàhhuc, ne jũ mã curi cute amji to amcro ton.

Pjê jô pahhi pê Heroti tyc xà

1 Petrô 1.24-25

20 Ýhỹ, ampeaj kam ri, Heroti mãKên jô krĩ me Teppro jô krĩ kam mehkrĩ catêjê kam incryc. Ampo na? He mehkwỳ japyre mã me cumã ihpore jôr prãm to me ipa, cwỳrjapê ri ame kam incryc. Na ri krĩ jô pahhi catêjêatajê te amji to cuprôn, ne ma Praxô pê Heroti jarkwa kôt mehcunea to ihhimpej catê ata wỳr me mỗ. Ne hỹrmã me cator, ne ame ajpên mã ihcakôc, cute hacpỹa mã ajpên to me hõ kwỳ nõprãmte. Ne ampo na ri cuteme ajpên to hajỹr? Nee mã ampo na nare. Pê Heroti pê pahhi ata jô pjêa pĩn ajco me cumã me hõ to hapôj, cwỳrjapê pê me ajpên to hane.

21 Mã Heroti te me cumã ihcakôc xà na me cumã amcro hyr, mã ramã amcro hyr xà ata kam hàhhuc. Mã cutehõ pahhi kà impejti ata mã amji jacjên ne to amji cũmpej, ne pahhi krĩ xà catia ata kam hỹr, ne cute me cumã ampo kwỳ to ihcakôc to irya.

22 Mã cute mempar pejti atajête ihcakôc ata jahpan xà na me cumã caràr ne me cumã:

— Pỳhàpà, nee mã me hũmre nõ ihcakôcnare! Me pahpãm nõ mã ca ajte acakôc! — hane. Mã

Heroti teita par, ne cumã amji jarẽn xà ita na ihkĩn.

²³ Mã cute cupê Pahpãm na me harẽn ata na, ihtỳj me to tojnõ, na ri ihtỳj cupê Pahpãm na me harẽ. Cwỳrjapê ri cõjkwa pĩn Pahpãm mã imprar catê te to kên pyrentu. Mã cutõ te ihkrêr mã ihtyc.

²⁴ Pê ajco Pahpãm jarkwa ma ihkà to mõ, ne ipicràn to mõ.

²⁵ Mã Parnap me, Xawrô te me hàpên xà krã curan, nemehkjêjê mã ihpore jõr, ne ma Krĩpinkrên pĩnhacpỹa mã Antijoc jõ krĩwỳr cute me amji jaxàr. Ne cute me Jowãw Macô japrôr ne ma me to mõ.

13

*Pê Parnap me Xawrô hàpên kam me tẽ
Me Hàpên Xà 9.15-16; Roman 1.1*

¹ Ỡhỹ, Antijoc jõ krĩ kam Jeju na mehkwy kam, hõtpêPahpãm jarkwa to mehcakõc catêjê me, me cumãampo to hahkre catêjê te xĩc atajê japrỳ te hajỳr he: Parnap me, Ximãw japrỳ krut te Tycre me, Rutikwỳj pê Xirencatêjê nõ ata me, Manem, por pê me hõ pahhi Heroticape na amji to ajpa ata me, Xawrô. Atajê pê ri me cumãampo to hahkre catêjê.

² Mã amcro nõ na, Pahpãm pê Pahhiti to ame amji kampa, ne ame cumã ihcakõc xà caxuw ame ajcri, ne nee amehàpàn nare. Mã PahpãmCarõ Pejti te me cumã:

— Me imã Parnap me Xawrô ta. Ampo na? Wa ramã ite me hàpên xà nõcaxuw amji mã me capi — hajỳr.

³ Mã cormã me ipijacri xà ata kam, cute Pahpãm mã meParnap me Xawrô na mehcakôc, jirô pê mã ri cute me ahna hũ xir, nemehcajrên jirô pê, ma cute mehkujahêc.

*Pê Xawrô me Parnap Xipre jô pjê kam ame mō
Me Hàpên Xà 8.9-24*

⁴ Mã Pahpãm Carõ Pejti te Parnap me Xawrô kujahêc, mã ma Xeruxij jô krĩ wÿr me tē, ne curia ri cute me pàr kre pro, ne ma me tē, Xipre jô pjê pê cô jipôc ri pjê ata wÿr, ne me cator.

⁵ Ne krĩ japyrÿ te Cōjarô jô krĩ mã me cator, ne cute Pahpãmjarkwa to mehcakôc kam mehtēm, Juta catêjê te cuprônxa kam. Pê hanea ne Jowāw Macô apu mehkôt mō, cutemehtehcajpar, ne me Jeju pê me pahkritxwÿ jarên xà impejti incràn prãmte.

⁶ Ne ma cô jipôc ri pjê ata wÿr me irêr, ne haneane ma krĩ japyrÿ te Papo ata mã me cator. Mã Papo jô krĩ ata kam hũmre jũxy xi japyrÿ te Parjeju ata ihkrĩ. Ne Crec jarkwa na caj ata japyrÿ pê Erima. Ne cupêJuta catêjê nōa ne ihkēanre, ne ajco ihkrĩ ne mehcunea mã ihhêj. Pê ajco me cumã ihhêj to:

— Ipê me amã Pahpãm jarkwa to icakôc catê — hane.

⁷ Ne cupê pjê ata jô pahhi jô ikwÿ nō. Mã pjê jōpahhi ata japyrÿ te Xerjô, ne cupê hũmre krã kreti. Ne cute Parnap me Xawrô na hàhwÿr, cute Pahpãm jarkwana hũpar prãmte.

⁸ Mã hũxy xi ata ma apu Jejujarkwa na mem-prar catêjê caca. Ne ihtÿj cumã pahhi ata te Jeju

jarĕn xà ata caca na to prām. Mār quē nee pjê jō pahhi ata to amji me ihhimpej nare.

⁹ Pê Xawrô japrÿ nō pê Pawrô, ne kam Pahpām Carō Pejti te hipu tu, mā cute Erima ata pupun tÿjti,

¹⁰ ne cumã:

— Apê me pahcurê xwÿn pê Xatanaj kra. Ne apê ampopejti to kên catê, ne akêan to akên, ne ampeaj kam ahêj xi. Ampo na? Apê ampo pejti kēhkēn catê, na ca gōtpê Pahpām caca xà impejti to kên to apa.

¹¹ Na quē ha ita caxuw ato hy. Ca ha ato tūmpyrentu, ne ato tūm ita na jū mā ana amcro, ca ha cormã hipêr pytpupu — hane. Mā hūxy xi ita te amji cajpêr pyrentu, māmamã into kam awcapatkô to mō, mā cute amji jacjên kamihtēm, ne ame hapê hâpên to mō, jūm te hūhkra naipyr ne apu to mōr prāmte.

¹² Mā pjê jō pahhi te ita pupun, ne ihtÿj ampeaj kamcaxwãm catia mā Pahpām jarkwa par, ne amji mā to ihhimpej. Ne amji mā ipikrar, ne jÿ ne amji mā:

— Ampeaj kam Jeju jūjarĕn xà pihho ne impejti pit, na wa ha itÿj ita caxuw Jeju to amji mā ihmpej — hane.

Pê Pawrô Pixitij jō pjê kam apu mō

Me Hâpên Xà 15.38

¹³ Mā Pawrô me, me mōr catêjê me, pâr kre mā mehâr, ne ma Papo pîn, krī nōjaprÿ te Pjêjôti ita me, Panpir jō pjê wÿr me tē, ne me cator. Mā Jowāw Macô te mehhyr ne ma hacpÿ mā amjjaxâr, Krīpinkrên wÿr.

14 Mã ma ihtÿj mehtēm kam cute me to incrà tu, Pjêjôti jō krī pīn, ne ma Antijoc jō krī wÿr, Pixitij jō pjê wÿr mecatōr. Ne jũ mã amcro mã, mehkôt xà pê xap jō amcro na, ma Juta catêjê te cuprôn xà wÿr me mō, ne me hâr, ne me hÿr.

15 Mã mam jũm ita te menquētti Mojxe jō kàhhôccahyt, ne ihkôt cute me Pahpãm jarkwa na mehcahôc catêjêjō kàhhôc cahyt. Jirô pê mã ri, cute me cuprôn xàjō pahhi kwÿ te me hũjarēn na me mēn, ne me cumã:

— Hã, me ikwÿ, xà hōtpê me amã ampo pejti jarēn xà? Gapacta ne me imã harē, wa me awpa ne me ijakry — hajÿr.

Pê Pawrô ame cumã Jeju jarē

16 Mã Pawrô xãm ne cute hũhkra to mehcuuhêc, neihcahôc kam to ihtēm ne me cumã:

— Ÿhÿ, me apê Ixaher catêjê pê Juta catêjê me, me apê mehcahkrit atajê me, pjê nō rũm me acator atajê me, me amã Pahpãm kīn catêjê atajê, me ikampa.

17 Ÿhÿ, pê Pahpãm amji mã me papê Ixaher catêjêcapi. Ne hanea ne amji mã me panquêtjê me, me pampupxwÿjêcapi, ne me to ipicamēn to mō. Pê Èjit jō pjê kammehkrī, pê me to ipicamēn to mō catia to cati. Jirô pê mã pê ihtÿj Pahpãm carôat kôtÈjit jō pjê pīn me to cuto. Ne ma me to mō, pjê impejtijapry te Cana jō pjê ata wÿr. Pê nee pry kôt me Pahpãm par nare, ne ame to kên.

18 Pê Pahpãm pōti kam hamreare ata kam me cumã hũcanâr to caku to cwarēnta.

19 Jirô pê mã pê Pahpãm Canãn jō pjê kam krīxàre te xet atajê to acto, ne me hipej tu.

Hamre, pê me panquêtjê mã pjê ata jahkre. Ne cute me cumã hahkre jirô pê mã ri me ahna caku te cwatxênta ne ihkôt xïncwênta mã cormã cute me cumã hõr.

²⁰ — Pê Pahpãm ajco me cumã me to ihmipejcatêjê pyxwÿr to mõi, ne ahnaaXamer pê mam Pahpãmjarkwa to ihcakôc catê ata jô amcro kam to ahtwÿ.

²¹ Pê me hõ pahhi cati na me Pahpãm wÿ. PêPahpãm Xawrô xwÿ pê Quiti kra, pê Pẽnjamĩ tàmxwÿ tàmxwÿ nõi to me cumã me hõ pahhi cati na hãm, pê ihmipej to caku to cwarênta.

²² Jirô pê mã pê Xawrô nee Pahpãmpar kam to incrà nare, cwÿrjapê pê pahhi tête me camê, ne haxà kam Tawi xãm, mehõ pahhi cati na. Pê ampeaj kam Pahpãm mã Tawi kïn. Na pê ramã harên to hane he: “Ûhÿ, Tawi pê Jexê kra ata, ito pit mã amji kam hapac to ipa. Ne ite ampo na prãm atajê to pit mã hàpên to ipa” hane.

²³ — Pê rÿ pëa mã ramã Pahpãm jũm te me pahkên pê me pahpytâr catê ata to awjahkre. Ne Jejupê Tawi tàmxwÿ tàmxwÿ nõa ata to pê me pamã awjahkre.

²⁴ Ne pê Jeju cator xwÿjrea na mamJowãw cato. Ne ame hapackre to mõi. Ne Juta catêjêmã harê, ne me cumã: “Me akên itajê jicu. Ne me apejto pit mã me amji kampa, wa ha cô kam meacumrã” hane.

²⁵ Ne ramã cute hàpên xà jipêj xàa kam, pê me cumã harên to hane he: “Ûhÿ, me ipupu, he nee ipê jũm to cute me hũjahkre ata nare. Quê ha cormã ikôt hapu na jũm ata cato. Necupê me pahkên pê me pahpytâr catê, ne impeaj to impej.

Ne taa mã ri quêt ijrôa pê cati. Ne cumã amji jahkre pej catia to cati. Neijirôa pê cumã hahkre pej catia to cati, ne ihkĩnte icrire, ne ikêanre. Na ri hàpên xà impejti itajê kam ipahàm pit” hane.

²⁶ — Ne me papê Aprãw tàmwxwỳ tàmwxwỳ me, me cupê mehcahkrit te ihtỳj catyt kam Pahpãm kôt me ipa atajê mã ri, hanea ne harkwa hyr xà ita. Ne Pahpãm te me pahwỳr harkwa kujahêc, mār cu me kampa ne me pahcuneame pahkên pê me pahcato.

²⁷ Ne Krĩpinkrên kam ame ipa atajê me, mecupê pahhi catêjê me, me cupê Jeju pê me pahkênpê me pahpytār catê na hahkre kêatre. Ne hōtpê hãn neme ikôt xà jō amcro kam me cuprō, ne mehkrĩ nemehkàhhôc cahyt. Ne pê Pahpãm jarkwa na mehcahôc catêjêramã Jeju na mehhôc. Cakrô, mã me cahyt catêjê atajê pê impar pej jahkre kêatre, ne me cupê Jeju pêPahpãm kra na hahkre kêatre. Mã Jeju curan xà jō amcro kam, mam ihkàhhôc te to hũjarên xà atajêa na cute me ton.

²⁸ Pê nee Jeju ihkên xà nō ton nare. Pê ahnaa mepro ne pahhi Pirat mã me cugō. Ne pê hũ na ame amji to prãm, na pê ame kam incryc. Ne cute mehcuran prãmte me ahna me Pirat wỳ.

²⁹ Ne cute me Jeju curan ita na, pê Pahpãm jarkwa namehcahôc catêjê rỳ pêa mã ramã mehhôc. Mã ihcuran xàjirô pê cute mehtyc caxàr, pĩ pê, ne ma hĩ to me mō. Ne cute kên kre caxwãm pê me hir.

³⁰ Mã Pahpãm te hacpỹa mã hipêr Jeju to ihtĩr.

³¹ Mã Jeju kôt me ipacatêjê Hĩpôjajo jō pjê rũm,

ihkôt Krĩpinkrên wỳrme mỗ atajê wỳr hapôj jàhtôa, amcro jàhtôa kam. Mã cute me hõmpun atajê ri ihtỳj ameharên to me ipa.

³² — Jirô pê mã wa ite me amãijũjarên xà pejti ita jarên prãmte, ita caxuw ita ri ame ipa.

³³ Pê rỳ pêa mã Pahpãm ramã me pan-quêtjêmã, hacpỹa mã cute Jeju to ihtĩr to ih-cakôc. Na ri cormã cute me pamã ita ton. Na pê Tawi xwỳ Pahpãm jarkwa kôt ihhôm, pêPahpãm Jeju mã hane he, ne cumã:

“Ỡhỹ, apê ikraa to ikra” hane.

³⁴ — Pê Ixaj xwỳ hanea ne Pahpãm jarkwa na, Jeju jĩ cormã ihcacu nare kam, hacpỹa mã to ihtĩr xà naharê, ne harên to:

“Wa ha itỳj acũmpej, ne amã ampopej cunea gõ. Pom pê wa Tawi mã to awjahkre atajê, wa ha amã cugõ” hane.

³⁵ — Na pê Tawi xwỳ hanea ne Jeju na Pahpãm mã harkwa to hane he:

“Jũ wỳr ca ha amã hàpên catê impejti to tojnõ, quêha ty ne hĩ ihcacu” hane.

³⁶ — Mã hõ amcro ata na Tawi tePahpãm te ahna mẽn xà ata cunea ton. Ne pê ty, pêmênquêtjê capea na me harêt, pê hĩ ihcacu.

³⁷ Ne pê Jeju ajtea mã. Ampo na? Pê Pahpãmhipêr to ihtĩr, na pê hĩ nee ihcacu nare. Ne ihkĩnte Tawi jĩ pê ihtỳj ihcacu.

38-39 — Ne ita caxuw ca ha me ipar peaj ne. He Jeju pê ri me pahkên pê me pahpytâr catê. Ne por pê me panquêtti Mojxe me pamã incacaxà kujate ata, hõtpê impej. Ne jũ wÿr quê Pahpãm te me pahkên ton jicu na to. Ne cu ha me pahnõ me pahkên mã hikra, ne Jeju wÿr apkjê, ne to amji mã me pahhimpej, quê ha ihtÿj quêt me pahte to kên ata to tojnõ ne hicu.

⁴⁰ Ne me amji mã hamãa ne, ne me awpa, cõt mã ihhêaj to jũ caxuw me akam ampo kên catia cato, nãmri pê ramãPahpãm jarkwa na mehcahôc catêjê ita na mehhôc, pêmehhôc to hane he:

41 “Hã, me hàwxũn xi catêjê atajê me, por caPahpãm jarkwa to ame acakôc kêanre atajê, ca ha atÿj jũ caxuw me amjimã ajkra ne me ahi.

Ampo na?

He wa ha apu gõ amcro kam ampo pej catia ne to ata, quê ha jũm cati na me amã harê, ca ha nee mempar ne amji mã me to hajÿr nare.

Na ca ha atÿj me ahi” — hane.

Ne cute me cumã hũjarên jicu.

Pe me hàhtôa ne Pawrô jarkwa kôt Pahpãm wÿr me apkjê

⁴² Ne ma Pawrô me Parnap me cator, cuprõn xà pê, mã cute me cumãn, quê hacpÿa ne me mõi, xap nõ na, ne hipêr me hũjarên xà atajêa to me awjarê.

⁴³ Ne cute me cuprôn jirô pê, Juta catêjê jàhtôa me, hanea ne mehcahkrit catêjê te amji to me Juta catêjê, ne ma cute mePawrô me Parnap pynâr. Mã Pawrô me Parnap me cumã ihcakôc, ne cute amji to mehtÿj na me cumã awjahkre, quê Pahpãm jarkwa kôtkam me to incrà.

⁴⁴ Ne xap na, krĩ kôt mehcunea te me cuprôn, cute me Pahpãm jarkwa par prãmte.

⁴⁵ Mã Juta catêjê atajê kwÿ te me hàhtôa pupun, ne Pawrô na mehkwy jũ na ame amji to prãm. Mã Pawrô jarkwa ata na cutemehcakôc kam mehtëm, ne me hũn kam mehtëm.

⁴⁶ Mã Pawrô me Parnap te me cumã ihcakôc to tÿaj kam, me cumã hũjarën to:

— Quêt me ca, pê mam Pahpãm meapê Juta catêjê mã harkwa ta. Ca ajte ma apumehcaca, ne ahêj ne ma ame Pahpãm te meakên pê me ato hapôj na mehcaca. Ne ahêj ne ma ame Pahpãm te amji kamhapac xà intuw pejti ita caca. Na wa ha ita caxuw me gicu, ne mehcahkrit atajê mã, wa ha awjarẽ. Pê Pahpãm me imã harkwa hyr to:

⁴⁷ “Wa ate me mehcahkrit atajê mã, pjê cunea kam gâhcujro xà na, ite me apyxwÿr. Mâr quê mehcunea ipê mehkên pê me hũtâr catê na me ijahkre pej” — hane.

⁴⁸ Mã mehcahkrit atajê te me itapar, ne ame hakry ne me amji mã Pahpãm jarkwa cupa, ne me amji mã:

— Ampeaj kam Pahpãm jũjarën xà impej — hajÿr. Ne cuteamji to me Jeju na mehkwy. Pê

me Pahpãm cute amji mã me to ihhimpej xà caxuw amji mã me capi atajê cunea te meamji kam hapac xà intuw mã me hâr.

⁴⁹ Mã Pahhiti pê Jeju jarkwa pjê ata cunea kam ihcahkũm.

⁵⁰ Mã Juta catêjê cormã Pawrô kwỳ jũ na amekam mencryc, cwỳrjapê ri cute me krĩ jõ pahhi catêjê me, pyjê cati mã Pahpãm kĩn atajê rêc. Mã hanea neJuta catêjê kôat pyjê atajê ma ame Pawrô meParnap curê. Ne ma cute mehkujahêc, pjê nõ wỳr.

⁵¹ Mã Pawrô me Parnap te mehpar tête pro jacrô capĩr, cute me hõmpun prãmte. Ampo na? Nee cute mempar nare na ri, ne me cumã:

— Hã, gapacta ne me hane, ne ca ihnõ na me, ca ha gõtpê amcro nõ na, jũ caxuw me akên mã axà ne mehõmpu, wa ha nee meatehcajpar nare. Ampo na? Ramã ite me amã harên — hane. Ne ma krĩ japry te Ampokrekà jõ krĩ ata wỳr me mõi.

⁵² Mã ampeaj kam Jeju na mehkwy jakry, mã Pahpãm Carõ Pejti te me cumã me carôt to hipu tu.

14

Pê Pawrô me Parnap Ampokrekà jõ krĩ kam ame mõi

¹ Ne Ampokrekà jõ krĩ kam cute me hajřar. Pawrô me, Parnap Jutacatêjê te me cuprõn xà mã me hâr, ne cuteme cumã Pahpãm jarkwa jarên. Mã me cupê Juta catêjê jàhtõa me, mehcahkritatajê me, cute ihtỳj mempar, ne me hũpar xà atakôt cute me hũnãr.

2 Mǎ me cupê Juta catêjê kwà te mempar nare atajê te Jeju jarkwa na memprar catêjêkam mencryc prǎmte, cute mehcahkritatajê rēc.

3 Mǎ Jeju jarkwa na memprar catêjê amcro jàhtôa kam mehàhhuc, Ampokrekà jō krī kam, ne cute me hūcanāar kam Jeju pê Pahhitito me hūjarēn. Mǎ Pahpām te me cumā carôt jōr, cute me to hǎpèn xà pejti pihhoti ton xà caxuw. Mǎ mehcahôac to me ampopejti ton to me ipa. Mǎ me hàhtôa ne cute me hǎpèn xà ata pupun, ne me hahkre pej pyrentu, me hūjarēn to meawjarē ata kôt, nāmri ampeaj kam ri Jeju pê Pahhiti.

4 Ne krī kam mehkrī atajê te mencwyrjapê amji to meipicapôn. Ne mehkwý Jejujarkwa na cumā memprar catêjê rŭm me hàhhuc, ne mehcahhur Jutacatêjê rŭm me hàhhuc.

5 Mǎ mehcahkrit kwý me, me cupêJuta catêjê kwý me, me hō pahhi kwý mea mǎ, cute me Jeju jarkwa na memprar catêjê to amehkên, ne cute kên to me hipej prǎmte, cute ahna me ajpên par.

6 Mǎ Pawrô me Parnap te ramā me hahkre pej, cwyrjapê ri ma me cator, ne ma Ritij jō krī me, Terpe jō krī wýr me tē. Ne maRopcahàc jō pjê kam, krī atajê wýr me tē.

7 Ne krī ajpên na pire mǎ apu ihcuhhê atajê kôtcute me cumā Jeju pê me pahkritxwý jarēn xà impejti jarēn.

*Pê Ritij jō krī me Terpe jō krī kam ame mō
Me Hǎpèn Xà 3.1-10*

8 Ne Ritij jō krī ata kam, pê hŭmre par me ihpar kôn te xwý ita ihkrī. Pê xwý ita naihpým, na pê jŭ caxuw hām ne apu mōr nare.

⁹ Ne hũmre ita te Pawrô cakôc xà na impar, mã cutehõmpun, ne ramã cute ihtỳj Jeju to amji mã ihmipej na hahkre pej, ne ihtỳj hanea ne Pahpãm te caprâr na cute amji mã to hajỳrna hahkre pej pyrentu.

¹⁰ Cwỳrjapê ri Pawrô te hõmpun tỳjti, ne kỳj cati pêa mã cumã:

— To xa! Ne axãm pej! — hajỳr. Mã hũmre ita toj nehãm, ne cute mõi na ipyr pyrentu, ne ma mõi.

¹¹ Mã mehcunea te me Pawrô carôt kôt hàpên xà pihhoti ton ita pupun, neme harkwa to ajpên mã me carâr kam mehtêm:

— Me pajõ pahpãm pê Jupiter me Mecurij te mehĩa na amji ton, ne cõjkwa pĩn me cator! Por cu hõtpê me kampa atajê te ri mehĩa na me amji ton, ne cõjkwa pĩn me cator! — hajỳr. Pêihtỳj ame caxêti japrỳ te Jupiter me Mecurij atapê Pahpãm na amehcãmjĩ neahna ihkaj na. Ampo na? Nee me cupê Pahpãm nare, me cupême hũmre pit.

¹² Mã cute me Parnap mã haprỳ to Jupiter, ne haneane me Pawrô mã haprỳ to Mecurij. Ampo na? Pawrô pêihcakôc catê na ri.

¹³ Ne pahpãm cahàc pê Jupiter to me amji kamhapac xà jũrkwa ata ihcuhhê, krĩ cati jõ kwỳc jarkwamã. Cwỳrjapê ri Jupiter jũrkwa jamâr catêata, pryti me pĩrã te ihkrãhkà to mõi, krĩ cati jõkwỳc jarkwa wỳr. Mã mehkwy te me cumã pryti curan, cute me Jupiter mã to caxàr prãmte. Mã cute mencaca xà na me amji toan xà napahpãm cahàc te amehkĩn prãmte, pê ajco ame ita to.

14 Mã Jeju jarkwa na memprar catêjê te ihtÿj me cupêa Pahpãm na amehcãmjĩna cute me hahkre pej, ne me cumã ahna ihkĩnnare, mã ma ita na amehcaca. Cwÿrjapê ri cute amehkàcokjêr, ne ma me ipicahur ne me cumã me hâr, ne me cumãcarâr to mõi, ne me cumã:

15 — Ampo na mã ca ame hane? He hanea ne ipê me apyràac, ne ipê mehĩa wa. Wa ita ri ame amã Jeju jarên xaimpejti jarê. Ca ampo kên itajê mã me hikra. Ampona? He ampo itajê nee ampo caxuw impej nare. Na ca ha hacpÿa mã Pahpãm tĩar wÿr me amjijaxà. Taa mã pê quêt cõjkwa me pjêto. Ne taa mã pê cõxwa to, ne kam ampo cunea to.

16 He pê mam amcro ata na, Pahpãm mehcunea to tojnõi, pê amjia kõt, mencaca xàa kõt ame ipa.

17 Ne hõtpê Pahpãm me pamã ampo pejti gõi, pahteimpej na me hahkre pej prãmte. Ne taa mã ri hõtpê cõjkwa pĩn ta kujate, ampo tuw to picamẽn xà caxuw. Ne taa mã ri ampo tuwjõi amcro kam to, ne amcro ata na me pamã me pajõi intuwgõi, ne hanea ne taa me pamã me pajakrygõi — hane.

18 Ne cormã me cumã ihcakõc kwÿa kam, mã cute ajmãr me cumã me prycticuran ne me to caxàr.

19 Jirõi pê mã ri Juta catêjê kwÿcator, Antijoc jõi krĩ me, Ampokrekà jõi krĩpĩn. Mã me hàhtõa ne me cumã hâr, nemehcunea te me Pawrõi me Parnap kam me hàhtõato me hàhtõi atajê incryc name ton. Mã ame kam mencrycne cute kên to

me Pawrô cujpàt, ne ihtỳj ihtyc naamehcāmjĩ, ne krĩ pê me to cator prāmte me cupjê.

²⁰ Mã Jeju na mehkwy te me ahna cuprõn, ne me ahna meipixêr, mã hacpyã mã hãm ne ma hipêr krĩ ata mã hâr. Ne apê mã ma Pawrô me Parnap, Terpe jõ krĩ wỳr me mõi.

Pê Antijoc jõ krĩ wỳr me amji jaxà

1 Timot 3.10-11

²¹ Ne cute Terpe jõ krĩ kam me Jeju pê me pahkritxwỳ jarên xà impejti to me harên, cwỳrjapê ri me hàhtõa te amji to me Jeju na mehkwy. Jirõ pê mã ri cute me amji jaxàr, Ritij jõ krĩ me, Ampokrekà jõ krĩme, Antijoc jõ krĩ me, Pixitij jõ pjê wỳr.

²² Ne cute Jeju na mehkwy te me hũcanâr to me hapackre, mâr quê Jeju te amji kam hapac xà na me amji to ihtỳj tu, ne me cumã harên to:

— Cu ha pahtỳj me ampo kên jakren partu, necormã Pahpãm himpej xà ata ri me axà — hane.

²³ Ne krĩ jàhtõa kam Jeju na mehkwy mehkri. Na ri Jeju jarkwa na memprar catêjê ma hãn ne krĩ atajê wỳr me pra, ne me cumã mehkwy to mehhimpej catêjê pyxwỳr to me ipa. Ne ahpỳanre na Jeju namehkwy kam hãn ne me capi, ne me to mehhimpej catêjê na me hũxwỳ. Ne cute me ipijacria kam Pahpãm mã mehcakõc ne cumã me hõ pahhi catêjê cajrên to:

— Ỡhỹ me ijõ Inxũ, me hũmre itajê ihtỳj me akam hapac to kênre nare, na ca ha mehte-hcajpa, mâr quê me akwỳ jamãr toimpeaj ne — hane.

²⁴ Ne Pawrô me Parnap te hacpỹ mã amji prya kôt me amji jaxàr, ne krĩ atajêa kôt me hapôj to mõi, ne mehkwy mã cute to mehhimpej catêjê pyxwyr to mõi ita kam Pixitij jõi pjê na me irêr, ne ma Panpir jõi pjê mã me cator.

²⁵⁻²⁶ Ne ma Pjêjôti jõi krĩ mã me cator, ne cute me cumã Jeju pê me pahkritxwỹ jarên xà impejti to harên. Jirô pê mã ri ma Ataraj jõi krĩ wyr me pra, ne cô cape na krĩ ata mã me cator. Ne curia pàr kre mã me hàr, ne ma hacpỹ mã Antijoc jõi krĩ wyr me tẽ, ne me cator, cute me hàpên xàjipêj jirô pê mã.

²⁷ Mã Jeju na mehkwy te me amji tocuprôn. Mã Pawrô me Parnap te, Pahpãm te me cumã carôt jõi, mã cute me to hàpên xà pejti pihho ton na, mehkwy mã amji jarên. Ne hanea ne cute Pahpãm te mecumã pry jihê mên, mâr quê hanea nemehcahkrit atajê me Jeju to amji mã mehhimpej na, me cumã amji jarên. Necute me hàhtôa te Jeju na mehkwy na amji ton na me cumã harên.

²⁸ Ne curi cute me ahna amji to me amcro jàhtôa.

15

Pê Krĩpinkrên kam me cuprôn

Carati 2.1-5; 5.1-6

¹ Ỡhỹ, Juta jõi pjê rũm, jũmjê xũmre itajê cator, ne ma Antijoc jõi krĩ kam me cator. Ne apu Jeju na mehkwy mã ampo to hahkre to me ipa, ne nee me cumã ampo pej to hahkre nare. Ne cute me cumã to hahkre to hajyr he:

— Ca ha me acahkrit atajê acunea atỳj me, pom pê Mojxe xwỳ me pamã ton to hahkre itajê to, ne atỳj me apy kà kryjre ne me hirê. Nãmri ca haate me to hajỳr nare na, quê ha Pahpãm nee meakên pê me apytàr nare — hajỳr.

² Mã Pawrô me Parnap te mehcahôc xà atajê na mempar to hajỳr. Ne mecupê ahna ihkêanre. Na ri Pawrô te me cumã harên, ne mecumã:

— Hãpà! Nee cute ahna hajỳr nare — hane. Ne amjicaprỳ to ame cumã mehcahôc. Mã ma ame Pawrô meParnap par caca. Mã Jeju na mehkwy te me ita to amji kam hapac, ne ma jũmjê atajê to, cute me Pawrô me Parnap kujahêc, Krĩpinkrên wỳr. Ne curia quê ha Jeju jarkwa na memprar catêjê me, mehkwy to mehhimpej catêjê atajê jũmjê atajê na me awcapi, ne me hahkre pej to jũ mã me, ne hacpyã ne Antijoc jô krĩ wỳr me cumãharên kujate.

³ Ne Pawrô na mehkwy ma Antijoc jô krĩ pĩn me cator, ne cute me Kuhkũmtyc jô pjê jakren, ne me Krĩrĩtpej jô pjê jakren, ne ma Krĩpinkrên wỳr me mõi kam menchrà tu. Ne cute pry na Jeju na mehkwy cunea mã, me cupê mehcahkrit atajê te hanea ne amji to me Jejuna mehkwy mã harên. Mã Jeju na mehkwy cunea me hũparxà ata kôt ame hakry.

⁴ Ne Krĩpinkrên mã me cator, mã Jeju na mehkwy me, Jeju jarkwa na memprar catêjê me, mehkwy to mehhimpej catêjê cunea ame hakry. Ampo na? Cute me hõmpun na ri ame hakry. Mã Pawrô me, Parnap te Pahpãm te hàpèn xà catia na mehtehcajpar kênre nare na me cumã me amji jarên.

⁵ Mã Jeju na mehkwy kwỳ pê Parixêw catêjêkwỳ atajê te me Pawrô me Parnap cakôc xà impar, ne me hãm ne me xa, neme cumã mehcahôc, ne me cumã:

— Ỡhỹ, mehcahkrit atajê, por nee me cupê Juta catêjê nare atajê, quê ha Jeju to amji mã mehhimpej ne amji to ahnamehkwy, ca me cumã, quê mempy kàkryjre ne me hitep. Ne hanea ne, hõtpê me Mojxe xwỳ jõ kàhhôc kammencaca xà kampa, ne ihkôat me ipa — hane.

⁶ Mã mehkwy to mehhimpej catêjê cunea me, Jeju jarkwa na memprar catêjê me, cute ita na me ajpên par prãmte me cuprôn.

⁷ Ne cute amji mã mehcahôc to me irya to me iry, jirô pê mã ri Petrô xãm ne me cumã:

— Ỡhỹ, me iquêtjê, ca me ipupu ne me ikampa, ne ramã me ate me gipôac ri Pahpãm te amji mã icapi, ne hàpên xà ita na imên na ate me jahkre pej. Wa mehcahkrit atajê mã Jeju te amji kam hapac xà tuw pejti jarên to ipa. Mãn quê xwỳ mã mePahpãm pa, ne Jeju to amji mã mehhimpej.

⁸⁻⁹ Ne Pahpãm mã ramã me pahcunea te amji kam mepajapac xà jahkre pej, ne cumã me papê Juta catêjêcaca xà cunea jahkre pej. NePahpãm mã hanea ne mehcahkrit atajêkîn. Ne cute me pamã Carõ Pejti jôr xà atana ri hanea ne cute me cumã hõr. Ne neemã ajteare mã me nare, me Pahpãm mã me papipên pit. Mã hanea ne cute me Pahpãm to amji mã mehhimpej, na ri cute me to kên atajê to tojnõ ne hìcu ne me ahna amji caxàr.

10 — Ne mër ampo na mã ca ajtea mã ihnõ ita na ame ton to prãm? Xà ca atỳj amji na me Pahpãm mën, quê me akamincryc to prãm to mã ca ame ita to hane? He pê cu nee me panquêtjê me, me pahcuneaMojxe xwỳ caca xà tỳjti jahkre kêatre ita cunea kôtajco me papa nare. Nõ na mã ca ajte curmã cute amji to me Jeju na mehkwy itajê mã ate ahna me garkwa? He ame hajỳr nare. Nãmri nee Mojxe te me pajapackre xà kôt pahte me amji ton xà ata kôtri Pahpãm te me pahna amji caxàr nare.

11 He Jeju to pahte amji mã me pahhimpej xà kôt riquêt Pahpãm te me pahna amji caxàr. Ahnaa mã me hàr tuw catêjêpê mehcahkrit atajê to cute, ne mehkên pê me hũtârhe — hajỳr.

12 Mã mehcunea te me Petrô kam hapac, ne me ipinkrên. Mã Pawrô me Parnap te, Pahpãm te me cumã carôt jôr name cumã me amji jarên, ne ihcakôac to hàpên xà to mehcahkrit atajê jipôc ri hàpên to ipa. Na cute mehcunea mã amji jarên par.

13 Mã ihkôt Tijac cakôc, ne mecumã:

— Ỡhỹ, me ikjêjê, me ikampa.

14 Ximãw Petrô te curmã me pamãmam Pahpãm te amji mã mehcahkritatajê capi na harên par. Ampo na? He Pahpãm mã mehcunea kїн. Mã cute amji mã mehcahkritatajê kwỳ capi.

15 Ne pê rỳ pêa mã Pahpãm jarkwa na mehhôc catêjêramã ita na mehhôc. Ne pê mehhôc to hane he:

16 “Ỡhỹ, pê rỳ pêa mã Tawi pê Ixaher catêjê jôpahhi.

Ne ihtyc jirô pê, pê hõ parxare ajcrà neahpÿnre
na ame prá.

Ne hõ parxare itajê pê ikre pyrâac.

Ne ame ipijaxwÿr ne ame ipicràn.

Pê ramã Pahpãm me to hũjarên to:

‘Wa ha amcro nõ na hacpÿa ne amji jaxà, ne
pahhi pê Tawi jũrkwa pijaxwÿr ita to
hacpÿa mã impej ne hãm.

Ne itÿj hipêr me cumã me hõ Pahhiti nõ xãm.

¹⁷ Mãr quê mehcahkritatajê hãn ne me iwÿ, ne
ijĩkjê rũm me ahtwÿ, wa haitÿj me to ikra’
hane.

¹⁸ Ata pê mam Pahpãm rÿ pêa mã ramã harê”.

¹⁹ — Cwÿrjapê ri imã ite amji kam ijapac xâte
hajÿr he. Cu nee mehcahkritatajê te mehkên
jicu tète amehcahpêrkárnare, quê ha Pahpãm
jĩkjê rũm me hàhhuc prãm, cu ha nee intête
amehcahpêrkâr prãmte me cumã Mojxe te me
hapackre xà na me irên nare.

²⁰ Ne imãa, wa ha me cumã ampo te cwat
peaj na ihhóc, ne ihkujate. Mãr quê nee ame
pahpãmcahàc krekà jõ atajê kur nare. Ne nee
ame ampo jõkre kam caxwÿr mã caprô pijaxwÿr
nare atajê jĩ kur nare. Ne nee ame ampo caprô
kur nare. Ne mehprõa me, mempjêa me, ame
amji pupu, ne nee amji pê amehprõ caxun nare.
Hõhõ, ampo itajê wa ha me cumã harê.

²¹ Ampo na? He rÿ pêa mã pê me Mojxe jõ
kàhhóc cahyt na me cupy, ne ame cahyt, ne
cormã krĩ cunea kôt me cahyt. Ne mehkôt xà
jõ amcro kam, cute mecuprõn xà kam, hãn ne
ame hõ kàhhóc ita cahyt. Ne Juta catêjê mã cute

ampo cawpa xà itajê ri, amji jirôa pê ihkêanre, ne ampeaj kam hũ na me pahpahàm cati. Na cu ha mehcahkrit atajê te curmã mepahkwỳ na me amji ton, ne me pamã hàr atajê mã ampo te cwat itajê pit jarẽ ne ihcawpa — hane.

Pê mehcahkrit mã ihkàhhôc to Carati 5.1

²² Mã Jeju jarkwa na memprar catêjê me, mehkwy to mehhimpej catêjê me, Jeju na mehkwy cunea me, cute me jũmjê itajê capi, cuteAntijoc jõ krĩ wỳr Pawrô me Parnap kôt mehkujahêc prãmte. Ne cute me Juta Parxap capi, ne hanea ne mehnõ japyr te Xira ita capi. Mã me hũmre atajê pê mempejti, mã Jeju na mehkwy cunea mã me hũpa.

²³ Mã Jeju na mehkwy te me ampo cawpa xà atajê na me cumã ihkàhhôc ita ton, ne ihkàhhôc ata me ajkaam mehkujahêc. Ne ihkàhhôc ata te hajyr he:

“Yhỹ, me ipê Jeju jarkwa na memprar catêjê me, meipê mehkwy to ihmimpej catêjê me, me ipê me akjêjê me, wa ite me amã ihhôc.

Hàpà, Jeju kam me ikjêjê pê mehcahkritatajê, por ca Antijoc jõ krĩ kam me amji to me ajpaatajê me, Xiri jõ pjê me, Quiriti jõ pjê kam me apa atajê.

²⁴ He me pahkwya kwỳ ri amjia kôt me awyr me pra, ne ihtyj ihhêj neharkwa to ame acahpêrkàr to me ipa, ne cute me Mojxe xwỳ te me hapackre xà name amẽn na, ihtyj imã me hahkre pej.

Ne nee waite me cumã mencaca xà ita ton na
ijũjahkre nare, mã amjia kôt cute mencaca
xà ita ton.

25 Na wa ite me cuprõn, ne me ajpẽn par, mã me
icunea mã ahna ihkaj na.

Na wa ite me awỳr me jũm kujahêc prãmte me
pahkwỳa kamme jũmjê itajê capi, ne wa
ha ma me awỳr mehkujate, meikjêjê pê
Parnap me Pawrô me.

Ne Pawrô me Parnap ita pê me ikwỳ impeaj.

26 Ne Pahpãm jàpên xàa kam mehkên me,
mehtyc xà jipôac ri me ipa.

27 Na wa ha me awỳr Juta me Xira kujate, quê ha
taa me amã, pom wa ampo na ite me amã
ihhôt itajê kôt harên pa.

28 Ne ite Pahpãm Carõ Pejti me, me ajpẽn par.

Na wa ha nee me amã me ijarkwa hyr catihti
nare.

Ne nee wa ha Mojxe xwỳ te me hapackre xà
cuneana me amẽn nare.

Wa ha me amã me icaca xà kênre ata naprãm,
ca ha me ton to me apa.

Neampo cawpa xà te cwat itajê to pit mã wa ha
me amã icakôc.

Na ca ha me hane he.

29 Ca ha nee ame pahpãm cahàc krekà jõ atajê
kurnare, ne nee ame ampo jõkre kam
caxwỳr, mã caprô pijaxwỳr nare atajê jĩ
kur nare, ne nee ame ampo caprô kur
nare.

Ne me aprõame, me apjêa me, ca ha ame amji
pupu, ne nee amji pê ame aprõ caxun
nare.

Ne Juta catêjê mã ampo cawpa xà itajê amji jirôa
pê ihkêanre, ne ampeaj kam hũ na me
pahpahàm cati.

Na ca ha ate me akên itajê ton nare na, ca ha me
apej mã me apým. Hamre, ita pit” hane.

³⁰ Ne ma cute mehkwy to mehhimpej catêjê pê
Juta meXira ata kujahêc, mã ma me pra, Pawrô
me Parnapkôt, Antijoc jô krĩ wÿr, ne curi me
cator. Ne cute me Jeju na mehkwy to cuprôn,
ne me cumã ihkàhhôc jôr.

³¹ Mã cute me cahyt, ne mempar, ne ame hakry,
ne neeamehpec nare. Ampo na? Ihkàhhôc ita
kam me harkwa pejti na ri.

³² Ne Juta me Xira pê ri Pahpãm jarkwa to
mehcakôccatêjê, ne cute mehkjêjê pêJeju na
mehkwÿ mã hũcanâr jôr prãm to, cute me cumã
mehcakôc to irya to iry.

³³⁻³⁴ Jirô pê mã ri jũ mã cute me cahê na amji
to me amcro ton. Mã Antijoc jô krĩ kam Jeju na
mehkwÿ mehkrĩ atajê me cumã:

— Ỡhÿ, tahnaa ri imej. Ne gapacta ne hacpÿ
mãme pra, hamre, ita pit — hane. Mã curia Xira
mã me cahê na amji kĩn mã hàhhuc, mã Juta
pyxit peaj ne cute amji jaxàr ne ma hacpÿ mã tẽ.

³⁵ Mã Pawrô me Parnap te me cahê na, jũ mã
amji to amcro ton, Antijoc jô krĩ kam. Ne ihtÿj
ajwar Jeju na mehkwy mea mã, amehcunea mã
Jeju jarkwa to hahkre ne ame cumã harẽ.

³⁶ Mã amcro nũ na Pawrô te Parnap mã:

— Hacu, ne krĩcunea kôt, me pahkjêjê pê Jeju
na mehkwy pupu, por ramã pahte me cumã pajõ

Pahhiti jarkwa to mepahcakôc atajê kôt, mōrmō ajkĩmehcunea impeaj — hajj̃r.

³⁷ Mã Parnap ihtj̃j amji kôt Jowāw Macô to mōr prām.

³⁸ Mã ma Pawrô apu mehkôt mōr na ihcaca. Ampo na? Pê nee Panpir jō pjê kam Macô mehkôt mōr kam to incrà, ne cute kam Jeju jarên xà na mehtehcajpar nare na ri.

³⁹ Na pê Pawrô me Parnap incwyrjapêame ajpên mã, ne ma me ajcapô. Mã Parnap te Jowāw Macôjaprôr ne to mō, ne pàr kre mã me hàr, cô jipôc ripjê japr̃y te Xipre ata w̃yr.

⁴⁰ Jirô pê mã ri Pawrô te hanea ne amji mã Xira ita capi, mã Jeju na mehkwỹ te Pahpãm mã Pawrô me Xiracajrên mã ma me mō.

⁴¹ Ne ma cute me Xiri jō pjê jakren, ne me Quiriti jō pjê jakren, ne ma Jeju na mehkwỹ mã me hakry me, me carôt ton to me mō.

16

Pê Timot Pawrô me Xira pynã

Pirip 2.19-22; 1 Timot 1.1-2, 5

¹ Mã Pawrô me Xira Terpe jō kr̃i me, Ritij jō kr̃i mã me cator. Mã Ritij jō kr̃ikam Jeju na mehkwỹ nō japr̃y te Timot ita ihkr̃i. Ne cupêJuta catêjê cahãj nō kra, ne hũm pê ri Crec jō pjê catêjê nō, ne cupê mehcahkrit, ne nee cupê Juta catêjê nō nare.

² Pê Ritij jō kr̃ime, Ampokrekà jō kr̃i kam me cupê Jeju na mehkwỹ amehkr̃i atajê cunea pê ajco Timot to mehcahôc to impejti.

³ Mǎ Pawrô te mempar ne ma amji kôt to mǒr prǎm. Mǎ krĩ ata kam Jutacatêjê mehkrĩ atajê cunea te ramǎ meTimot me hũm pê Crec catêjê nǒ na me hahkre pej. Pê nee cumǎ impy kǎ kwỳ hyr nare na me Timot kôtme harên to kêanre cupate, Pawrô te Juta catêjê caca xà kôt, cupê impy kǎ kwỳ hyr, ne ma haprôr ne to mǒ.

⁴ Mǎ krĩ atajê cunea kôt me hapôj to mǒ, ne Jeju na mehkwy mã me hũjarên to me mǒ, por pê harkwa na memprar catêjê me, mehkwy to mehhimpej catêjê Krĩpinkrên kam me ajpênpa, ne ahna mehhôc ne ahna me hapackre ata na, mǎr quê me kampa, ne me hane.

⁵ Ita na pê Jeju na mehkwy ajco me Jeju te amji kam hapac xà kampa ne mehtỳj, ne ame hakry. Ne ajco amcrocunea kam me ipicamên to me ipa.

*Trôwat jǒ krĩ kam Pawrô pimtir xà
Roman 15.18-21*

⁶ Ne cute me Amcràti jǒ pjê me, Carati jǒ pjê jakren, ne ma Axij jǒ pjê wỳr mehtêm prǎm, mã ma Pahpǎm Carǒ Pejti amehuwahi, quê nee Axij jǒ pjê kam me Pahpǎm jarkwa jarên nare.

⁷ Ramǎ Pĩhpoti jǒ pjê na me hàhtêp, ne ma Pitin jǒ pjê wỳr me mǒr prǎm, mã ma Pahpǎm Carǒ Pejti ame huwahi, quê hanea ne neehỹrmǎ me mǒr nare.

⁸ Mǎ cute me Pĩhpoti jǒ pjê jakren, ne macô cahê na Trôwat jǒ krĩ xaata wỳr me cator.

⁹ Mǎ caxwa ata kam, Pawrô te ipimtir kam, Maxeton jǒ pjê jǒ xũmre nǒ pupun, mã xa ne ahna hàhwỳr to:

— Ajpên Maxeton jō pjê wỳr mō, ne meitehcajpa — hane.

¹⁰ Hōhō, cute hūtir xà ata kōt Pahpām te me ahnahàhwỳr na cute me hahkre pej pyrentu, na ri ma Maxeton jō pjê wỳr me mōr pyrentu to prām. Ỗhỹ, ipê Ruc wa ita ri Trōwat jō krī kam ite Pawrō me ajpên cajpar, ne ma me icunea me imōr xàita na me mō, ite meMaxeton jō pjê kam mehkřī catêjê mã Jeju pê me pahkritxwỳ jarēn xà impejti itajê jarēn prāmte.

*Pirip jō krī kam Ritij pintuw xà
Pirip 1.1*

¹¹ Ne ma Trōwat jō krī pīn pàr kre mã me ixàr, ne ma me icatàatre na cō jipôc ri ahkrã jacot crà japyr te Traxij jō pjê ata mã me icator. Ne amcro nō na wa maKrīhtuw mã me icator.

¹² Ne ma Pirip jō krī wỳr me mō, por mam ihkrãa ri xa ata wỳr, Maxeton jō pjê kam, ne Pirip jō krī ata pê ri Roman catêjêjō krī. Ne curia ite amji to me amcro kwỳ kujahêc.

¹³ Ne mehkôt xà jō amcro na, wa ma krī pê me icator ne cō wỳr mecupê Juta catêjê te cuprōn xà japên to me mō. Ne curi me icator, ne me ijỳr, ne ite me pyjê tecuprōn atajê mã me icakôc kam me itēm.

¹⁴ Mã pyjê nō pyxit te me ipar ata japyr teRitij. Ne pê cupê Tijat jō krī catêjê nō, ne cupêcupêhkà impejti to ihpore na hàhpan catê. Ne ampeajkam cumã Pahpām kīn, mã Pahpām tePawrō jũjarēn xà ata par na ihtehcajpar. Mã cute impar, mã hũrkwa kammehkrī atajê cunea te amji to me

Jeju na mehkwỹ. Cwỳrjapê ri Pawrô te cô kam mehcumrãr.

¹⁵ Jirô pê mã ri Ritij te hũrkwa wỳr me ijator, ne me imã:

— Měr hõhõ, ca ate amji mã me ito, ipê Pahpãm par catê na me ito hajỳr, cwỳrjapê ca ha ajpên me mõi, ne ijũrkwa kam me ahtwỳ — hajỳr. Ne kypê me ijator nare. Cwỳrjapê wa hũrkwa kam me ijãhhuc.

Pê Pirip jõ krĩ kam me hacjên xà kam me nõ

¹⁶ Pê krĩ ata kam jũm cahãj ita ihkrĩ. Ne cahãj ita jĩ cunea kam me pahcurê xwỳn carõ kên hipu tu. Pê ampo carõ kên ajco cumãampo te cormã jũ mãn xà nare atajê jarê. Pê cahãjre ata ajco ihpore na me cumã to awjarê. Ne nee amji kõt apu ipa nare. Ne cuteto hõ tekjê atajê mã apê, pê hàpên xà atajê jahpan xà na, me hũmre atajê ajco amji mã mehpore incwa. Ne amcro nõ na wa ma Pahpãm mã mehcakõcxà jũrkwa ata wỳr me mõi.

¹⁷ Mã cahãj ata te me ipynãr ne me ikõt carãrto mõi. Ne cute carãr to hajỳr he:

— Pom me hũmre itajê pê Pahpãm me hirõa pê cati ata mã me hàpêncatêjê! Ne ihtỳj me amã ateme akên catia pê me amji pytãr xà ata jarê — hane.

¹⁸ Ne cahãj cuprỳhti ata te me ijarên to hajỳar to amcro jãhtõ. Mã Pawrô pêita na ihkaj na. Mã cahãj cuprỳhti ata wỳr ipĩpkjêr ne cute kam ampo carõ kên ata mã:

— Hã, wa ha Jeju jarkwa kõt amã, ca cahãjita pê acato — hajỳr. Mã hamre, ampo carõ kên

ita cupêcator pyrentu. Mã impej ne aracri hÿr pyrentu.

¹⁹ Mã me to hõ tekjê catêjê te me cahãj ata pê mecarõ kên cator na me hõmpun, ne nee hipêr irĩat kam, cute ampo to hũjarên nare na me hahkre pej, na quê ha nee hipêr hũjarên xà kôt mehprore nõ pyr nare. Cwÿrjapê ri ame Pawrô me Xira kammencryc. Ne cute mehpro, ne ma cà pê me to impejcatêjê me, me cupê krĩ jõ pahhi catêjê wÿr me cupjê.

²⁰ Ne me to mõi, Roman catêjê pê mehcukij catêjê wÿr, ne cuteme cuna mã me hãm. Ne me cumã Pawrô me Xira jarên, neme cumã:

— ÿhÿ, me hũmre itajê pê Juta catêjê kwÿ, necama me pajõ krĩa kam ame pahcahpêrkàr to me ipa. Neajtea mã me pamã mehcahoc xà to hahkre to me ipa, neamji kôat me pahnton to me ipa.

²¹ Ne me papê Roman catêjê, mã nee mencaca xà ita naprãm nare — hane.

²² Mã me hàhtôa te me kam ihtẽmprãmte me cuprõn, mã krĩ ata kam, cute mehcukij catêjê te Pawrô me Xira pêapu ihkà cokjêr, ne cute mehcahÿr na me mên.

²³ Mã pĩhê to amehcahÿa to amehcahÿ, mã mehkàj xà cati. Jirô pê mã ri cuteme hacjên xà mã me haxàr, ne cormã me ahna me hamãr catê mã harkwa hÿr, quê me hamãr to impeaj ne.

²⁴ Mã me hamãr catê te me hõ pahhijarkwa kôt me hacjên xà caxwãm pê, pĩ cote namehpar jacjên, ne ahna meto ipijapÿn, ne me ahna wakÿre te hihê xà to hihê, ne ma tẽ.

Pê Pawrô me Xira mehkàj xà cacrô ihtỳj me Pahpãm mã cre

²⁵ Mã Pawrô me Xira curia mehkàj xàa na, awcapàtkô kam me nō ne me Pahpãm mã mehcakôc, ne cute Pahpãm na increr xà to me cumã increr. Mã me hacjên xà kam me hikwa atajê ahna mehkri ne ame kampa.

²⁶ Mã ihprôt pê, pjê te hàhcujrôn kam ihtêm, mã me hacjên xà hanea ne ihtertet. Mã harkwa jihê xà itacunea te apu amji jihê rên. Ne hanea ne wakỳre te amehuwapre atajê cunea apu impàt, ne me cupê ipijaxwỳr.

²⁷ Mã me hacjên xà jamãr catê pimprar, ne cuteharkwa jihê mên na hõmpun. Ne ihtỳjame hacjên catêjê cunea japôj na amehcãmji. Ne cute hõ pahhi cupate amjicaxuw hõ wapo xwahhihti caxàr, cute to amji curan prãmte.

²⁸ Mã Pawrô te kỳj cati pêa mã cumã caràr to:

— Apu amji to hajỳr nare! Wa ne me ijapôj nare! Ne ita ricormã ame icunea me ikrĩ! — hajỳr.

²⁹ Mã me hacjên xà jamãr catê te hàhcujro xà na hàhwỳr ne hũjaréan kam hàr, ne apu ihtertet ne Pawrô me Xira cuna mã ihkôn krã na hỳr.

³⁰ Jirô pê mã, ma pō mã me to mō, ne cute mehcukij to:

— Pỳhàpà, jũ mã wa ha, ne ajte ikên catia ita jahpa? — hajỳr.

³¹ Mã me cumã:

— Ca ha Jeju pê Pahhiti ata to amji mã me ahimpej, quê ha me akra mea mã me akên ita pê meapytà — hane.

³² Ne cute me cumã Pahpãm jarkwa jarën, ne hanea ne, por me hacjên xà jamãr catê jũrkwa kam mehkrĩ atajêmã, cute me Pahpãm jarkwa jarën.

³³ Mã caxwa ata kam me hacjên xà jamãr catê me to mõi, ne cute me cumã mehcahhyr xà xwa kre cuhhõn, ne me cumã ihcahhê. Mã Pawrô me Xira te mehkra mea mã cô kam mehcumrãr, cute Jeju na mehkwy mã me hãr na me amji jarën prãmte. Hamre, mãme hacjên xà jamãr catê ata me, mehkra cunea te amji tome Jeju na mehkwy, na ri cô kam cute mehcumrãr pyrentu.

³⁴ Ne ma cute Pawrô me Xira japrôr ne me to mõi, hũrkwa wÿr. Ne cute me cumã hõ jõr, nemehkra mea mã ampeaj kam me hakry. Ampo na? Ita caxuw ihtÿj Jeju to amji mã mehhimpej na ri.

³⁵ Mã apẽ, mã Roman catêjê pê mehcukij catêjê atajê te me hÿrmã me cumã me hàpên catêjê kujahêc, ne me cumã harkwa to:

— Me hũmre atajê mã me hikra — hajÿr.

³⁶ Mã me hacjên xà jamãr catê te Pawrô mã hũjarën ne cumã:

— Roman catêjê te me amã hikran na me hũjahkre. Cwÿrjapê ca ha me acato ne gapacta ne me mõi — hajÿr.

³⁷ Mã Pawrô pahhi kwÿ mã me hàpên catêjê atajê mã:

— Wa nee ite me ampo kên ton nare, ne hanea ne, me ipêRoman catêjê cakrô, mã ahnaa ajte me kam mare mã ameicahhy, ne me hacjên xà kam cute me ito hũcapêr, nõ namã ajte ita caxuw aracri me apimxuar pê me ikujahêcprãm? Ita

na ihkaj na. Quê ha xaa mehcukij catêjêatajêa ajpên me mǝ, ne me taa me ikujate, wa ha cormã ma me mǝ — hane.

³⁸ Mã pahhi mã hâpên catêjê atajê te mehcukij catêjê mã itajarên. Mã cute Pawrô me Xira pê Roman catêjêna me harên par, ne me hahkre pej, cwÿrjapê riampeaj kam me cumã me hÿpa. Ampona? He Roman catêjê te amji kam hapac xà na, quê nee me jÿm cukij nare kam, amehcahÿr nare.

³⁹ Mã ma me hÿrmã me pra, ne cute mehÿr, quê cutemehcahÿr xà ata to me amji japackre nare, ne nee me kammencryc nare. Ne cute me hacjên xà pê ajwarme cator. Ne krÿ pê me cator xà na me ahna hàhwÿr.

⁴⁰ Mã Pawrô me Xira me hacjên xà pê me cator, ne maRitij jÿrkwa wÿr me mǝ. Ne curia ri cute Jeju na mehkÿmã hakry carôt tÿjti ton, ne ma me mǝ.

17

Pê Texarõn jǝ krÿ kam ame ipa

1 Texarõn 1.1; 2.13-14; Ruc 23.1-2; Jowãw 19.12

¹ Ne cute Krÿpuhnacô jǝ krÿ jakren, ne ma me mǝ, ne hanea ne cute me Apôr jǝ krÿ jakren, ne ma Texarõn jǝ krÿ kam, Juta catêjê te cuprõn xà jÿrkwa ata wÿr me cator.

² Mã xap na, mehkôt xà jǝ amcro kam, ma Pawrôte, cute me amji pyrác xà ata na, cute me cuprõn xà wÿr tẽ. Nemehkôt xà jǝ amcro incrê atajê cunea kam, Pawrô cute me cuprõn xàwÿr

pra. Ne cute me ajpẽn mã me Pahpãm jarkwa jarẽn to hapjêa to hapjê.

³ Mã Pawrô te me cumã Jeju to hahkre, ne me cumã harẽn to:

— Ỡhỹ, rỳ pêa mã pê Pahpãm me panquêtjê mã, por cu me jũm jikaj ata, to awjahkre. Na quê ha jũcaxuw Crixtô ita cato, ne pahte me Pahpãm to kên atajê cunea to tojnõ. Ne cuteme pahtehcajpar xà caxuw quê ha ihtỳj amji pupun xàkêanre to amji pupu, ne ihtỳj ty, ne hacpỹa mã ihtĩr. Hõhõ, mãr wa ite me amã Jeju jarẽ ita pê ri quêt, por cu me jũm jikaj ata — hajỹr.

⁴ Mã mehkwy te ihtỳj me Pawrô me Xira kam hapac, ne Jeju to amji mã mehhimpej, ne ahna mehkwy mã mehàr. Mã mehcahkritpê Crec jõ pjê catêjê atajê mã Pahpãmkin catêjê jàhtôa ne me cumã me hàr. Mã haneane krĩ kam pyjê jàmterà catiatajê jàhtôa ne me cumã me hàr. Mã Jeju na mehkwyquêt ihtỳj me ipicamẽn to me mõ.

⁵ Cwỳrjapê ri me hũ na ame amji to prãm, na ri Juta catêjê ame pra, ne krĩ cape na cute mehkên catêjê me, cute me xuwcaca catêjê jàhtôa ne mehaprôr, por me cumã me hàpèn prãm nareatajê mea mã. Mã jũmjê itajê te krĩ kamajpẽn caxuw me cumã mehkêanre ton xà caxuw me Pawrô me Xira pro. Ne me cuna mã me hãm jirô pê mã cutemehkên mã me mẽn prãmte cute mehpro. Me hàprêakam Jaxãw jũrkwa mã me hàr, ne ame Pawrô me Xira japê.

⁶ Ne nee cute me cumã cator nare, ne cute ma me Jaxãw me, Jeju na mehkwy kwỳ to me irô ne

amehpro, ne ma krĩ jō pahhi catêjê wÿr me to caràr to me mō, ne me cumã:

— Me hũmre itajê te krĩ cunea kôt ajpên me ampo kêanre catia ton. Ne hamre, ramã ita ri me cator!

⁷ Mã Jaxãw te me cumã hũrkwa jahkre, mã kam me hàhhuc. Ne ma ame Xexa pê Roman catêjê jō pahhiti te amji kam hapac xà caca, ne ajtea mã me imã pahhi nō japryè te Jeju ita jarẽ — hane.

⁸ Mã me hàhtôa te me ita par, ne ame kam-mencryac to amencryc, na ri nee jũm te ihcakôc xà na amji par nare, ne ihtÿj amehcakôc kêanre to me ipa.

⁹ Mã krĩ to mehhimpej catêjê teJaxãw me, Jeju na mehkwyè kwÿ jàmjôr na me ton, mã me hàmjôr jirô pê mã ri cormã cute me cumã hikran.

Pê Amcoti jō krĩ kam ame ipa

1 Texarôn 2.15-16

¹⁰ Mã caxwa pê mã, ma Jeju na mehkwyè te me Pawrô me Xira kujahêc, Amcoti jō krĩ wÿr. Mã curi me cator, ne ma Juta catêjê te me cuprôn xà wÿr me mō.

¹¹ Mã Amcoti jō krĩ kam mehkri catêjê atajêTexarôn jō krĩ catêjê jirôa pê ampeaj kam me cumã hũpar kôt hakop jahkre pej, ne me cumã ihkĩn, ne me cumãhũpar prãm. Mã amcro cunea kam Pawrô te me cumã ampo to hahkre xà ata jahkre pej pej to prãm to, cormã Pahpãm jarkwa kam kôt me hapê ne me cahyt.

¹² Mã me hũpar xà ata kôt me cupê Juta catêjê me, me cupê Crec jō pjê catêjê me, me cupê pyjê

jàmterà cati pê Crec catêjê atajê me, me hàhtôa ne cute Jeju to amji mã mehhimpej.

¹³ Mã Texarôn jô krĩ kam, Juta catêjê teAmcoti jô krĩ kam Pawrô te Pahpãm jarkwa to ihcakôcna me harên par, ne ma mehkôt me pra, cute me irêc, mã cute mehkên ton prâmte.

¹⁴ Mã Jeju na mehkwy te me Pawrô kujahêc pyrentu, côxwa to kà wÿr. Mã ma mehkwy te me Pawrô pynâr, neme cumã Atên jô krĩ wÿr pry jarên to mō, ne me to cator. Mã Xira me Timot cormã curia Amcoti jô krĩ kam me hàhhuc.

¹⁵ Mã Pawrô Atên jô krĩ kam cator, ne hàhhuc. Nehacpÿa mã cute me hÿnâr catêjê atajê kujahêc, Amcoti jô krĩ wÿr, ne me to ihhimpej, quê me Xira me Timot mã awjarê, quê hapu na ihkôt me mō, Atên jô krĩ wÿr, ne me cuprô.

*Pê Atên jô krĩ kam Pawrô mō
Roman 1.18-20*

¹⁶ Mã Pawrô Atên jô krĩ kam apu mō, ne ame hikaj tomō. Ne cute kên te pahpãm cahàc krekà jàhtôa ne hōmpun, krĩata kam. Ne cupê ahna ihkaj na, na ri ihpeacre.

¹⁷ Cwÿrjapê ri Pawrô, Juta catêjê te me cuprôn xà kam, cute ajpên mãmehcakôc, ne hanea ne mehcahkrit mãPahpãm kĩn atajê mã ihcakôc. Ne hōtpê amcro cunea kamcà pê mehkĩ atajê me, me ajpên mã me awjarê.

¹⁸ Mã me cumã ihkàhhôc to hahkre catêjê pê Epicurij catêjê kwÿ me, Xicô catêjê kwÿ me, hanea ne cute Pawrô me, meajpên mã me hÿjarên. Ne mehkwy me, me ajpên cukij to:

— Ampo mã Pawrô pê ihcakôccatê te amji jahkre kêatre ata ame pamã harên prãm? — hane. Mã mehwý me ajpên mã:

— Pýpýn, he ihhêj ne ajtea mã apu pahpãm jũjê itajê to me pamã ihcakôc — hane. Mã Pawrô te hacpýa mã mehtyc tĩr na me cumã harên, cwýrjapê riajpên mã me harên to hane.

¹⁹ Ne ma cute me cuprôn xà japyrý te Caxêti jô awjarô ata wýr, cute me Pawrô japrôr ne me to mō, ne me cumã:

²⁰ — Wa itýj me, por ca ate ajtea mã ampo tuw jarên pihhoti ata jarên atajê kam me ijapac to prãm, ne ampeaj kam me imã impar prãm. Wa rý jũ caxuw iteme ampo ita jarên par to hajýr nare, na wa me hahkre pej to prãm — hajýr.

²¹ Pê Atên jô krĩ kam mehkrĩ catêjê me, pō rũm mehcahkrit ajpên me acjêj ne mehkrĩ atajê mã, ajco me xwahnatuw atajê impar to prãm, pê mehkrĩ ne me kampa.

²² Mã Pawrô me cuna mã hãm, ne xa, Caxêti jô awjarô kam, ne cuteme cumã to hahkre kam ihtêm, ne me cumã:

— Ýhý, me apê Atên jô krĩ catêjê, me ikampa! He ihhêj ne ca atýj ame pahpãm cahàc to amji mã me ahimpej to me apa. Ca ihhêj ne kên to ate mepahpãm cahàc krekà ton itajê to, ihhêj ne ampeaj kam amji mã me ahimpej.

²³ Ne wa ita ri me gō krĩ kam apu ipa, ne ite, me ate kên te pahpãm cahàc krekà mã me ikre pyxwýr, nekam me hũxwýr, ne kam me to amjikam gapac na, ite me hàhtôa ne me gōmpun. Ne hanea ne ite ikre pyxit kam pahpãm cahàcpyxwýr xà nō caprý ata pupun. Mã jũm

te kamihhòc to hajÿr he: “Ita pahpãm cahàc krekàpyxwÿr xà, ne nee cu rÿ me pahnõ te Pahpãm ita jahkre pej nare” hajÿr. Ne cormã me apê jũm pê Pahpãm ata jahkre kêatre na wa ha me amã harê, ca me ikampa.

24 — ÿhÿ, he Pahpãm ita pê me pajõ Pahpãm peaj ata, ca rÿ nee ate me hõmpunnare. Ne cupê me Pahton catê. Ne taa mã pèpjê to, ne pjê kam ampo cunea to. Ne cupê pjê ita kam me hirõa pê Pahhiticati, ne hanea ne cõjkwã kam cupê Pahhiti cati. Ne nee, por jũm te cumã ikre ton ata kam ihkrĩnare.

25 Ne nee jũm te cumã ampo ton ata na cumã prãm nare. Ampo na? He taa mã ri me pamã me pancaca xà gõ, ne me pamã me pahte amji kam me pajapac xà gõ, ne me pamã ampo cunea impejti gõ. Ne jũ wÿr cu me pahnõ cumã ampo to ne cugõ.

26-27 — ÿhÿ, pê mam me panquètti pyxit ne to, ne mepanquètti kõt pê me pahton to mõ. Ne pê pjê ita kamme pahcunea to, cupê me, krĩxàre me, me pa me. Ne pê me pahpÿpÿm xà xwÿjrea na, pê ramã mam me pajõamcro me pahte amji to me papijapar xà to amji kampa, nekam me pahkrĩ xà caxuw me pamã pjê to. Ampo na? Cu pahte me to amji japackre, ne ahna mepajàhcukjêr, ne xwÿ mã jũ caxuw amcronõ na ahna me pahcator to prãmte. He neePahpãm me papê ampÿare mã ipa nare, ihtÿj pjê cunea kam me pahcahê na ipa.

28 Na pê jũm ata ramã harèn to hane he: “Pahpãm cãmtà rũm cu pahtÿj ame papa, ne

amji to me ajpa, ne pahtỳj me amjikampa” hane. Ỡhỹ, hanea ne me anō pē Atēn catêjê nōa te ihkàhhôc kam ihhôc to hajỹr he: “Pahte me hajỹar ne me papê Pahpām kra” hane.

29 — Hewhỹ, me pahcunea pē Pahpām kra. Na cu nee pahte amji kam me pajapac xàa kôt, Pahpām to ame amji mẵampō to pahpām nare. Ne nee cu kẽn to ame pahpām cahàc krekà ton nare. Ne neewakỳre prà jakare me, wakỳre prà tepti ata to amepahpām cahàc krekà ton nare. Ne nee cu amjia mẵ ame ton nare.

30 Pē rỳ pēa mẵ mam pjê cunea kam, mehcunea ramẵ meton to me amji pyràc tu, na pē ajco me toan to me to. Pē nee Pahpām to me amji japackre, ne me hahkre pej nare, cwỳrjapê pē nee Pahpām cute me ampo to hajỹr xà ata jahpan xà na ame to kẽn nare. Ne hamre, ita caxuw Pahpām tepjê cunea kam ampo itajê intête me pahcunea mẵn, cu nee hipêr ame ampo itajê nỡ ton to mehajỹr nare.

31 Ỡhỹ, he ramẵ cute me pahcukij ne me pahto ipicokjêr xà jỡ amcro hyr, quê ha amcro ata na me pahpupu, ne me pahcukij, neajpẽn pē mempej me, mehkẽn to ajcokjê. NePahpām te ramẵ me pahcukij catê na Jeju xẵm, cutecumẵ ampeaj kam me pajarẽn to impejti prẵmte. Ne mehcunea te Jeju pē me pahcukij catê nahahkre pej prẵmte ri ihtyc jirô pē mẵ, hacpỹa mẵ cute to ihtĩr — hajỹr.

32 Mẵ Pawrô te ihtyc jirô pē hacpỹa mẵ ihtĩrna me cumẵ harẽn, mẵ cute mempar, ne nee cute amji mẵme to hajỹr nare. Cwỳrjapê rimehkwỳ

ame cumã, ne ame hũn, mã mehkwỹ me cumã:

— Wa amcro nõ na gũjarẽn xà ita na hipêr me apar prãm — hane.

³³ Mã Pawrô ma mõi.

³⁴ Mã me hũmre kwỳ te me kam hapac kênre nare, ne cute Jeju na mehkwỹ na me amji ton, ne ahna me cuprõn. Ne me kam hũmre japrỹ te Tijoniti pê Caxêti jõi awjarõ kam prohti ata me, cahãj ata pê haprỹ Tamar ata me, mehkwỹ jũjê atajê te ahna me cuprõn.

18

Pê Pawrô Corinti jõi krĩ kam apu mõi

Roman 16.3-4

¹ Jirõ pê mã ri, ma Pawrô mõi, Atẽn jõi krĩ pĩn, Corinti jõi krĩ wỳr.

² Ne curia pê Juta catêjê nõ japrỹ te Aquira ata cajpa. Ne pê cupê Ponto jõi pjê catêjê kwỳ nõ. Ne curmã Prytikra jõi pjê pĩn hĩxi japrỹ te Prixirakwỳj ata me, me cato. Ne ampo na pê ajpẽn me mõi? Pê pjê jõi pahhi japrỹ Crawti ata ma Roman jõi krĩpê, ajpẽn Juta catêjê kujate.

³ Cwỳrjapê pê Pawrô ma me hõmpun prãmte me hỹrmã mõi, ne me cahê na hàhhuc ne ame apê. Ampo na? Hapẽn xà me Pawrô jàpẽn xà pipẽan na pê, ne cupêhkà tỳjti ata to ame ikre to. Ne me hapẽn xà ata to ri hõtpê amehpore incwa.

⁴ Ne mehkõt xà jõi amcro cunea kam, cute me cuprõnxà kam, Juta catêjê me, Crec jõi pjêcatêjê mã ihcakôc, cute me kam hapac ne amji to me Jeju na mehkwỹ prãmte.

⁵ Jirô pê mã ri Xira me Timot cator, Maxeton jô pjê pîn, mã Pawrô te cupêhkàhti to hàpên jicu, ne ma Jutacatêjê mã Pahpãm jarkwa jarên to mō, pê ajco hãn ne me cumã:

— Jeju pê Crixtô to, pê quêt Pahpãm me pamãawjahkre — hane.

⁶ Mã Pawrô cuna mã mehcunea amehcakôc ne ame hũn. Cwÿrjapê ri cute me cumã hikran prãmte ihkà caxàr, ne me kam mare mã intête pjê jacrô capĩr. Ne me cumã:

— Hamre, wa ha nee hipêr me ato ihmpej nare, ca ha caajũ mã me, ne me akên mã me axà. Ne Pahpãm pê me gũjawry to me apa xà ata kam, wa ha nee me acahê na ixàr nare. Ne nee qué ha Pahpãm ita na amji mã icuhtom nare, qué ha amji mã me anõa cuhtom. Itacaxuw wa ha nee hipêr me gamãr nare. Ne ita caxuwmehcakrit itajê wÿr wa ha tẽ, ne me cumãPahpãm jarkwa pejti itajê jarẽ — hane.

⁷ Hõ, cute me hajÿr. Cwÿrjapê ri cute me hicu, ne mamõ, ne Crec catêjê jô xũmre nõ japry te Tico Catytkamata nee cupê Juta catêjê nare, ne hõtpê cumã Pahpãm kĩn ata cahê na ihkrĩ. Ne pê Tico jũrkwa ataJuta catêjê te cuprõn xà cahi na xa.

⁸ Mã Cripo pê me cuprõn xà jô pahhi, ne cute Pahpãmpar, mã mehkra cunea te hanea ne mepar, ne Jeju to amji mã mehhimpej, ne mehkwy mã me hàr. Mã me hàhtõa ne cute Corinti jô krĩ kam mePahpãm jarkwa par, ne cute amji to me Jeju na mehkwy, mãcute cô kam mehcumrãr.

⁹ Mã caxwa nõ mã Pawrô te irĩatkam Pahpãm pupun, mã cumã:

— Apu acakôc xà ita na, nee amji mã pa nare, ne nee ca acakôc to hicu nare.

¹⁰ Ampo na? Wa ita ri acahê na apu mõi ita kam, jũ wÿr quê jũm ato kên. Ampeaj kam krĩ ita kam imã me hàhtô, quê ha cormã me ipynã ne me ikampa — hajÿr.

¹¹ Na ri Pawrô te curi me cumã Pahpãm jarkwa to hahkreato caku pyxit, ne ihkôt to ihnõ cahti na hajÿr.

¹² Mã Crec jõ pjêata kam, hũmre nõ japrÿ te Caro te amji to Romancatêjê jõ pahhi. Mã amcro atajêa nõ kam, Jutacatêjê te me amji to cuprôn, ne me Pawrô pro, ne ma mehçukij xà wÿr me to mõi.

¹³ Ne cute me pahhi pê Caro mã harên to hajÿr he:

— Ýhÿ, hũmre ita te, ite mehũnãr prãmte, ame imã hũjarên to hajÿr to mõi. Ne cute ajteare mã Pahpãm to amji kam me hapac xà ita to me imã hahkre ita na me ipê ihkajna. Ne me icaca xà kaj na cute amji kam hapac xàita — hane.

¹⁴ Mã Pawrô te amji pytàr prãmte ajmãr pahhi Caro mã harên, mã cute Juta catêjê mã:

— Me apê Juta catêjê me ikampa. Quê ha hũmre ita teampeaj kam ampo to kên na, wa ha itÿj me akampa ne meatehcajpa. Ne hamreare, imã nee cute ampo kên catia tonnare. Ne ihhêj ne me acaca xà me, jũmjê japrÿ itajê me, ajpênkrac ri ate me acakôc xà pit mã ita.

¹⁵ Cwÿrjapê wa ha nee me atehcajpar nare, ca ha me caa amji to ame ahimpej ne me amji to

impej. Ne pa, wa ha nee ita caxuw amji to me acukij catê nare — hajÿr.

¹⁶ Ne cute mehcunea cator, mã ma ame hapôj.

¹⁷ Mã cute ame hũmre japrỳ to Xoten pê Jutacatêjê te cuprõn xà jõ pahhi cahhyr, mehcu-ijcatê kam mare mã. Mã nee Caro te Xoten ita to amji kam hapac nare.

Pê hipêr Antijoc jõ krĩ wÿr, me amji jaxà

¹⁸ Mã Pawrô te Jeju na mehkwỳcahê na amji to caku pyxit ne ihkôt hĩkjê, Corinti jõ krĩ kam. Jirô pê mã ri, Prixirakwÿj me, Aquira me, cute me pàr krepro, ne ma Xiri jõ pjê wÿrme pra. Ne Ampohy jõ krĩ kam, cormã pàr kre mã me hâr nare kam, pêPawrô Pahpãm mã amji to, ne cute cumã amji to ipipêxà caxuw to ihkrã mẽ.

¹⁹ Mã Epet jõ krĩ mã cator, mã cute Prixirakwÿj meAquira rer. Ne ma cute me cuprõn xà wÿr hâr, ne cute Juta catêjê me ajpên mã me hũjarên kam ihtêm.

²⁰ Mã cute me cahê na amji to amcrojàhtôa to prãmte me hator. Mã ma Pawrô apu ahna ihcaca, ampo na, ma Krĩpinkrên wÿr ihkràr na ri.

²¹ Ne mõi xà wÿr cute me cumã:

— Quê ha Pahpãm mã ite amji jaxàr naito prãm na, wa ha itÿj amji jaxà — hane. Ne ma Pawrô te pàr kre kam amji kujahêc, Epet jõ krĩ pĩn.

²² Ne ma Xexa jõ krĩ mã cator, ne ma Krĩpinkrênwÿr mõi puro. Ne Krĩpinkrên kam cute Jeju na mehkwymã ihcakôc, ne me cumã amji jarên, ne ma Antijoc jõ krĩ wÿr mõi.

²³ Ne cute amji to amcro kwỳ jakren, jirô pê mã ri mỗ, ne cute Carati jỗ pjê jakren, ne Amcràti jỗ pjê jakren, ne ihtỳj Jeju namehkwỳ cunea to ihtỳj to mỗ.

Pê Apôr Epet jỗ krĩ me Corinti jỗ krĩ kam apu mỗ

Epet 1.1-2

²⁴ Pê cormã Pawrô apu mỗar kam, pê Juta catêjê nỗjaprỳ te Apôr pê Mehtehcajpar jỗ krĩ kam ihpỳm ata, maEpet jỗ krĩ wỳr tễ ne cator. Ne pê ampeaj kam ihcakôc pej, ne ampeaj kam cumã Pahpãm jarkwa jahkre pej.

²⁵ Ne hanea ne ampeaj kam cumã Pahpãm te me cumã tohahkre xà ata jahkre pej, na ri me cumã Jeju jarên xàcuhtacti jarê. Ne cumã amji kĩaan kam me cumã harê. Nenee amjia kôt me cumã Pahpãm jarên to ipa nare, ne pê cumã Jowãwjũjarên xà pit hahkre pej, pê toa ajco mecumã hũjarên to ipa. Por pê Jowãw Jeju cator xwỳjreana cato, ne cô cacrô to hikaj xà mehcumrã ata, ne cukwakam, pê me cumã Jowãw te amji kam hapac xà ata pyxit peajne hahkre pej, pê ajco me cumã harê.

²⁶ Ne cumã amji kĩaan kam, Juta catêjê te cuprôn xàkam me cumã harê. Mã Prixirakwỳj me Aquira te Apôr jũjarên xà ata par, ne me Apôr te Jowãwcukwa kam hũpar xà atajê pit jarên na me hahkre pej pyrentu. Ne ahna me ajpên par, ne me haprôr ne ikre kam me cumã Jeju jarên to impejti partu.

²⁷ Mã Apôr te amji kam hapac ne ma Crec jỗ pjê wỳr ihkràr. Mã Jeju na mehkwyỳ te mehtehcajpar

prãmtē, me cumã ihkàhhôcton, Crec jō pjê kam Jeju na mehkwȳ mã. Ne cute kam me cumã Apôr pej naharên, ne cute me ahna hàhwyr̄, mār quē ahna me amji caxàr to impeaj ne. Mã ma curi cator ne cute, por ramã ame Jeju to amji mãmehhimpej atajê, tehcajpar catia to mō.

²⁸ Ne cute Pahpãm jarkwakôt Juta catêjê mã ihcakôc, ne Jeju pê ri quêt Pahpãm kra, ne cupê Crixto, ne toa pê Pahpãm me cumãawjahkre, ne mehcunea kam mare mã ame cumã harên to mō. Ne cute hũjarên xà ata kôt Juta catêjê hi kwĩn.

19

Pê Pawrô Epet jō krĩ kam apu mō

Ruc 3.15-16

¹ Mã cormã Apôr Corinti jō krĩ me, Crec jō pjê kam apu mōar kam, mã ma Pawrô Epet jō krĩ wyr̄ tẽ, necator. Ne curia cute Jeju na mehkwȳ kw̄ȳ cajpar,

² ne mehcukij to:

— Ca ate me Jeju kam gapac ne mehkwȳ na ate me amji ton, cwyr̄japê mōrmō ca ajkĩ ramã Pahpãm Carō Pejti te me amã amji jōr? — hajyr̄. Mã me cumã:

— Wa nee ite me Pahpãm Carō Pejti ita na hahkre pej nare, xãmte ihtȳj Carō — hane.

³ Mã me cumã:

— Ne mēr jũm te me acumrār xà mã kôt pê meacumrã? — hane. Mã me cumã:

— Jowãw te mehcumrār xà ata kôt pême icumrã — hane.

⁴ Mã Pawrô me cumã:

— Pom Jowãw te me acumrãr xà atajê pê, por mehkênMã me hikra atajê me, por cormã ame Jeju jikaj to ipa atajê. Pê Jowãw ajco Juta catêjê mã awjarê, mâr quê hapu na ihkôt me jũm ata kampa. Ne jũm ata pê ri Jeju, ne hamre ita caxuw wa ha Jeju jarkwa kôt me acumrã — hane.

⁵ Mã cute me ita kam hapac jirô pê mã ri, Pawrô te Pahhiti pê Jeju jarkwa kôt, cô kam mehcumrãr.

⁶ Ne cute mehcunea na hũhkra xir, ne me cumã Pahpãm nahàhwÿr. Mã Pahpãm Carô Pejti te mehcuneamã amji jõr. Mã ajtea mã cute mehcakôc kam mehtêm, nehanea ne cute me Pahpãm jarkwa jarên kam mehtêm.

⁷ Ne me hũmre te tôxi atajê to pê hane.

⁸ Putwry încrê kam mã hãn ne Pawrô hõtpê maJuta catêjê te cuprõn xà wÿr ipa, ne nee amji na hàhtàt nare, ne me hàhtôa mã ihtÿaj kam Pahpãm himpej xà mã mencjêj na ihcakôc, pê me kampa, ne ajco ajpên mã me harê.

⁹ Mã ma mehkwy ahna me aprã, ne ma amji mã ame to hajÿr caca. Ne cormã mehcunea kam mare mã, cute me Jeju te amji kam hapac xà na mehcakôcto kêanre. Mã cute me hajÿr ita kam, Pawrô me cupêcator, ne ma amji kôt Jeju namehkwy to mõ. Jirô pê cute ajpên mã me pajõ Pahhiti Jeju pê me pahkritxwy na me harên na ipyr ne ame harê. Ne hũmre japyr teTiran ita jõ kàhhôc to hahkre xà jũrkwa kam, pê ajco ame cumã harê.

¹⁰ Ne cute me cumã to hahkre ita to caku to ipijakrut. Mã hõtpê Axij jõ pjê ata kam mehcunea pê Juta catêjê me, mehcakrit atajê

te Pahpām jarkwa par.

Xewa kra xūmre

Me Hapên Xà 5.12-16; 1 Texarôn 1.9-10

¹¹ Pê Pahpām ajco Pawrô tehcajpar to catia to ipa, ne ajco cumã cute amji jahkre pej gō, mār quê carôt kôt hapên xà catia pihhoti to.

¹² Na pê Pawrô cama ihcakôc ne ihcakôc xà atato me hà catêjê caprã, neme to impej. Ne hō cupêhkà to, hàhpro xà pê hanea, ne ihtýj ajco me caprã. Na quê ha jūm xà ata cama ihtât, quê ha ramã impej pyrentu, ne kam ampo carō kên atajê, quê ha hanea ne jūm ihtât, quê ha ramã impej pyrentu.

¹³⁻¹⁴ Cwýrjapê ri Juta catêjê kwý te ita na me Pawrô pupun, ne ihtýj Pawrô cuxà me ton to ipa. Ne por me hūmre te xet atajêpê ri Pahpām mã mehcajrên catêjê jō pahhijapry te Xewa kra atajê, pê neeme cupê Jeju na mehkwy nare cakrô, ihtýjPawrô jikjê na Pahhiti pê Jeju japry namehkwy pê me pahcurê xwýn carō kên japôj to me ipa to. Ne ihtýj Jeju japrya na me hapôj to prãm. Cwýrjapê ri ampo carō kên mã mehcakôc to me hane he:

— Por ahnaa Pawrô me cumã Jeju japry jarê ata na, wa ha hanea ne amã, ca cupê acato — hane.

¹⁵ Mã hūmre kam me pahcurê xwýn carō ita te me cumã:

— Wa ramã ite Jeju pupun, ne Pawrô pupun. Ne jūmjê mãca me? — hajýr.

¹⁶ Ne cutea mehcahhyr kamihtēm. Ne mehc-ahhya to mehcahhy, ne cute ame haxôp, ne

amecupê mehkà cokjêr, mã ma ikre ata pê me cator.

¹⁷ Mã Epet jô krĩ kam mehcunea pê Juta catêjê me, mehcahkrit mehkĩ atajê te me itajarên par, ne me hahkre pej. Na ri me cumã Jeju japry cupa xà kam mã rý hàhhuc. Ne mam me cumã hũpa ata jirôa pê me cumã Jejujapry cupa.

¹⁸ Mã me hàhtôa te mempar atajê te amji to me Jeju namekwý prãnte me hỹrmã me mỗ, ne cute ame ampo kên ton atajê na me cumã amji jarên, mehàhtôa kam mare mã.

¹⁹ Mã me hũxy xi catêjê jàhtôa te me cuprôn, ne Jeju na mekwý mã me hàr prãnte, cute me hõ kàhhôckôt me hàhcaprãr xà atajê incwýr ne me to mỗ. Ne cute me kam mare mã, mehõ kàhhôc atajê to me caxàr par. Ne cute mehkàhhôc te caxàr atajê jô pore cahyt, mã hõ pore catia to cati, ne ihhêj rùm cupê caku te xĩc jàpên xà jàmchwýr xà jô pore.

²⁰ Hõ, Jeju jarên xà impejti itajêpê hane, ne ajco ajcamẽ ne ma ihcakũm to mỗ.

*Pê Epet jô krĩ kam me ajpên par nare
Roman 1.13-15; 15.22-29*

²¹ Ampo itajê cunea jirô pê mã ri Pawrô te amjijaxàr xà na amji kam hapac, ne cumã catyatre na Maxeton jô pjê me Crec jô pjê jakren to ihtêm prãm. Ne ma hanea ne Krĩpinkrênwýr ihtêm prãm, na ri cute me cumã amji jarên to:

— Ite Krĩpinkrên pupun jirô pê, wa ha ma Roman jô krĩ wýr imôr to prãm — hajýr.

²² Cwýrjapê ri cute mehtehcajpar catêjê pi-jakrutpê Timot me Eraxô kujahêc, Maxeton jô

pjêwÿr. Mã cormã Pawrô Axij jô pjê kam apu ipa.

²³ Mã amcro ata na Epet jô krĩ kam me hàhtôa ne cutemehkên xà ton, mã hōtpê quêt Jeju na mehkwy picamên, cwÿrjapê ri ame kam incryc. Ne Epet jô krĩ catêjê kamihtÿj me cumã pahpãm cahàc krekà japrÿ te Tijãkwÿj ata to amji kam me hapac to me ipa. Pê cumã me ikre to, ne kam me hũ xwÿ neajco kam me Tijãkwÿj ata to me amji kampa.

²⁴ Ne wakÿre prà jakare to me hàpên catêjê atajê nōjaprÿ pê Temetti, pê ajco wakÿre prà jakare to Tijãkwÿjjürkwa carō krekà to. Ne pê hàpên xà ita kôt ajcoampeaj kam meh pore incwa, na pê cumã ihporea to ihpore.

²⁵ Mã cute ajkam me hàpêncatêjê pê mehkwy atajê na hàhwÿr, ne cute me cumã:

— Me ijō ikwÿ nō, he me pajàpên xà itapĩn ri me pajō pore hapôj.

²⁶ Xà ca nee ate me Pawrô te ampo ton ata na me hōmpun ne mempar nare? He ihtÿj Pawrô me cumã awjarê, ne me cumã: “Pom ampo to ame pahpãm cahàc krekà to itajê pê Pahpãm nare” hane. Mã me hàhtôa te me hũjarên xà ita par, na ri ihtÿjamji kôt ita ri krĩ kam me hàhtôa ne me to hanea neAxij jô pjê cunea kam apu amji kôt me to.

²⁷ Ne ita na me papê ihkêanre. Quê hacute ahnaa apu mōr na, quê ha me pajàpên xà hamre. Quêha nee jũm hipêr me papê me pajàpên xà itajê nō japrōrnare. Ne nee mã ita pit nare. Quê ha hanea ne mehcuneame pahpãm cahàc krekà pê Tijãkwÿj ata jürkwa catihtĩ ata jicu, ne me

to hapac kêt, por mehcunea Axij jô pjê me, pjê cunea kam mehcunea ame toamji kam hapac to me ipa atajê. Quê ha Jeju kînteTijãnkwỳj ata to me hapac kêt, ne hũrkwato me hapac kêt, ne me hìcu — hane.

²⁸ Mã me hàhtôti atajê te me ita par, ne Jeju na mehkwykam amencryac to mencryc. Necute me caràr kam mehtêm, ne me Tijãnkwỳj jarên to:

— Epet jô krĩ kam Tijãnkwỳj catia to cati — hane.

²⁹ Mã me caràar kam me hũjarên xà ita krĩ kam apuihcahkũm tu. Mã me hàhtôa te me ita par, ne cute me Cajo meAritarcô pê Maxeton jô pjê catêjê pijakrut ne Pawrô kôtame mō atajê pro, ne ma me cupjê, cute mecuprôn xà cati wỳr.

³⁰ Mã Pawrô me hàhtôti atajê mã ihcakôc prãm, mã ma Jejuna mehkwy ame huwahi.

³¹ Mã hanea ne pjê ata kam Pawrô jô ikwỳ nō kwỳ pêkrĩ jô pahhĩ atajê kwỳ te me cumã harkwa kujahêc, quê neecute me cuprôn xà wỳr mōr nare, mã Pawrô jũpar.

³² Ne nee me hàhtôti atajê me cute me ajpên par nare. Ne mehkwy ampo kwỳ jarên to ame caràr, ne mehkwy hanea neampo kwỳ jarên to ame caràr. Na ri me hàhtôa pê mehahkre kêatre, mã nee cute ampocwỳrjapê ame caràr to ame ipa ata na me hahkre pej nare.

³³ Mã Juta catêjê te me Arexãnre jator, cute me cumãihcakôc prãmte. Ne cute me cuna mã me hãm. Mã mehkwy amjimã me Arexãnre te to ihcupan na me harê. Mã Arexãnre te hũhkra tohàpêr, ne tee me cuna mã apu amji na hàprãr to hahkre.

³⁴ Mã cute me Arexãnre pê Juta catêjê nõ na mehahkre pej, ne mehcunea te me caràr kam ihtēm. Ne cute mecaràar to me or to ipijakrut. Ne me caràr to hane he:

— Epet jō krī kam Tijānkwỳj catia to cati! — hane.

Pê krī jō pahhi catêjê nõ ame hàhtôa atajê cahkũm

³⁵ Mã krī mã hàhhôc catê te hōtpê hũjarēn to mehhi kwīn, ne me cumã:

— Epet jō krī jō xũmre, me ikampa. Ne me acunea pê me pajō krī kam Tijānkwỳj jũrkwa jamãr catê, nepê kēnti impejti cōjkwa pīn ihpỳm, ca me hamã atajême hahkre pej.

³⁶ He nee jũm te ajtea mã harēn xà nõ to harēnnare. Ne amji mã me aprĩa ne, nee ca ampo kam me amji kam me gapac nare kam me ton nare. Xa ampo ita to me amji kampa, jirô pê mã ca ha cormã me to.

³⁷ Ampo caxuw mã ate me hũmre itajê japrôr? Xà ajkĩ cuteme Tijānkwỳj jũrkwapê ampo to hàhkĩj, nare, mōrmõ cute me pajō pahpãm cahàc krekà xũn na mã ate me haprôr? Hãpà, nee cute me ampo itajēnõ to jũ mãn nare.

³⁸ Quê Temetti me, mehkwy mã, jũm na mehcahôc xà na mã, quê hama cute mehcukij catêjê wỳr me pra, ne me cumã me amcro nõ ta. He itajêa caxuw ri pahhi, ne cute mehcukij catêjê amehkrĩ. Na quê ha metaa me cumã jũm na mehcahôc.

³⁹ Ne hipêr ita jirô pê me ampo na prãm, ne xa cute me amã amcrohyr xà ata jikaj, quê ha kam ahtwỳ, ca ha mehcunea jipôc ri me cumãharẽ,

quê ha me hahkre pej, ne jũ na me amã to. Hõhõ, quêt pahteme amji kam me pajapac xà te hajjyr he.

⁴⁰ Ne me pahkêanre. Ampo na? Quê ihhêaj to jũm me pajõ pahhiti mãpahte me hajjyr xà ita na me pajarê, quê ame pahkam incryc. Neme pahcukij, jũ mã cu me cumã amji jarên to? — hajjyr.

⁴¹ Ne cute me cumã hũjarên jirô pê mã cute me cuprõn xà jicu ne ma amehcahkũm.

20

Pê Pawrô Maxeton jõ pjê me Crec jõ pjê kam apu mõ

¹ Ne mehkên jàhkrihkrit jamre jirô pê, Pawrô te Jeju na mehkwyña hàhwyr, mã cute me cuprõn. Mã cute me cumã hũcanãr xàto ihtyj, neme cumã ihtêm xà na amji jarên. Ne maMaxeton jõ pjê wyr mõ.

² Ne curi cator ne apu ipa, ne cute Jeju na mehkwyjàhtõa mã hũcanãr xà to ihtyj, ne cute me hapackre to irya to iry.

³ Jirô pê ma Crec jõ pjê mã cator, ne curi cute amji to putwry to incrê. Ne ramã cute Xiri jõ pjê wyr mõr xà caxuwapu amji mã hàhcuprõn, ne cute amji name cupê Juta catêjê te me toamji kam hapac xà kêanre, ne ihtyjamehcuran prãm na me hahkre pej. Mã cute amji kam hapac, mã nee hipêr Xiri jõ pjê na cumã ihtêm prãm nare. Ne ita caxuw ri cumã Maxeton jõpjê pua na ihtêm to prãm.

4 Mã hõtpê jũmjê ihkôt me mõi atajê japryXôpat, pê Piro kra, pê Amcoti jõi krĩ kam ihpým me, Aritarcô me Xecun, pê Texarõn jõi krĩ kam mehpyým me, Cajo pê Terpe jõi krĩ kam ihpým me, Timot me Tiquicô me Tropimo, pê Axij jõi pjê kam amehpyým. Atajê cunea pê hõtpê Pawrô kôt ajco ame ipa.

5 Ne ma mam me pra, ne Trôwat jõi krĩ kam me cator, ne curia ame hikaj to ame ipa.

6 Ne me Hakren xà jõi amji kĩn jirô pê mã, wa haneane ma me tẽ, Pírip jõi krĩ pĩn mehkôt. Ne curia ite amji to me amcro to xĩc jirô pê mã, wa ite me amjicajpar, Trôwat jõi krĩ kam, ne me icunea te curi amji to me amcro toxet.

*Pê Trôwat jõi krĩ kam Pawrô apu mõi
Jowãw 5.21; Me Hápèn Xà 9.36-43*

7 Ne xap na, mehkôt xà jõi amcro kam, Jeju na mehkwyte caxwa ri me cuprõn, me hãpàn xà caxuw cute ame ajpẽnkĩn to prãm to. Mã Pawrô iraràtia na ihtẽmprãm, cwyrjapê ri cute caxwa kat hãm me cumã hũjarẽn kam ihtẽm. Mã ramã ahna awcapàtkô picapõn mã cormã me cumã awjarẽ.

8 Kÿj pê ikre caxwýn nõ kam, cute me cuprõn xàata kam, pê ampeaj kam ihpõc xà jãhtô ne mehcujo.

9 Mã hũmre japry te Ewti ita kÿj pê, harkwa na põmã me irĩt xà ata na jÿ ne kampa, ita kamhõt xwa mã hõt, ne ihpým, ikre kre crê atapĩn. Mã hÿrmã me iwryc ne cute me harĩ, mã ramã ihtyc tu.

10 Mã Pawrô wrÿc, ne cute hũmre ita pÿn, ne me cumã:

— Ame amji mã apikrar nare. Cormã ihtĩar ne quê ha ihtÿj ipa — hajÿr.

11 Jirô pê mã ri Pawrô jàpir, mã mehcuneajàpàn ne ame harte. Mã hacpÿ ma mã Pawrô te me cumã hũjarēnkam ihtēm, ne me cumã hũjarēan to apē, ne ma tē.

12 Mã hũmre ata hacpÿa mã ihtĩr mã ma me to mō, hũrkwa wÿr. Neampeaj kam hũrēn me cumã amji kĩn, ne me hakry.

Mehakepxà jō krĩ wÿr mehtēm xà

13 Ne pàr kreti kam Axô jō krĩ wÿr ite me imōr kam me icrà, ne por cōxwa cahê na krĩ xa ata kam me icator. Ne curia wame Pawrô jikaj, quê ha pjê kam ajpèn mō, ne cormã Axô jō krĩ mãcato.

14 Ne wa ite Axô jō krĩ kam me ajpèn cajpar, ne mapàr kre mã me ixàr ne me mō, ne Mehakepxà jō krĩ mã me icator.

15 Ne me Mehakepxà jō krĩ to me tojnō, ne ma me tē, ne apē nōa nawa cormã cō jipōc ri amcrà japry te Quito ata jō pjê cahê na me mō. Ne amcro pyxit jirô pê mã, wa ramã Awjarōti jō pjê mã me icator, nehipēr me ina amcro pyxit, wa ma ramã Krĩtēpti mã me icator.

16 Mã Pawrô ma apu Epet jō krĩ kam hàhhuc caca, nema hanea ne apu Axij jō pjê kam amji to amcro jàhtō caca. Ampo na? Krĩpinkrēn mã catorprãmte hàpōr pit. Mār quê xwÿ mã Me Hō Kēhkēn jō amji kĩn jōamcro xwÿjrea na cato.

*Pê Pawrô te me cumã harkwa kujate**Jowãw 21.15-17; 1 Timot 4.6-8; 1 Petrô 5.1-4*

¹⁷ Ne ma Krîtêpti kam me icator, mã Pawrô teEpet jô krī kam Jeju na mehkwȳ to mehhimpej catêjê mã ihhôc, neihkujahêc, mār quê ajpên Krîtêpti wÿr me mō, nePawrô mã mehcakôc to prãmte cute me hÿrmã ihhôc neihkujahêc.

¹⁸ Mã me cator, mã Pawrô te me cumã amji jarên ne mecumã:

— Ỹhÿ, pê wa mam ramã Axij jô pjê kam me awÿr icator xàata kam, pê ca ramã amji jipôc ri me ipupu, ne ramã ate me ite amji kam ijapac xà pupun pejtu.

¹⁹ Wa itÿj me pajô Pahhiti pê Jeju mã apu ijâpên to ipa, amcroatajê kam, ne cormã cumã ijâpên to ipa. Ne nee hanea ne ajco amji to icati prãm nare, ne pê maajco ame Jeju caca na pê wa me hÿ naapu amrã. Pê meikwȳ pê Juta catêjê ame ito kêanre, pê wa amjicajpêr xà xàhti ata to ajco amji cajpê cakrô, pê wa itÿj mecumã awcanã, ne nee pêwa me pajô Pahhiti pê Jeju jâpên xà mã hikran nare.

²⁰ Ne ajco me akôt ipa, ne me amã Jeju jarkwa tohahkre to ipa. Ne nee pê wa ame akam ipec xà nare. Pê wa itÿj me amã awcanã ne ite meatehcajpar xà caxuw, pê wa amã Jeju jarkwa jarêan to harê, pahte mecuprôn xà me, me gÿrkwa kam, pê wa me amã Jeju jarkwa to hahkre to ipa.

²¹ Ne ajco mehcunea pê Juta catêjêmã harên to ipa, ne hanea ne me apê mehcakrit atajê mãharê. Ne pêwa mehcunea mã me huphê na

awjahkre, mār quē mehkên mā hikra, ne Pahpām wÿr me apkjê, ne me pajō Pahhiti pê Jeju to amji mā mehhimpej.

²² — Ne hamre, ita caxuw ri Pahpām Carō Pejti te Krĩpinkrên wÿrijator. Na wa ha ma curi mō. Ne ampeaj kam ri ipê curi ampo te ikên xà ata jahkre kêatto hahkre kêt, ampomōrmō quē ha ajte curi jū mā ito.

²³ Ne ihnō ata pyxit ri imā hahkre pej, quē ha me ipro, ne me hacjên xà kam me ijaxà, ne ame ito jamā, ata na ri PahpāmCarō Pejti te ramā imā hūjarēn, krĩ cuneakôt.

²⁴ Na wa nee ityc xà ita to amji japackre nare, quē ha me icuran prām, ne taa me icura. Hō, ijàpên xà impejti na cuteimēn xà ata waquêt ite hipêj to amji kampa. Ne me pajō Pahhiti pê Jeju te ijàpên xà na imēn ata te hajÿr he. Wa ha mehcuneamā Jeju pê me pahkritxwÿ na harēn pejti jarē, mār quē hacpÿa mā mehcunea Jeju kôt Pahpām wÿr meapkjê, ne cute me amji jaxàr xà ata na ri Pahpām mā me ahna prām.

²⁵ — Ne pê wa ajco me amāPahpām pê me pahcunea to ihhimpej catê cati na harē. Newa ha ma ita caxuw mō, ne ramā ite hipêr ate meipupun nare na me gahkre pej.

²⁶ Cwÿrjapê wa ampeaj kam me amāawjarē. Na ca ha me anō Jeju te amji kam hapac xà mā hikra nehicu, quē ha Pahpām nee ita na amji mā icuhtom nare, ne amji mā me anōa cuhtom.

²⁷ Ampo na? Pê wa ajco hōtpê amji na ijàhtàt nare kam me amā Pahpām te amji kamhapac xà jarē, cwÿrjapê quē ha nee ita naamji mā icuhtom nare.

28 — Ne me apê Jeju na mehwý to mehhimpej catêjê, ca ha ita caxuwme amji jamâr peaj to me apa, ne nee jũ caxuw Jeju mã mehikran nare. Ne hanea ne Jeju na mehwý jamâr peajto me apa, ne caxuw ri Pahpãm Carõ Pejti te me apyxwýr. Pê Pahpãm kra mehwý tehcajpar prãnte ty, ne caprôcunea ajxwý, mã ahnaa cute me pahto amji kra. Cwýrjapêca ha me hamâr to impeaj ne.

29 Ampo na? He, imãa quê ha ihtýj jũmjê itêmjakân pê ate me Jeju mãhikran prãnte me awýr cato, ne me amã ihhêj, ne imã me gahkre pej. Ne atajê pê quêha ampo jàprê pyrãac, na quê hanee me acaprĩ nare. Quê ha cute me acunea jipej prãnteihtýj ame ato kêanre to mō.

30 Quê ha me akwýa nõ hanea ne apu to ihcupan to mō. Ne meapê mehwýa nõ mã apu ihhêj to mō, cute amji kôat me apêJeju na mehwý ton to prãnte.

31 Cwýrjapê ca ha me guphê, ne ma ita kôt me hakop. Hõ, itacupate wa ite me akam amji to ipijapar to caku to incrê. Na waicwýar kam, caxwa me amcro cunea kam iteme acunea mã Jeju jarkwa to hahkre.

32 — Ita caxuw, wa ha Pahpãm mã me apê mehwý atajê cajrên, mãr quê me ato impeaj ne, me ate cute amji kam hapac xà pynâr pejti to prãm to. He Pahpãm ri me amã ampo pej cuneagõ, ne hanea ne me apicamên na me ato, ca me ajcamê.

33 Na pê wa ita ri ame akam ipa, ne nee me gõpore me, ampo pê me atekjê atajê na prãm nare.

³⁴ Ne ramã ate me ijahkre pej, pê wa ijũhkra toapê, ne ijũhkra to ijàpên xà ita to me ikwỳ caxuw amjimã ihpore incwỳr na amjito, pê wa me amã pahte me cupêampo jamreare atajê tehcajpar to hahkre.

³⁵ Ata to pê me pajõ Pahhiti pê Jeju me pamã hahkre to hane. Na wa maharkwa to me amji japackre, ata to pê ihcakôc to hane he: “Yhỹ, qué jũm amã ampo gõ, ne ampeaj kam hũrên gakry, ne quêtjũm mã ate ampo jõr xà ata kôt ca ha hirôa pê ampeaj kam gakrya togakry” — hajỹr.

³⁶ Ne cute ihcakôc jicu, mã Jeju na mehwỳ mehkôn krã name hỹr, ne Pahpãm mã mehcakôc.

³⁷ Mã mehwỳ me Pawrô japỳ, ne ame cumã amji jarê, ne mehcunea ame amrã.

³⁸ Ne mehcunea mã amji kãn nare. Ampo na? Cute me Pawrôte jũ caxuw hipêrme hõmpun nare na me cumã amjijarên, mã cute mempar na ri. Ne ma me ikôt pàr kre wỳr me mō. Wa ma Pawrôme ite me irer ne pàr kre mã me ixàr.

21

Pê Pawrô ma Krĩpinkrên wỳr tẽ

¹ Wa ite me cumã amji jarên, ne ma pàr kre kam me tẽ, ne me icatyatre na harã mã, cô jipôc ri pjê japrỳ te Cotkam me icator. Ne amcro nō na, wa ma côxwa to kà naPĩrã jõ krĩ kam me ijàhhuc, ne ma hipêr me tẽ, ne maPatara jõ krĩ mã me icator.

² Ne curia wa ite me, pom wa pàr kre kam me mō ata jicu, ne ite me pàr kre nō cajpar, ne cumã me ixàr, ne ma Pàrkô jō krī wỳr me tẽ.

³ Ne ite me cô jipôc ri Xipre jō pjê ata pupun, ne ma harã mãme tẽ, Xiri jō pjê wỳr. Ne curi me icator, Kẽn jō krī kam, necurí cute me ampo to irôrôc jahkà na me irôrôc.

⁴ Ne hōtpê curi ite me Jeju na mehkwy kwỳ cajpar, krī ata kam, ne curia ite me cahê na amji to me amcroto zet. Mã Pahpãm Carô Pejti te me cumã Pawrô jarën, mãcute me cumã hũjarën, mār quê nee Krīpinkrên wỳrmôr nare.

⁵ Mã curi cute ame ipa xà na, amji mã me amcro hyr xàata me cupê hamre, mã ma pàr kre wỳr me pra. Mã ma cute me ipynâr, ne ikôt krī pê me cator, mehkra me, mehprô mea mã. Wa me icunea me ikôn krã na me ijỳr, côxwa to kà na, ne Pahpãm mã me icakôc.

⁶ Jirô pê mã wa ite me cumã amji jarën, ne ma pàr kre mãme ixàr. Mã ma hacpỹ mã ikre wỳr cute me amji jaxàr ne me mō.

⁷ Wa ma Kẽn jō krī pїн me tẽ, ne ma Potorma jō krī mã meicator, ne apu Jeju na mehkwy mã me icakôc, ne curia ite meahna amji to me amcro pyxit.

⁸ Ne amcro nō na wa ma me tẽ, ne Xexa jō krī wỳr meicator. Ne ma Pahpãm wỳr me to ipipkjêr catê japyr te Pirip jũrkwa mã me ixàr, ne curia hũrkwa kam cahê name ijàhhuc. Ne cupê, por pê Krīpinkrên kam Jeju na mehkwy textet pê me capi atajê nō.

⁹ Ne ihkra cahãj te cwat ne cormã nee mempjê nare, nehõtpê Pahpãm jarkwa to mehcahôc.

¹⁰ Na wa amcro jãhtôa kam cahê na meijãhhuc, ne ame ipa. Mã hũmre japrÿ te Agap itaJuta jõ pjê pĩn cator. Ne cupê Pahpãm jarkwato ihcahôc catê.

¹¹ Ne ma mõi ne Pawrô cape na xa, ne cute cupê ihtu na hê xà pyr, ne cutea to amji jũhkra me ihpar cajpre, ne Pawrô mã:

— Ỡhÿ, Pahpãm Carõ Pejti jarkwa kôt wa ha amã awjarê. Quê haihtÿj Juta catêjê Krĩpinkrên kam, atu na hêxà ita to ipa catê ata me guwapre tohanea he, ne ajkĩ mehcahkritatajê jũhkra mã me gaxà — hane.

¹² Wa ite me Jeju na mehkwÿ me, ita kam ijapac, ne ma Krĩpinkrên tète ame Pawrô juwahi.

¹³ Mã Pawrô me imã:

— Ampo na mã ca ame acwÿr to hane, ne imã amji kĩnnare ita na ame ijuwahi? He wa nee icajpre xà ita pit caxuw apu imõr nare. He wa hanea ne Krĩpinkrên kam, Jejucwÿrjapê ityc xàa caxuw apu mõi — hane.

¹⁴ Wa tee ame huwahi, ne ite me to tojnõ ne me cumã:

— Pahpãm te ampo to amji mã ato jũ mãn prãm atato, quê ha ihtÿj ato jũ mã — hajÿr.

¹⁵ Ne ite me amji to amcro kwÿ kujahêc jirô pê mã, wa ame ijãhcuprõn, ne ma Krĩpinkrên wÿr me mõi.

¹⁶ Mã Jeju na mehkwÿ kwÿ Xexa jõ krĩ kam amehkrĩatajê te me ijaprõr, ne ma Krĩpinkrên wÿr me ito mõi, Mexõ jũrkwa wÿr. Mã cute me ijaprõr, wa curia cahê name ijãhhuc. Ne hũmre

ata pê cô jipôc ri, Xipre jô pjê ata kam ihpòm. Ne rỳ pêa mã pê cupê Jeju na mehkwy.

¹⁷ Mã Krĩpinkrên kam Jeju na mehkwy te me Pawrô pupun, ne ampeaj kam me hakry.

Pê Pawrô Tijac wỳr mō ne hōmpu

¹⁸ Ne apê mã Pawrô ma me ikôt mō, ne cute Tijac cajpar. Mã ramã Jeju na mehkwy to mehhimpej catêjê cunea te cuprôn, cute me cuprônxa kam.

¹⁹ Mã Pawrô te ahpỳanre na, Pahpãm te ihcakôc xà kôt mehcahkrit pê Juta catêjê nare atajê mã ampo pejti ton na, me cumã amji jarên par.

²⁰⁻²⁵ Mã cute mempar jirô pê, mehcunea te amji mã me Pahpãm pejti na to me hãmnan, ne me Pawrô mã:

— Ỡhỹ, wa ite ramã me ihkàhhôc pyxit ne me hipêj, ne ma ramã ite mehkujahêc, mehcakritatajê wỳr. Mār quê Jeju na mehkwy mã me axà, neme ihkàhhôc ata cahyt, ne me awpa. Ne ihkàhhôc ata kam wa ite me cumã ijarkwa kujahêc, mār quê nee ame pahpãm cahàc krekà carõ jô hĩatajê kur nare. Ne nee ame, por me hōkre kam caxwỳr nare atajê jĩcaprô na mehkur nare, ame ampo caprô atajê kurnare. Ne quê mehprõa me, mempjêa me, ame amji to inxy, nenee quê ame ajpên pê mehprõ caxun nare xà na, wa ite me cumã ihhôc ne me cumã ihkujahêc, ihkàhhôc ata kam. Ỡhỹ, Pawrô, ita caxuw wa ha me amã me pahkjêjê kwỳ jarê. Ita ri Krĩpinkrên kam, me cupê Juta catêjêjãhtôa ne cute amji to me Jeju na mehkwy. Atajê cunea

ame Mojxe xwỳ te amji kam hapac xà to me amjikampa, ne ramã ate me hahkre pej ne me hõmpun. Ne xwahna, cute ihmat ri, mehkriatajê mã Juta catêjê te ampo te ihcupan xà to pit mã hahkre to apa na, me ato ihhêj xi na me harên par. Ca xwahna me cumã to hahkre tohane he, quê hapacta ne me Mojxe xwỳ te amji kam hapac xàata mã hikra, ne hanea ne xwahna me Juta catêjê te amjikam hapac xà atajê mã hikra, ne ma apu cutemehkra xũmre mã impy kà kryjre ne hitep tète me cumã. Mã ahna akam me cupê ihkaj na. Na quê ha ita ri acatorna me gahkre pej, ne ihtỳj me amãn kam to ihtêm pyrentu. Ita na ri me ato prãm. Jũ mã cu ha ajte me to? Cu ha pahte mehhêj xi xà ita to me hamre prãm to, cu ha me to hane he. Ita ri me pajipôc ri, me pahkam me hũmre te cwatatajê, pê Pahpãm mã ampo to awjahkre. Ne ihtỳj caxuw ame ipijacri to ipa. Ne ramã me cumã amcro te xet peaj ne nõ. Ne cute amji mã me amcro hyr ata jirô pê, quê ha Mojxe xwỳ incaca xà kôt ame amji cũmpej. Ne caa, ca ha atỳj hanea ne mehkôt mõ, quê hanea ne me hipôac ri me acũmpej, ca ha caa cute me acũmpej catêjê mã amji cunea jahpanxà na amgõ. Hamre, quê ha mehcunea me panquêtjê jarkwakôt apa na me apupu. Na quê ha Axij jõ pjê pĩnJuta catêjê kwỳ japôj atajê teame ato ihhêj na, ihtỳj me cumã hahkre pej — hane. Hõ, Jeju na mehkwy to ihhimpej catêjê kwỳ te Pawrô mã me hũjarên to hajỳr. Mã cute mempar.

²⁶ Ne apê, mã ma cute me hũmre to cwat ne me to tẽ, mã hanea ne me ipijacri xà ita mã me hàr,

ne cutePahpãm mã me amji cuhhôn. Jirô pê mã ri ma Pahpãm tome amji kam hapac xà jũrkwa caxwãm pê me hàr. Cute amjimã me ipijacri xà jô amcro pupun prãnte. Ne cutePahpãm mã mehcajrën catêjê pê mehcũmpej catêjêmã hàmjôr xà na amcro hyr, ne me hũrkwa wýr me amji jaxàr.

*Pê me Pawrô pro
Me Hàpên Xà 24.12*

²⁷ Mã ramã amcro hyr xà na hàhtêp. Mã Jutacatêjê kwý Axij jô pjê rũm me cator, ne cute me Pawrôpupun, Pahpãm to me amji kam hapac xà jũrkwa kam. Ne cute mehcunea curi ame ipa atajê rēc, cute mePawrô pro prãnte.

²⁸ Ne cute me caràr kam me to ihtēm, ne me caràr to:

— Me ikwý! Ajpên me pra! He hũmre itapjê cunea kam, me papê Jutacatêjê te amji kam hapac xà kaj na me cumã ampo tohahkre to ipa! Na ca ha me itehcajpa! Ne hanea ne amepanquêtti Mojxe te amjikam hapac xà na ihcakôc kêanre to ipa, ne apu Pahpãm tome amji kam hapac xà jũrkwa na ihcakôc kêanre to ipa. Jirô pê mã ri ma Pahpãm to me amji kam pajapac xà jũrkwato cute amehkên prãnte, ma mehcahkrit atajê to mō. Ne jũ wýr quē mehcahkrit atajê ikre pejti ata mã me acjêj — hajýr.

²⁹ Ýhý, pê me ita jarën to me hane. Ampo na? Pê me Pawrô kwý nō japrỳ te Tropimo, pê Epet jô krĩ kam ihpým, ne ihcahkrit, ne nee cupêJuta catêjê nō nare, neKrĩpinkrën kam Pawrô me apu

mõ. Pê me hõmpu, ne ihtỳj cute Pahpãm to me amji kam hapac xà jũrkwa mã me to hàr na ame Pawrô cãmjĩ.

³⁰ Mã xwahna ata krĩ cunea kôt ipicràn, mã ajpênamehprõt, ne cute me Pawrô pro, ne ma põ mãPahpãm to me amji kam hapac xà jũrkwa pê me cupjê. Mã Pahpãm to me amji kam hapac xà jũrkwa jamār catêjê te cator jakàn pê, me to harkwa jihê pyrentu.

³¹ Mã ramã me hàhtôa te me Pawrô curan kammehtêm. Mã krĩ jamār catêjê pê Roman catêjê jõ krãhtare jõ pahhi te krĩcunea kam, cute me amji rēc na me harẽn par.

³² Ne cute krãhtare to cuprõn pyrentu, ne ma me hàhtôti atajê wỳr mehprõt. Mã me hàhtôa te krãhtare atajê pupun, ne pea cute me Pawrô cahhyrjicu.

³³ Mã me hõ pahhi Pawrô wỳr cator, ne cute hỹrmãhàhtêp ne ihpro, ne wakỳre pijakrut to mehuwapre na harkwa hyr, mã cute me to ihcajpre. Jirô pêcute mehcukij, ne me cumã:

— Pỳhàpà, jũm xũmre mã ajte? Ampo to ri cute ihkên? — hajỳr.

³⁴ Mã mehcunea te me caràr kam mehtêm, ne ajtea mãmehkwỳ jũjarẽn xà, ne ajtea mã mehkwy ame ampona me harẽn. Mã me hõ pahhi te mempar, ne cupê cute ampo to kên xà ata na hahkre kêatre. Ne cute krãhtare mã harkwa hyr, quê me Pawrô jarĩ ne ma kên te ikre tỳjti ata wỳr me to mõ.

³⁵ Mã cute me harĩ ne ma me hàpir xà na me to hàpir to mõ, ne me to hàhtêp, ne cute me harĩ ne me to kwỳ, cute me curê catêjê cupate.

³⁶ Mã me hõ kôt me caràr to me mõi, ne me cumã:

— Mehcura! Mehcura! — hane.

Pê Pawrô amji pytà

³⁷ Mã ma kën te ikre týtji ata kam cute me Pawrô xir. Mã Pawrô te Crec jarkwa to me hõ pahhi mã ihcakôc ne cumã:

— Xà wa itýt pahhi amã icakôc? — hajÿr. Mã pahhi te amji mã ipikrar, ne cumã:

— Pÿhàpà, xà ca ajte atýt Crec jarkwa to acakôc?

³⁸ Wa xwahna itýt amji mã ato apê Ejit catêjê nõ. Por pê pjê jõ pahhi to apu ihkên prãm, ne me hàprêcatêjê to cwat mir ne me to cuprõ, ne ma põi mã me to mõi ata na wa apu acãmji — hajÿr.

³⁹ Mã Pawrô pahhi mã:

— Hamreare, ipê Pawrô, ne ipê Juta catêjê nõa wa, ne Krïjara jõ krï kam pê wa ipÿm, krï catia to cati ata kam, Quiriti jõ pjê kam. Ne wa ha awÿ, ca ito tojnõ wa me hàhtõtì itajê mã icakôc — hane.

⁴⁰ Mã pahhi te ihtýt cumã harkwa hyr to:

— Gapacta ne me cumã acakôc — hajÿr. Mã me hàpir xà kam Pawrô jàhhuc, ne xa, necute mehcunea kêt prãmte me cumã hũhkra pèr. Mã hamre, mehcunea pinkrên. Mã cute Juta jarkwaa to ihcakôc kam ihtêm, ne me cumã:

22

¹ — ÿhÿ, me ikwÿ me, me iquêtjê me, me ikjêjême, menxũjê, me ikampa. Wa ha me acunaa mã ite amji pytàr xà ita to me amãmji jarẽ — hajÿr.

² Mã cute harkwaa to me cumã ihcakôc na mempar, ne me ipinkrên, ne meipinkrên tu. Mã Pawrô me cumã:

³ — Ỡhỹ, ipê Juta catêjê nũa wa, ne pê waKrĩjara jũ krĩ kam ipỳm, Quiriti jũ pjê kam, ne wa ita ri Krĩpinkrên kam amji to ajpa, ne Camar pê ri imã ampo to hahkre catê. Ne cute ampo to imãhahkre xà ata pê wa cupê cupy, ne me panquetti te amji kam hapac xà ata pê hàhtôa to hàhtô, ne cati, pê to hahkre ne cupy. Ne pê wa Pahpãm mã amji gũa to cumã amji gũ, tohanea, pom quê ate me cumã amji jør he. Pê wa nee cormãne Jeju pê Pahpãm kra na hahkre pej nare.

⁴ Na pê wa ajco Jeju na mehwỳ pro to ipa, ite mehcuranprãmte, ne pê wa ajco me hũmre pro, ne pyjê pro, ne cuteme amji jacjên xà kam ajco me to awcapê.

⁵ Ne quê Juta catêjê jũ pahhi cunea pê prohti kamihtỹj ita na me ijarê, ne ampeaj kam pê wa ajco me to hajỹr to ipa. Na pê wa Tamatcô jũkrĩ kam me cupê prohti kam me caxuw ihkàhhôc py, cute me hõmpun ne me cahyt, neite Jeju na mehwỳ pro na cute me itehcajpar to prãm to. Ne wa ma curi to mũa, ite mejũmjê atajê ihpro ne wakỳre to me huwapre, ne ajpênhacpỹ ne Krĩpinkrên wỳr me toimør, ne ame to kêanre prãmte.

*Pawrô ipintuw na cute amji jarẽn xà
Me Hàpên Xà 8.3; 9.1-19; 26.1-23*

⁶ — Ne pê wa ma mam mũa, ne ramã Tamatcô jũ krĩ na ahtêp, pê ramã pyt ikrã jimoac kam jỹ,

pê wa ihprôt pê kÿj rÿm, còjkwa rÿm ampo pràti catia nō ata pupu, pê iwÿr mō.

⁷ Hamre, pê wa pjê kam ipÿm, ne ihcakôc kampa, pêimã ihcakôc ne imã: “Xawrô, Xawrô! Ampo na mã ca apu ito kên?” hane.

⁸ — Hamre, pê wa ihcukij ne cumã: “Pahhi, me anō mã ca?” hane. Mã imã: “Ipê Jeju, mãr wa Naxare jō krĩ pñ icator, ca apu itokêanre ata wa” hane.

⁹ — Pê hanea ne, por pê wa hÿmre me mō atajê, hàhcujro pupu, nenee, por pê imã ihcakôc xà ata na hōkre par pej nare.

¹⁰ Hamre, wa ite hipêr ihcukij ne cumã: “Ampo to wa hapahhi ajte?” hane. Mã imã: “To xa ne ma Tamatcô jō krĩ wÿr tē, curia quē hajÿm amã awjarē, he ate imã ite amji mã ampo na prãmti ata ton na ato prãm” hane.

¹¹ Ne pê hàhcujro pràti ata ito to kên, pê ito tÿm pyrentu. Pê me hÿmre ikôt me mō atajê, ma Tamatcô jō krĩ wÿr me ijaprô ne me ito mō, ne me ito cato.

¹² — Pê curi hÿmre nō japry te Anana ata pêPahpãm to amji kam hapac catê, ne hōtpê Mojxe xwÿ jōkàhhôc caca xà kampa. Na pê Juta catêjêTamatcô jō krĩ kam mehkrĩ atajê ihtÿj ajco meAnana kampa.

¹³ Ne pê ajpên mō, ne iwÿr cato, ne imãharkwa to: “Ikjê Xawrô, hacpÿa ma rīt!” hane. Hamre, pê wa irīt pyrentu, ne hōmpu.

¹⁴ — Pê imã hÿjarên to: “Me panquêtti jō Pahpãm te ri amji mã acapi, ne quē ha amã hàpên xà to hahkre. Ca ha Pahpãm kra pê catyt

kam ipa catê ata pupu, quê ha taa amã ihcakôc, ca ha kampa.

¹⁵ Ampo na? Quê ha ato Pahpãm kra mãimprar catê. Ca ha mehcunea mã, ate ampo pupun neimpar atajê na, amji jarê.

¹⁶ Ne mër, ampo mã ca jỹ ne apu hikaj? To xa, ne ito tojnõ, wa cô kam acumrã, ca amji tehcajpar xà na Jeju na ahwỳ, quê ha Pahpãm ate amji kam gapac xà kên me gápên xà kên itajê to tojnõ nehicu” hane. Hõ, pê imã hũjarên to hane, pê wa harkwa kôt to.

Pê Pawrô hàpên xà na amji jarê

Me Hàpên Xà 16.35-39

¹⁷ — Na pê wa Krĩpinkrên wỳr amji jaxà, ne Pahpãmto me amji kam hapac xà jũrkwa kam Pahpãm mã icakôc, ne irĩat kam hõmpu.

¹⁸ Pê imã: “Acator pyrentu, Krĩpinkrên pê. Ampo na? Jũ wỳr quêita ri jũm akampa, ate ito gũjarên xà ata na” hane.

¹⁹ — Pê wa ma apu ijitõt, ne ma Krĩpinkrên pê apu icator prãm nõ, na pê wa cumã icakôc ne cumã: “Ijõ Pahhiti, he mehcunea mã ramã ita ri ijápên xà kêanre atajê na ijahkre pejtu. Pê wa ajcohõtpê cute me akam hapac catêjê te me cuprõn xà jũrkwa wỳr ipa, ne mehpro ne mehcahhy.

²⁰ Ne pê Tewãw hanea ne hõtpê me cumã ato ihcakôc. Cwỳrjapê pê me Tewãw curan na imã impeaj to impej. Nepê ramã me Tewãw curan xàa kam, pa pê wa itỹjmehtehcajpa ne me cumã mehkà jamã, ata na ramã me cumãijahkre pejtu” hane.

21 — Pê Pahpãm pê Pahhiti imã: “Wa ha ma ihmãt ri akujate, ca ha mehcahkrit atajê wÿr tẽ” hane — hane.

22 Ỹhÿ, cute me Pawrô te me cumã mehcahkrit atajêjarên, mã cute mempar pê kÿj cati pêamã me caràr kam mehtẽm, ne me caràr to:

— Mehcura! Ne me to pjê caprã, quê hamre! — hajÿr.

23 Ne me caràar kam cute me to ihtẽm, ne mehkà krÿ ne kàj mã me to awcapê, ne me pjê jacrô cakrÿ, ne kàj mã me to awcapê.

24 Mã krãhtare jô pahhi ata te mehkwyãmã harkwa hyr, quê kẽn te ikre tÿjti ata kam me Pawrô jaxà, ne mehcahhy, quê ampo cwÿrjapê ame caràr ata to me cumãawjarẽ, ampo na mã ajte ame caràr to hane.

25 Mã Pawrô cahhyr xà caxuw, cormã ame huwapre kwÿa kam, mã Roman catêjê nõa pê pahhitehcajpar catê ata mõi ne cape na xa, mã cute ihcukij, ne cumã:

— Mõrmõi ajkĩ ate ampo na me Roman catêjê nõ cukij nare kam mehcahhyr xà ita na me amã impej? — hajÿr.

26 Mã pahhi tehcajpar catê ata te ita par, ne amji mãipikrar, ne ma me hõ pahhi wÿr tẽ ne cumã:

— Co he, ca ha gápên xà ita to impeaj ne! Nãmri hũmre ita pê Roman catêjê nõa ri — hajÿr.

27 Mã ma pahhi Pawrô wÿr tẽ ne cute ihcukij, ne cumã:

— Imã amji jarẽ, xà ajkĩ ampeaj kam mã apê Roman catêjê nõ? — hajÿr. Mã Pawrô cumã:

— Ampeaj kam ri ipê mehnõa wa — hane.

28 Mã pahhi cumã:

— Ite haj̄yar ne ipê Roman catêjê kwỳ nõa wa cakrô, pê wa nee curi me kam ipỳm nare, ne ajtea mã pjê nõ kamipỳm. Ne ite amji to Roman catêjê kwỳ prãm topê wa amji jahpan xà na ihpore catia ne cugõ — hane. Mã Pawrô cumã:

— Ýhỹ, quêt inxũ pêRoman catêjê nõa, cwỳrjapê ri ihkôat ipê Romancatêjê nõ — hane.

29 Mã ihcahhyr catêjê atajê te apu ihcahhyr xàa kam, mã cute cupê Roman catêjê nõ na amji jarên, mã cute mempar, ne amji mã me ipikrar, ne me cumã hikran, ne mecupê cator pyrentu. Mã pahhi te Pawrô pê Romancatêjê nõa na hahkre pej, ne apu hũpa. Ampo na? Cute Roman catêjê incaca xà kaj na me huwapre na harkwa hyr, na ri apu hũpa.

Pê Pawrô prohti kam me cuna mã xa

30 Mã pahhi cormã hũpar pej, ne amji jahkre pej prãm, ampo na mã ajte Juta catêjê ame Pawrô na ihcakôckên. Cwỳrjapê ri cute mehcajrên jõ pahhi catêjê me, prohti kam me cati atajê cunea me cuprôn na me cumã hũjahkre. Jirô pê mã ri cute me wakỳre te Pawrô cajpre ata pôn, ne ma me hỹrmã me to mõi, ne me to cator, ne me cuna mã cute me hãm na mecumã harkwa hyr. Mã cute harkwa kôt me ton.

23

1 Mã Pawrô prohti kam me hõmpun tỳjti ne me cumã:

— Me ikjêjê! Pê wa icapēnti na caxwãm catia mã Pahpãm cuna mã amji toajpa, ne ahnaa cormã ita kam to xa he — hane.

² Mã Anana pê Pahpãm mã mehcajrēn catêjêjō pahhi catihti ata te me cahê na mehcuhhê catêjê atajê mã Pawrô jarkwa kam me cakwĩn na harkwa hyr. Mãcute harkwa kam me cakwĩn.

³ Mã Pawrô Anana mã:

— Pỳhàpà, ihhêj ne pō rŭm apejti, ne acaxwãm pē akēanre! Quêha Pahpãm hanea ne acakwĩ, ate icakwĩn ita jahpan xà na. Ne me panquêtjê incaca xà kôt mehçukij catê itana ca akrĩ. Měr hōhō, ampo na mã ate icahhyr nagarkwa hyr? Ca me panquêtjê incaca xà ihkaj na apuito hane — hane.

⁴ Mã me hŭmre me Pawrô na mehcuhhê atajê me cumã:

— He ca apu Pahpãm mã mehcajrēn catêjê jō pahhitixŭn, ne ahna ihkaj na — hane.

⁵ Mã Pawrô me cumã:

— Me ikjêjê, wa nee ite cupê pahhiti ita na hahkre pejnore. Wa hahkre pej na mã, wa nee cumã icakôc xà ita tohajÿr nare. Ampo na? Pahpãm jarkwa na cute mehçuc catêjê jōkàhhôc kam pê mehçuc to me hane he: “Nee ame akwÿ jō pahhiti na acakôc kên nare” — hane.

⁶ Ne Pawrô te prohkam me hakrã pijakrut na me hahkre pej, mã mehkwy pê Xato xwy kôt me ipa catêjê, ne mehkwy pê Parixêw catêjê. Mã cute me to ipicapôn prãmte kyj cati pēa mã hŭjarēn, ne me cumã:

— Me ikjêjê, inxŭ pê Parixêw catêjê nōa, na ri ipê Parixêw catêjê nōa wa. Ne pa wa ita ri, cute

me amji cukij xà kam xa, mã ameicukij. Ampo na? Wa itỳj mehtyc itajê te hacpỹa mã mehtĩr na amji mã me to hajỹr to ipa, na wa ita ri xa — hajỹr.

⁷ Hõ, cute me cumã ita jarẽn to hajỹr. Mã Parixêw catêjê me Xato xwỳ kôt me ipa catêjê te me ajpẽn mãn kam mehtẽm, mã prohcamcute me hapackre catêjê atajê picapôn.

⁸ Ne ampo na mã ame ajpẽn mã? Nee mã ampo na amẽ ajpẽn mãn nare. He me cupê Xato xwỳ kôt me ipa catêjê ma apu hacpỹ mã mehtyc tĩr na me harẽn par caca, ne hanea ne ma apu cõjkwa pĩn Pahpãmjarkwa to memprar catêjê na me aprã, ne hamreare na me harẽ, ne me carõjamreare na amji mã me harẽ. Mã Parixêw catêjê ampo itajê cunea na amji mã me to hajỹr to me ipa.

⁹ Na ri kypê ajpẽn mã ame caràr to me ipa nare. Mã Parixêw catêjê kwỳme, Mojxe xwỳ te me hapackre xà me cumã to hahkre catêjê atajê me, me hãm, ne hanea ne me caràar kam, cute me harẽn to:

— Wa nee ite me hũmre ita kam ihkên xà nõ pupun nare. Quê ihhêaj to ampeaj kam cõjkwa pĩn Pahpãm mã imprar catêjê nõ cumã ihcakôc, nare, quê me carõ nõ cumã ihcakôc, cu ha ahnaa mã me — hajỹr.

¹⁰ Ne ihtỳj me ipijapu to me mõi, ne ampeaj kam me ipijapu xà ita catia to cati, na ri krãhtare jõi pahhi mãcute ihhêaj to amji pê ame Pawrô jirẽn na hũpa. Cwỳrjapê ri cute krãhtare wrỳc na me cumãhũjahkre, quê me wrỳ ne me Pawrô capa, ne ma kẽn te ikre tỳjti ata wỳr me to amji

jaxà. Mã krãhtare wrÿc ne cute me cupê Pawrô caxàr, ne ma hacpÿ mã me tomõ.

¹¹ Mã caxwa ata kam Jeju pê me pajõ Pahhiti te Pawrô mã amji to ipipẽ ne cumã:

— Apu pa nare, awcanã. Ca ate ita ri Krĩpinkrên kamijarên, ne ca ha atÿj hanea ne Roman jõ krĩ kamijarẽ — hajÿr.

Pê Pawrô curan na me amji pa

¹² Mã apẽ, mã Juta catêjê kwÿ te me amji to cuprõn, neampeaj kam me ipijacri tÿaj kam, me hàpàn nare, ne amehkõm nare kam, cute mePawrô curan na me amji ton.

¹³ Ne por pê me hũmre me ajpẽn pa atajê pê me hàhtõ na me cwarẽnta jirõa pê.

¹⁴ Ne ma Pahpãm mã mehcajrên catêjê jõ pahhi kwÿ me, mehkwÿ jakrã jõ pahhi catêjê wÿr me mõ, ne me cumã:

— Ýhÿ, wa ite me ijàpàn nare kam me Pawrô curan na ampeaj kam me amji ton, ne wa ha xa mehcura, ne cormã me ampo krê, ne me ikõ.

¹⁵ Na ca ha ita caxuw prohti kam catêjê me, krãhtare jõ pahhi mã me awjarẽ, quê ajpên ita ri me Pawrô to mõ. Ca ha me hõ pahhi mãahêj, ne cumã: “Wa hipêr me Pawrô jũjarên parprãm, ca ha ajpên me ite cuprõn xà wÿr to mõ” hane. Quê ajpên to mõ, wa ha ramã pryjahkà kõt me hikaj, ne catorxwÿjrea na pry kõt mehcura — hane.

¹⁶ Mã Pawrô tàmxwÿre ata aracri xa, ne cute me ajpên par xà ata namempar, ne ma kên te ikre tÿjti ata wÿr tẽ, neinquetti wÿrhàr, ne cute cumã hũpar xà ata jarên par.

17 Mã Pawrô te krãhtare nõ na hàhwỳr, ne cumã:

— Ijaparire ita japrô ne to mõi, gõi pahhi wỳr. Quê haihtỳj cumã ampo ata jarẽ — hajỳr.

18 Mã krãhtare te haparire japrôr ne mahõi pahhi wỳr to mõi, ne hỳrmã to hàr, ne hõi pahhi mã:

— Ỡhỹ, por cute me Pawrô jaxàr mã xa ata te ina hàhwỳr, wa ite awỳr haparire ita japrôr ne to mõi, quê amã ampo ita jarẽ — hajỳr.

19 Mã me hõi pahhi te intuwre ita jũhkra na ipyr, ne mame cupê to hũjawry, ne cute ihcukij tõi:

— Ampo ca apu imã harẽn prãm? — hajỳr.

20 Mã cumã:

— Ỡhỹ, wa nee apu amã ampo jarẽn prãm nare, quê ha Juta catêjê Pawrô curan prãmte me amãihhêj, ne hipêr me hũpar prãmte cute me cuprôn xà ri quếtti na me ana ahwỳ.

21 Ca ha nee me kam gapac nare, ampo na he ame amã ihhêj. Ne mehũmre te me ajpẽn par atajê jàhtõi te cwarẽnta jirõa pê, quê haquếtti mã me amxu ne prya kõt mehcura. Ne mehcunea neme hàpàn nare, ne mehkõm nare kam, xa me quếtti curan, ne cormã ame hàpàn ne amehkõm na cute me amjiton, ne cama ramã amji caxuw meakampa — hane.

22 Mã krãhtare jõi pahhi te cumã:

— Nee jũm mã ate imã ampo jarẽn ita jarẽn nare — hane. Ne ma cute intuwre ita kujahêc, mã tẽ.

*Pê pahhi Peri wỳr me Pawrô kujate
Me Hápên Xà 21.27-39; 22.24-30*

²³ Mã krãhtare jō pahhi te krãhtareto ipijakrut ne cumã hàkjêr ne me cumã:

— Wapohti na me krãhtare to me xěj to ajkrut ne me haprô, nehanea ne cawrô kam krãhtare to me xetênta ne mehaprô, ne hanea ne kruwxwa na krãhtare to me xěj to ajkrutne me haprô, quê meahcuprô, ne Xexa jō krĩ wÿr me pra, caxwa ryre kam.

²⁴ Ne hanea ne me Pawrô mã cawrô nō mã me acato, quê kam jÿ, ca me huwahi to impeaj ne, ne ma pahhiti pê Periwÿr me to mō, Xexa jō krĩ kam — hajÿr.

²⁵ Jirô pê mã ri pahhi ata te ihkàhhôc pyr, ne cutekam ihhôc to hajÿr he:

²⁶ — Ýhÿ, Peri pê pahhi catihti ita, xà apeaj? Ipê CrawtiRixij, ne itea wa amã ihhôc, ne amã ihkujahêc.

²⁷ — Juta catêjê te me hũmre ita pro ne ajmãrmehcuran. Wa ite me cupê Roman catêjê nō na hahkre pej, neite ijō krãhtare to me cupê hũtâr.

²⁸ Ne wa ite ampo na cute ame to kên to hajÿr na hahkre peaj to prãmtehaprôr, cute me hapackre catêjêwÿr. Ne me cupê Juta catêjê pêprohkam, ite me cuna mã hũmre ita xãm.

²⁹ Ne ite nee ihtycxà caxuw, nare, cute me haxâr xà caxuw, cute ampo kên ton nare na, hahkre pej. Ne menquêtjê caca xàkôt cute ampo kên ton na ame harê.

³⁰ Ne wa ramã ite Juta catêjê kwÿ te me Pawrôcuran na me amji ton na me hahkre pej, ne ite to amji kamijapac, ne ite amã ihkujahêc. Ne ite me cumãn, quê acunaa mã me Pawrô kên

na harẽ. Hamre, ita na pitmã wa ite amã ihhòc, apej pêa mã mõi. Ipê CrawtiRixij — hajÿr.

³¹ Mã krãhtare catêjê te hõ pahhi par, ne cute mePawrô japrôr, ne ma caxwa ri me to mõi, Antipatrij jõ krĩ wÿr.

³² Ne apê, mã krãhtare catêjê te me cwatxênta atajêmehtar kam ame ipa atajê te hacpÿa mã kên te ikre tÿjti ata wÿr meamji jaxàr ne me mõi. Mã cawrô kam krãhtare mepra atajê ma Pawrô to me mõi, Xexa jõ krĩ wÿr, ne me tocolor.

³³ Ne cute Peri pê pahhiti mã me ihkàhhòc pyr ata jõr, nehanea ne hũhkra mã me Pawrô jaxàr.

³⁴ Mã pahhiti te ihkàhhòc cahyt ne Pawrô cukij ne cumã:

— Hã, pjê jũ kra mã ca? — hajÿr. Mã cumã:

— Ipê Quiriti jõ pjê kra — hane.

³⁵ Mã cumã:

— Quê ha xa cute me akôt harên kên catêjê me cato, wa ha cormãakampa — hane. Jirô pê mã cute krãhtare catêjê mãharkwa hyr, quê Heroti xwÿ jũrkwa mã me Pawrô jaxà, ne me huwahi tu. Mã cupê pjê jõ pahhiti ata jũrkwa kam, cute me haxàr.

24

Pê Juta catêjê Pawrô pro rẽ

Ruc 21.12-13; Me Hápên Xà 25.7

¹ Ne amcro te xĩc jirô pê mã ri, ma Anana pê Pahpãm mã mehcajrên catêjê jõ pahhi ita me, prohti kam mehkwy kwÿ me, ma Xexa jõ krĩ wÿr me mõi, ne cute mencaca xà jahkre pej catêjê me, mã hanea ne cute me hũjarên catê japrÿ te Tertur ata japrôr, ne ma me to cator. Ne Peri pê pahhiti

wỳr me hàr. Necute Pawrô to mehcakôc kên kam mehtêm.

² Ne cute me Tertur na hàhwỳr, ne Pericuna mã me hãm, mã Tertur te Pawrô kôt harên kên kamihtêm, ne pahhi mã harên to:

— Ýhỹ, pahhiti! Apeaj to apej, ne ate amji jahkre peaj toamji jahkre pej. Cwỳrjapê wa me ipej pêa mã me amji toajpa, rỳ pêa mã wa me ipej pêa mã amji to me ajpa. Neramã ate ampo jàhtôa ne to impej to mō, me pajō pjêita kam.

³ Ne ate me imã ampo jàhtôa ne hōr, pjê cunea kam, amcro me caku cunea kam, ne tahnaa ri me imã impej.

⁴ Ne wa ha nee apê ijàmtàr to iryti nare, ne wa awỳ, ca ipar to hatujre ne.

⁵ — Wa ite me hũmre ita jahkre pej, mã ihhêj rũm cupêhà pyrãac ne ipa, mã ampo kên cunea hapôj to ipa. Ne Juta catêjê kam xwahna to, ne pjê cunea kam to, ne krĩ cunea kôt xwahna ton to ipa, ne ihkên ton to ipa. Ne cupê Naxare jō krĩcatêjê kwỳ jō pahhi, ne ihtỳj ame pajō pjê jō pahhito kên prãm to ipa.

⁶ Ne tee apu Pahpãm to me amji kam hapac xà jũrkwa to kên prãm, ne ampeaj kam ihtũm prãm. Na wa tee me to jũ na to prãm, me icaca xàa na.

⁷ Mã krãhtare catêjê jō pahhi pê Ritij ita te meijũhkra kam, hàprêa kam, Pawrô caxàr.

⁸ Ne cutea ri awỳr me ikujahêc, wa me acunaa mã amePawrô na me icakôc kên. Na ca ha hũmre ita cukij ne hĩakampa, ne pom wa me ampo jarẽ itajê, quê ha taaharẽ — hajỹr.

9 Mã Juta catêjê mehcuhhê ne me Tertur jũjarênxà kampa, ne me taa xwỳjê me harên to:
— Ampeaj kam riampo kên ton to ipa — hane.

*Pê Pawrô harkwa to amji pytà, Peri cuna mã
Ruc 21.14-19*

10 Mã me hõ pahhiti pê Peri te Pawrô te hũjarên xà na cumã ihkrã tohàhhêc. Mã Pawrô tehũjarên kam ihtêm ne me cumã:

— Ỡhỹ, wa ite ramã, apê Juta catêjê kam-mehcukij catê na caku jãhtôa na, gahkre pej. Cwỳrjapêwa acunaa mã icakôc, ne amji jarê ne amji pytà, pyrên wa apu ijakry.

11 — Ỡhỹ, wa curmã Krĩpinkrên mã icator. Ne cormãicator na amcro te tõi peaj. Ne atỳj mehcukij, quê ha taa me amã awjarê. Wa Pahpãm to ite amji kam ijapac prãmte, wa Krĩpinkrên kam icator.

12 Ne nee Juta catêjê nõi te ite ampo to jũ mãn toimõr na ipupun nare, ne nee wa apu jũm caxun to imõr nare, ne wa nee Pahpãm toamji kam me hapac xà jũrkwa kam, ite jũmjê rêcnare, cute me cuprõn xà kam. Ne hanea ne krĩ ata kam, nee krĩ cape na ite jũmjê rêc nare.

13 Ne nee mehnõi te ampo kên na ipupun nare, ne nee ijũjarên xà nõi na, jũm te ipar nare ita kam, jũ mã quê me ijarên to?

14 — Ne ampo pyxitre ata na ri ampeaj kam me ijarê. Waitỳj Jeju te amji kam hapac xàa kôt, me panquêtjê jõ Pahpãm pynâr to ipa. Ne Juta catêjê pê cama ita naihkaj na. Ne imãa ite amji kam ijapac xà te hajỹr he, na wa itỳj ihcunea kampa, ne itỳj Mojxe xwỳ jõ kàhhôc kampa, ne

Pahpãmjarkwa to mehcakôc catêjê jô kàhhôc kampa.

¹⁵ Ne wa ha itỳj Pahpãm jikaj, quê ha jũ caxuwihỳj hacpỹa mã mehtyc atajê to ihtĩr. Mempejti atajême, mehkên atajê me, cute hacpỹa mã me to ihtĩr na, wa itỳj amji mã to hane.

¹⁶ Na wa apu ikên ton nare, ne caxwãm catia mã icapênti na ipa, Pahpãm me, mehcunea cuna mã.

¹⁷ — Ne hamre, pê wa Krĩpinkrên pê icato, ne ma pjêcunea kôt apu ipa, ne curia amji to caku kwỳ kujate. Necurmã wa ite hacpỹa mã me ikwỳ wỳr amji jaxàr, Krĩpinkrên wỳr. Ite me cumã ihpore nō jōr prãmte. Nehanea ne ite Pahpãm mãampo to ijũjahkre ata jōr prãm.

¹⁸ Ne ite Juta catêjê caca xàa kôt me amji cũmpej jirô pê, Pahpãm to amji kam me hapac xàjũrkwa mã ixàr, ite me Pahpãm mã ampo jōr prãmte. Me icrê wa me mō ne me icuhhê, ne nee wa ame ikênton to me ipa nare, ne ata kam ri Juta catêjê kwỳ Axij jō pjê pĩn me cator, cute me ipupun.

¹⁹ Ne quê rỳ mã ajpên cute me ipupun catêjê atajêa me mō, ne cute ikam me ampo kên pupun xà atajêa na, me taa acuna mã me ijarê, nare, quê, pom prohkam mehkwy ita ri me xa atajêa me amã meijarê.

²⁰ Ne pê wa me cunaa mã ixãm xà ata kam, pê wa neeme kam mare mã ampo kên ton nare.

²¹ Ne ampo pyxit peaj ata pê wa to, ne kỳj cati pêmã me cumã icakôc, ne me cumã: “Ỗhỹ, wa itỳj hacpỹa mã Pahpãm te mehtyc atajê totĩr na amji mã to hane, ata cwỳrjapê mã ca ameicukij”

hane — hajÿr. Hõhõ, Pawrô te pahhi pê Peri mã amjjarën to hajÿr.

²² Mã pahhi pê Peri te ramã Jeju na mehkwy te amji kam hapac xà jahkre pej. Ne cute me cumã amcro nõ hyr, neme cumã:

— Hamre, ita kam ita pit, quê ha xa krãhtare jõpahhi pê Ritij ata cato, wa ha cormã me acaca xà ita najũ na me ato — hajÿr.

²³ Ne cute krãhtare pê Pawrô jamãr catê ata mã harkwa hyr, ne cumã:

— Ỹhÿ, ita ri kën te ikre tÿjti ata wÿr Pawrô japrô, ne hamãr to impeaj ne, quê nee jũ kam ihtêm nare. Ne kyre pê huwapre, ne ikre kam apu ipa na to tojnõ, quêt taa apu ipa. Ne quê ihhêaj to me hõikwy nõ mã mehtehcajpar prãm na, ca ha atÿj me to tojnõ, quê taamehtehcajpa — hane. Ne cute kën te ikre tÿjtiata kam me Pawrô xir, mã curia hàhhuc ne apu mõ.

Pê Pawrô Peri me Truxirkwÿj cuna mã xa

²⁴ Mã amcro kwÿ te me hakren jirô pê mã ri Peri me hĩxi japrÿ te Truxirkwÿj cator, ne cupê Juta catêjê cahãj nõa. Necute me Pawrô par prãmte me ahna hàhwÿr. Mã Pawrô te cumã Jeju to cute amji mã mehhimpej xà jarën to hajÿr:

²⁵ — Cu ha me pahcunea catyt kam me papa, ne ma ampo kën tête me amji jiprõn tome papa. Quê ha amcro nõ na Pahpãm me pahcukijne me pahkrã kën catêjê me, me pahkrã pej catêjê me, me pahto ajcokjê. Ne apu mehkrã kën to kën, ne mehkrãpej to impej — hajÿr. Hõ, Pawrô te me cumã hũjarën to hajÿr. Mã Peri te ita par, ne cumã hũpaa to hũpa, mã cumã:

— Gapacta ne mō. Wa ha jũ caxuw ana prãm, ne hipêrgaprô — hane.

²⁶ Ne ihcaprÿ na ihpore na Peri Pawrô jikaj. Cwÿrjapêri cute Pawrô na hàhwÿr to amcro jàhtôa ne apu cumãihcakôc.

²⁷ Mã Pawrô te curia amji to caku pijakrut kujahêc. Jirô pê mã ri pahhi pê Peri ata cator. Mã haxà kam pahhituw nō japrÿ te Porxij Pexô ata xâr cakrô, neePeri ata te Pawrô cator na to tojnō nare. Ampo na? Cute amji to Juta catêjê cajpuaw prãmte.

25

Pê Pawrô mã Roman jō pjê catêjê jō pahhiti cuna mã amjixãm prãm

¹ Mã pahhiti tuw pê Pexô ita xâr, ne ahna amcro incrê jirô pê mã ri, ma Xexa jō krĩ pê cator ne Krĩpinkrên wÿr mō.

² Mã mehkwȳ jakrã jō pahhi kwÿ me, Pahpãmmã mehcajrên catêjê kwÿ me, cuna mã me hÿr, ne cutePawrô kôt me harên kên kam mehtêm.

³ Pê ramã Krĩpinkrên jō pry kôt Pawrô curanna me ajpên pa. Cwÿrjapê ri cute me Pexô name hàhwÿr, quê me cumã Krĩpinkrên wÿr Pawrôkujate.

⁴ Mã Pexô te me cumã:

— Ma Xexa jō krĩ kam Pawrô me hacjên xà kam nō. Nequê ha ina ahtũm nare wa ha hÿrmã amji jaxà.

⁵ Quê ha cute ampo kên ton na, quê ha me gō pahhiipynã, ne curia me icunaa mã ihkôt me harên to kên — hajÿr.

⁶ Mã Pexô te curi me cahê na amji to amcro toôjtô, nare, cute amji to amcro to tej, ne ma hacpÿa mãcute amji jaxàr, Xexa jô krî wÿr. Ne apê mã mehcukijxà mã hàr ne hÿr, ne cute Pawrô japrôr na me mên.

⁷ Mã Pawrô cator, mã Juta catêjê Krîpinkrênpiñ me mō atajê te me Pawrô krã, ne cute me cumãnkên tÿj kam me to ihtêm. Ne me cumã curê catêjê ame to xwahna to me ipa, ne jũ wÿr quê jũm ihkên nō na harê.

⁸ Mã Pawrô te harkwa to amji pytâr, ne me cumã:

— Wa nee ite me panquêtti pê Mojxe xwÿ cacaxà cuna mã ampo kên ton nare, ne nee Pahpãm to me amji kam hapac xà jũrkwa cuna mã ampo kên ton nare, ne hanea ne nee Xexa pê Roman catêjê jôpahhiti caca xà cuna mã ampo kên ton nare — hane.

⁹ Mã pahhi Pexô te Juta catêjê mã hakry tonprãmte, cute Pawrô cukij, ne cumã:

— Xà nee amã Krîpinkrên wÿr amôr prãm nare, quêamã amôr prãm, wa curia acukij? — hajÿr.

¹⁰⁻¹¹ Mã Pawrô cumã:

— Apê Roman catêjê jô pahhiti mã gápên catê, neRoman catêjê te amji kam hapac xà kôt mã ca apu icukij. Ne wa ihhêaj to ite ampo to kên mã impàràpên, gapacta ne atÿj jũ na me ito. Ne hamre, wa ramã ate icuran xaa caxuw apu ijàhcuprôn, ikên jahpan xà na ijàmjôr xà caxuw. Quê ha me cupê Juta catêjê te ame ito ihhêj na, quê ha nee jũm me cumã ijôr nare. Ne nee ite Juta catêjê to kên nare na, ramã ateaijahkre pej

pejtu. Cwỳrjapê wa itỳj Roman catêjê jōpahhiti cuna mã ixãm, ne cumã icakôc prãm, mãr quê taa icukij — hane.

¹² Mã Pexô te harkwa kôt cute me hapackre catêjê me, me ajpên par, ne Pawrô mã:

— Ca Xexa pê Roman catêjê jō pahhiti wỳr akràr, na wa ha itỳj hỳrmã akujate — hajỳr.

Pê Pawrô Acrip me Perenikwỳj cuna mã xa

¹³ Mã amcro kwỳ jàhtôa jirô pê, pahhiti nō japrỳ te Acrip pê Heroti xwỳ kra, mehĩxi japrỳ te Perenikwỳj Xexa jō krĩ mã cator. Necute pahhi tuw pê Pexô pupun, ne ajpên pyrên me hakryti to prãm to ri hỳrmã me cator.

¹⁴ Mã amcro nō jirô pê, Pexô te Acrip pê pahhitimã Pawrô jarên ne cumã:

— Ỳhỹ, ita ri pahhi pê Peri teme hacjên xà mã hũmre nō ita jaxàr, mã hikwa.

¹⁵ Wa mō ne Krĩpinkrên mã icator, mã mehkwȳ jakrã jō pahhi me, Pahpãm mã mehcajrēncatêjê jō pahhi kwỳ me, icuna mã ame imã hũmre ita kôt harên to kēanre, ne ite ihcukij neihcuran na, cute me ina hàhwỳr.

¹⁶ — Wa ite me cumã amji jarên to: “Wa Roman catêjê incacaxàa na apu ipa. Ne me icaca xà ata kôt, quê ha xa icuna mã cute ame ajpên na mehcaôc kēanre catêjê me ajpên cuna mã me xa. Quê ha mam cute me cumãn catêjê atajê pê cute amji pytâr xà na ihcaôc. Wanee ita cumam cute me cumãn xi catêjê atajê mã, cute jũm curan xà caxuw hōr nare” hane.

¹⁷ — Mã ita ri mehcunea cator, wa nee ite hipêr me to amcro nō mēn nare, ne apẽ wa ma ramã

mehcukij xà mã ixàr, ne ite hũmre ata japrôr na me mên, ne itỳj apu ihkên cati na ihcãmjĩ.

¹⁸ Mã me curê xwỳn catêjê cator, ne nee ite ampo naihcãmjĩ xà atajê nõ na cute me harên nare.

¹⁹ Ne mencaca xàa kôt, cute me ampo pyxit peaj kênre ata na me harên. Ne hanea ne cute me cumã mehcakôckên, por pê jũm xũmre japrỳ to ame Jeju, pê ramã tyata, mã Pawrô ampeaj kam amji mã hũmre ita tĩar na ipa na harê.

²⁰ Wa nee ite hahkre pej nare ita kam, jũ mã wa ha to ne hahkre pej. Cwỳrjapê wa ite Pawrô cukij, quê ihhêaj to Krĩpinkrên wỳr cumã mõi prãm quê mõi, quê ha curia mehcukij.

²¹ Mã Pawrô te pjê jõi pahhiti pê Xexa Aguxôpê Roman catêjê jõi pahhiti wỳr amjikrâr, ne cute huwapre itana hãm na iwỳr, ne ahnaa Roman catêjê jõi pahhiti wỳr cato, quê ha taa jũ mã to. Ita na wa ite ahna krãhtare te hamãr catê mên, quê me hamã, wa ha ahnaa Xexa pê pahhiti mã ihkujate — hane.

²² Mã Acrip cumã:

— Wa itỳj ijõtpe pa hũmre ita par prãm — hane. Mã pahhi Pexô cumã:

— Apê na ca ha kampa — hane.

²³ Ne apê, mã pahhi Acrip me Perenikwỳj cator, cute mecuprôn xà kam. Mã me hàhtôa ne ahna cute me cuprôn, neme cumã ampeaj ne me to mõi, mã ihkà impejti kam mõi. Mã krĩ kam me cati catêjê jãhtôa me, krãhtarecatêjê jõi pahhi catihti atajê me, ramãcute hikaj xà cute me cuprôn. MãPexô te Pawrô na hàhwỳr mã cator.

24 Mã Pexô te ahna me cumã:

— Ýhỹ, pahhiti pê Acrip me, pom ca ita ri me acunea me xa itajê, me hũmre ita pupu he! Krĩpinkrên kam me cupê Juta catêjê cunea me, hanea ne ita ri amehkrĩ atajê tehũmre ita na icuna mã amehcakôc kêanre. Nehõtpê ame caràar kam, ihtỳj me hũmre ita curan na me awjahkre.

25 Ne imãa cute nee ampo kên cati ton nare ita kam, ampo na quê ty? Ne hanea ne cutea Xexa pê Roman catêjê jõ pahhiti wỳr amji kràr, cwỳrjapê wa ite hỹrmã ihkujahêc na amji ton.

26 Ne ipê cormã hahkre kêatre ita kam, ampo na wa ha ajte Xexa pê pahhiti mã ihhêc? Cwỳrjapê wa iteme acuna mã hãm, ate mehcukij xà caxuw. Ne mam cati mãca ha, caa, pahhiti Acrip ihcukij.

27 Wa ha kampa, ne cormã hahkre pej, ne ahna ihhêc. Ne jũ wỳr wa ite cute ampo kên ton na hahkre pej nare kam ahna ihhêc, ne cumã ihkujate, ahna ipê ihkajna — hajỹr.

26

*Pê Pawrô harkwa to amji pytà, Acrip cuna mã
Me Hàpên Xà 8.3; 9.1-19; 22.1-21*

1 Mã pahhi pê Acrip te Pawrô mã ihcakôc ne cumã:

— Gapacta ne imã amji kôt harẽ — hane. Mã Pawrô te hũhkra pěr ne cute ihcakôc xà to amji pytàr kam ihtêm ne cumã:

2 — Ýhỹ pahhi pê Acrip, ita kamite acuna mã amji pytàr xà ita pyrên ampeaj kam imã amji kĩn.

Por Juta catêjê te inaihcakôc kên ata pê, wa ha itỳj amji pytà.

³ Ne icuxà apê Juta catêjê nō, ne ramã ate amji kam me pajapac xà cunea pupun pejtu, ne hanea ne ramã ate, cute me amji kam hapac xà pihhocatêjê te amji kam me hapac xà jahkre pej pejtu. Mã ihtỳj cute ina mehcakôc kên. Na wa awỳ, ca catyt kam jỹ ne ikampa.

⁴ — Ýhỹ, ramã Juta catêjê cunea te, me ite amji kamijapac xà pupun pejtu. Ne me cumã ijahkre pej, pê wa icirirena ijō pjêa kam amji to ajpa, ne hanea ne Krĩpinkrên kam amji to ajpa.

⁵ Ne mam Parixêw catêjê kwỳ mã axà. Ne pom Parixêwcatêjê kwỳ ata pê mehkwy atajê cunea jirôa pê Jutacatêjê caca xà na me hũnār tu. Ne Juta catêjê mãita na ijahkre pej, ne quê ha me cumã amã ijarên prãm, quê ha ihtỳj amã me ijarê.

⁶ Ne wa itỳj, por pê Pahpãm mepanquêtti mã jũm to awjahkre ata to me cumã ijũjarên to ipa, ne incwỳrjapê mã ame icukij, ne ina mehcakôc kêanre.

⁷ Ne wa itỳj Juta catêjê cunea me, me ikwỳ cunea me, ikre ry cunea, Pahpãm te me pamã jũm to hũjahkre atajikaj. Ne wa hōtpê, amcro me caxwa cunea kam, Pahpãm to me amji kampa, ne me jũm ata jikaj. Ne wa Jeju to Pahpãm me pamã awjahkre ata na me hikaj, ne incwỳrjapê mã ameina ihcakôc kên. Mã Pahpãmte Jeju pê ihkra na to ipipê prãmte, hacpỹa mã to ihtĩr.

⁸ Xà quê ajkĩ nee Pahpãm hacpỹ mã jũm to ihtĩr nare? Hãpà, quê ihtỳj jũm to ihtĩr.

9 — Ỡhỹ, pê mam cormã ipê Jeju jahkre kêatre kam, pê wa itỳj cuna mã ajco ikên ton to prãm to amji kampa. Na pê wa itỳjajco Jeju na mehkwy to kên to amji kampa.

10 Ita na pê wa Krĩpinkrên kam amji to. Pê wa mepajõ pahhi catêjê jarkwa kôt ajco Jeju na mehkwyjàhtôa ne me hacjê. Ne mehcuran xà kam, pê wa haneane me cuna mã icakôc.

11 Amcro atajê cunea kam pê wa ajco me to kên to hajỹr to ipa. Cuteme cuprôn xà cunea kam, cute meJeju mã hikran prãmte, pê wa ajco me to hajỹr to ipa. Cwỳrjapê pê wa ajco me cumãquêt, ne ajco me to kên. Ne ampeaj kam hãn me kam icryc, pê wa ma ajco krĩkôt ipa, ne me to kên kryjre nare.

Pê Pawrô hipêr cute amji to ipintuw xà to ihcakôc

12 — Cwỳrjapê pê wa ma me hõ pahhi jarkwa py ne to mõ, Tamatcô jõ krĩ wỳr.

13 He ampeaj kam pahhi, wa apu amã amji jarê, pê ramã pyt ikrã cajpuw hỹr kam, pê wacôjkwa pĩn, pyt jirôa pê ampo pràti ata pupu, pry cahti ri. Pê ampo pràti ita ipu na ajxê tu, ne hanea ne me ikwỳ pu na ajxê tu.

14 Na pê wa me icunea pjê kam me ipỳpỳm, wa ite côjkwa pĩn me jũm kampa, pê me imã Juta catêjê jarkwa to ihcakôc to: “Xawrô, Xawrô, ampo na mã ca apu ito kên to hane? He ca, caa apu amji jaxôp to prãm, ne ampeaj kam gàprâr xi. Na ca, caa apu amji jaxôp to apa. Ne ihhêj rũm apê pryti jàprê, mã amnã, ne wakỳti xwahhi to amji caxwỳata pyràac” hane.

15 — Pê wa kampa, ne ihcukij to: “Me anõ mã ca?” hane. Pê imã: “Ipê Jeju, por ca apu ito kên ata.

16 Amji tỳaj ne to xa. Wa ramã ite amji mã ato imã gápên catê xà na, amji mã acapi, ne amã amji toipipẽ. Ne ita caxuw ca ha, pomate ita kam ampo pupun ita to me akwỳ mã awjarẽ, wa hacormã amã ampo jarẽ ne amã to hahkre, ca ha me cumã harẽ.

17 Wa ha itỳj Juta catêjê pê apytà, ne mehc-ahkritatajê wỳr akujate, ne hanea ne mecupê apytà.

18 Ca ha mento jahkjê, quê awcapàtkô pê me cato, neme apê pupu, ne hanea ne me pahcurê xwỳn carôt pê mecato, ne Pahpãm pê Inxũ Cati wỳr me apkjê. Ahnaa mã quê ha jũm ikampa, ne ampeaj kam ito amji mã ihhimpej, wa ha itỳj ihkên pê hũtà, ne mam cute Pahpãm to kên atajê to tojnõ ne to ijapac kêt, ne ma Inxũ Cati na mehkwy mã haxà” hane.

Pê Pawrô hàpên xà to ihcakôc

19 — Pahhi Acrip, he pê wa irĩatkam cõjkwa pĩn kampa na, wa itỳj kampa.

20 Pê wa mam Pahpãm jarkwa jarẽ Tamatcô jõ krĩ kam, ne hirô pê Krĩpinkrên kam harẽ. Ne Jutajõ pjê kam, mehcahkrit me, meipicacwỳr kam ajco me cumã harẽ, pê mehkênjicu, ne Pahpãm wỳr me amji jaxà, ne me kam mare mã cuteme ampo kên ton atajê jicu tu. Ampo na? Mār quê neehipêr cute me ampo kên ton nare na cumã me amji jarẽ, ne quêt ampo pej to pit mã me to me ipa.

21 — Hôhõ, ampo itajê cwýrjapê pê cuprõnxà kam, Juta catêjê me ipro, ne ame icuran prãm.

22 Ne amcro ata kam, pê Pahpãm itehcajpar kam tẽ, neme cupê ipytà, ne cormã itehcajpar to ipa ita na. Cwýrjapê wa mehcunea mã Pahpãm jarkwajarẽ, me cati me, me cupê ampo jamreare atajê mã. Wa nee Pahpãm jarkwa to mehcajõc catêjê me, me panquetti Mojxe te amji kam hapac xà jirõa pê me cumã ijũjarẽn nare. Pêjũmjê atajê hanea ne icuxà Pahpãm te mepamã jũm to hũjahkre ata to ajco me awjarẽ. Ne hõtpê imã ijũjarẽn xà te hajýr.

23 Pê Pahpãm me pahtehcajpar xà caxuw me pamã jũm pê Crixto to awjahkre, ata pê ihtýj amji pupun xà kêanre to amji pupu, ne ty ne hacpýa mãihtír. Cwýrjapê cu ha me pahcunea hacpýa mã ame pahpãm. Por Jeju pê Crixto hacpýa mã ihtír xà ata kõt, quẽ ha hacpýa mã Juta catêjê me, mehcahkritatajê cunea tír na me to awjarẽ. Ne me to hũjarẽn xà ata pê, quẽ ha mecumã hàhcujro xà pyrãac, ne ihtýj mehcujo xà ata kõtamehtyc xà jahpa — hane.

24 Mã Pawrõ te amji pytãr to hajýr, mã ihprõt pê Pexõ te cumã carãr to:

— Pawrõ, mõrmõ ca apu ato kam waj! Ca ate ampo jãhtõato hahkre ita kam, ca apu ato kam waj! — hajýr.

25 Mã Pawrõ cumã:

— Hamreare, pahhiti, wa nee apu ito kam waj nare, ne ikrãimpeaj kam wa catyt kam ame amã awjarẽ.

26 Ýhý, pahhi Acrip wa itýj acunaa mãicakõc. Ampo na? Ca ramã ate ampo itajê jahkre pej

pejtu. He mehcunea jipôc ri ampo itajê te hajÿr, ne nee mã pjêpimxur nõ kam cute hajÿr nare.

27 Pahhi Acrip, xà ca ampeaj kam Pahpãm jarkwa naihhôc catêjê kampa? Wa itÿj ate me kam gapac na itegahkre pej — hane.

28 Mã pahhi Acrip Pawrô mã:

— Mõrmõ ca atÿj gũjarên xà jatujre ita kôt ite amji to Jeju na mehkwy na apu icãmji? Hãpà! — hane.

29 Mã Pawrô cumã:

— Wa ha amã Pahpãm wÿ, ca ha atÿj ijũjarên jatujreita kôt, nare, ijũjarên xà cati ata kôt, me apê ipyràac ne Pahpãm pynã, ne Jeju to amji mã ahimpej. Ne imã me apê ipyràac na me ato prãm, ne nee me anawakÿre hamreare ne. Ne nee wa ha Pahpãm mã apyxitpeaj cajrên nare, wa ha cumã me acunea te me ikam gapacatajê cajrên — hane. Mã hũjarênxà ita jirô pê, me hãm, ne põ mã mehcunea cator. Pahhi pê Acrip me, pahhi pê Pexô me, Perenikwÿj me, mehcunea mehkôt me ipa atajê me, me cator.

30-31 Ne me cator xà kam ihtÿj amji mã me harên to:

— Hũmre ita te nee ihtyc xà me haxàrxà caxuw ampo kên ton nare — hane.

32 Mã Acrip Pexô mã:

— Quê ha Xexa pê Roman catêjê jõ pahhiti wÿr amji to hũjahkre nare na mã, quê ha ramã põa pê ihtÿj apu mõ — hane. Ne amehcahkũm, mã ma hacpÿ mã Pawrô jaxàr catêjê me to mõ, ne cute me haxàr.

27

*Pê Pawrô Roman jô krĩ wỳr tẽ
Me Hápên Xà 23.11; 25.12*

¹ Ne jũ mã me ahna amcro te, mã ma cute me Pawrôkujahêc, Prytikra jô pjê me, Roman jô krĩ wỳr. Wa ma, ipê Ruc, ihkôt mō, mã cute Jujo pê krãhtare catêjê jô pahhi nō mã Pawrô me, mehacjên catêjê kwỳ jõr. Ne krãhtare catêjêkwỳ atajê pê Roman catêjê jô pahhiti tekjê.

² Pê ramã Atramit jô krĩ jô pàr kre Axij jô pjê wỳr amji kujahêc xàa kam, na pê wa ma kam me tẽ. Mã Aritarcô pê Maxeton jô pjê catêjê nō, ne Texarõn jô krĩ kam ihpỳm ata, pê hanea ne me ikôt mō.

³ Ne apẽ wa Teppro jô krĩ mã me icator. Pê Jujo ajcoPawrô to impejti, ne ihtỳj to tojnō pê ma ajco ipa, ne me hõ ikwỳ nō catêjê pupu, mãr quê me Pawrô mã, cute ampo na prãm atajê gõ.

⁴ Jirô pê mã, wa me Teppro jô krĩ pĩn me mō, ne ma cô jipôc ri Xipre jô pjê na kỳj rũm me ipijarõ. Ampo na? Pê kôc me icunaa mã me icajpêr kam tẽ.

⁵ Na pê wa côxwa cote na, por Quiriti jô pjê me, Panpir jô pjê jô côxwa ata na me rê. Ne ma Mira jô krĩ mã me icator, Rixij jô pjê kam.

⁶ Pê curia krãhtare catêjê jô pahhi, Mehtehcajpar jô krĩ pĩn pàr kreti ata mã me cato, ne pê ma Prytikra jô pjê wỳr ihtêm xà carõ. Mã ahnaa kypê hỳrmã me ijator nare, wa ma cumã me ixàr.

⁷ Ne pàr kreti ata kam, wa amji mã me iprĩa ne me mō, ne me imõr xà ita na wa ite amji to me amcro kwỳ kujahêc, ne cuna mã nee me imõr

xà ita pejnore, wa ahnaa Xito jō krī cahê na me icator. Mã neekôc te me ito tojnō, wa ite me imōr xà to me amji mã meihimpej xà ata wÿr me imōr nare, na wa ma cô jipôc riKēnpojre jō pjê ata jarã mã me mō. Ne ite me pjê incràti te cajôt ita jakren, haprÿ pê Xarmô jō pjê.

⁸ Ne hanea ne pê wa me pjê cahê na me imōr xà to me mō ata nee impej nare, wa ahnaa krī nō japrÿ te Incjēnpej ita na me icator, por Raxa jō krī na pire mã xa ata wÿr.

⁹ Ne curia wa amcro jàhtôa kam me ijàhhuc. Mã hamre, me imōr xà ita kên kam hàhhuc, ne ramã Juta catêjê pijacri xà jō amcro hamre, pê hōtpê putwrÿ ata na kôcpahtÿjti ajco hapôj, ne jũ wÿr quê jũm putwrÿ atajênô na côxwa kam pàr kre to mō. Cwÿrjapê ri Pawrô tekràhtare catêjê mã hũjarēn, ne me cumã:

¹⁰ — Ÿhÿ, me hũmre, me ikampa, wa ite ramã me pamōrxà ata jahkre pej, quê ha ita caxuw ihtÿj kôc pahtÿjtiata ame pahto kên. Cu ha me pajàhcukrêj jàhtôa ne meto acto, quê ha pàr kre mrō, côxwa kam, quê ha me pahkwÿmehhi — hane.

¹¹ Mã kràhtare jō pahhi catêjê te nee me Pawrô parnare. Ne quê ihtÿj cute me pàr kre to me ipa catêjê me, me pàr kre jō pahhi me amji par.

¹² Mã por pjê ata kam me hàhhuc xà ata, ne me cumãimpej nare. Mã ma apu curi amji to me kôc pahtÿjti atajō putwrÿ jakren caca. Cwÿrjapê ri hirôa pê mehàhtô atajê ma me hàhhuc xà ata pê me cator, nePàrkô jō krī wÿr me mōr to hahkre to prãm. Ne krī jō pjê pê Kēnpojre ata kam me hàhhuc xà ata pê impejti. Ampo na? Pê

ih Týj cô pihpo ata na me hapôj xàajkrut, kýtj rŭm ita ne harã mã ita. Na pê curi impeaj to imej, na pê curia amji to me kôc pahtýtji ata jô putwýtj jakren prãm.

*Côxwa kam kôcti
Me Hàpên Xà 23.11*

¹³ Mã pyt cjêj xà jĩkjê rŭm, awke rŭm kôc tehàpêr kam ihtêm. Mã cute me hõmpun, ne ma me mõr xà na, cute me amji parxà ata kam me to incrà. Ne cute me pàr kre juwahi xàto hàpir, ne ihprĩ na me to mõi, côxwa to kà na, Kênpojre jô pjê cahê na.

¹⁴ Mã ihprõt pê amcrà rŭm, pjê rŭm, kôc pahtýtji cator, ne cute hàpêr kam ihtêm, ne cute côxwacati mã me ijaxàr.

¹⁵ Ne cute pàr kre camên kam ihtêm, na quê nee me tomõr xà ata cajpuw me to mõi nare. Cwýtjapê ri cute me to hàpên catêjê te me to hàpên jicu, quêt taa kôc jũ kam me ito mõi.

¹⁶ Wa ahnaa cô jipôc ri Cawta jô pjê ata jarã mã me mõi. Mã amcrà ata tète ma kôc me to pra. Ne curia wa ite pàr kre krare to me ijàpir, pê ampeaj kam ite pàr kreti kam me pàr kre krare pyxwýtj xà atahàpên xà týaj to ihtýtj.

¹⁷ Mã côxwa kam me hàpên catêjê te me pàr kre krarejarĩ, ne cute pàr cuxê nõ týaj ita to pàr kreti na mehuwapre. Ne mehcuea ame Pjêhpôc jô pjê cahê na côxwajũrurure ata cupa. Quê ihhêaj to curia pjênxôm kamkên nõ ihcahhêc cupate. Mã cute ame cupêhkà toirôrôc, ne cute me hucu, quêt taa kôc jũ kam me to mõi. Ne kôc pahtýtji ata cormã apê.

18 Ne apê, mã cute me pàr kre jàhcukrêj to hũcapêrkam mehtêm, cõxwa kam.

19 Ne amcro incrê kam cõxwa kam me hàpên catêjê teme hũhkra to me pàr kre jõ pàrcuxê me, cupêhkàhtime, cute cõxwa kam ampo itajê cunea to me hũcapêr par.

20 Ne amcro jàhtõa kam, ne cute me pyt pupun nare, ne nee me caxêre pupun nare. Mã cormã kôc hàpêr tyaj. Wa itỳj me icunea tyc na me amji cãmji.

21 Ne me ijàpàn nare na ramã amcro jàhtõa, cwỳrjapê ri me hipôc ri Pawrô xãm ne me cumã:

— Me hũmre itajê, ca rỳ mã me ikampa, icakôc xà ata na, cu curia me ahtwỳ Kênpojre jõ pjê kam, cu ha me ahtwỳ na mã, cu hanee ame hajỳr to me pahcuhkwỳr nare, ne nee ame ampocunea to me papictor to hajỳr nare.

22 Ita caxuw wa ha me ana ahwỳ, ca me awcanã. Ne nee ca ha me anõ atyc nare. Quê ha cama pàr kre to me acto.

23 Ampo na mã wa apu ita jarê? Nee mã ampo na nare. WaPahpãm mã apê, mã caxwa te me pajakren ata kam, cõjkwa pĩn Pahpãmjarkwa to imprar catê te imã amji to ipipê.

24 Ne cute imã hũjarên, ne imã: “Pawrô, apu panare, ca ha atỳj Xexa pê Roman catêjê jõ pahhiti wỳracato. Pahpãm mã akĩnti, na quê ha pàr kre kam memõ atajê cunea tehcajpa, ne me to ihtyc xà jahpa” hane.

25 Cwỳrjapê ca me awcanã, wa itỳj Pahpãmto amji mã ihmpej, ne ampeaj kam wa harê, quê ha ihtỳj cute imãhũjarên xà ita to.

²⁶ Jirô pê mã quê ha ihtỳj me pahcamẽ, cô jipôc ri, pjê nõ ata wỳr — hane.

²⁷ Ne ramã me ina amcro te cwatôxi kam ri cormã kôcpahtỳjti ata me ito kên to mỗ, côxwa japrỳ te Pjêcajpuw jỗ côxwa kam. Mã caxwa awryc mã ipicapôn, mã pàr kre to hàpên catêjê te me amjicajpẽr, ramã pjê na me ijàhtêp to me imỗr na.

²⁸ Cwỳrjapê ri cute me pàrcuxê nõ to me ampo pytĩ na hê ne ma me mên, cute me côxwa tu to me ipipên, ne mehômputn prãmte. Ne cute me to ipipên, mã pàrcuxê na mehara capô te wintixet, côhtu na. Ne ipipên xà ita jirô pê hipêr cute me to ipipên, mã pàrcuxê na me hara capô te winti ne ihkôt pyxit.

²⁹ Mã ampeaj kam me cumã kên nõ tepàr kre cahhêc na hũpa. Cwỳrjapê ri cute me huwahixà to cwat, ne côxwa kam me mên, pàr kre jỗ kam, necute me Pahpãm wỳr kam mehtêm ne me cuwỳ, quê apêpyrentu to prãmte.

³⁰ Mã ma pàr kre to me hàpên catêjê aracri me hapôj prãm, pàr kre pê. Ne cute pàr kreti krã ri me pàr kre krare mã hikran, côxwa kam, amji cumam, ne ihhêj ne me pàr kre juwahi xà mênprãm, ihkrã rùm, ne ma cama aracri pàr kre pê me cator, ne ma jũ kam memprar to prãm. Ne ramã cute me pàr kre krã rùm pàr kre krare ata mên, côxwa kam.

³¹ Mã Pawrô te krãhtare catêjê me, me hõ pahhimãn, ne me cumã:

— Hamre, quê ha pàr kre to me hàpên catêjê itajê pàr kreti kam nee me hàhhuc nare, ca ha nee me anỗ amji pytàr nare — hajỳr.

³² Mã krãhtare catêjê jũpar, ne cute me pàr kre krare ata mã hê jakep, mã caprý ma tẽ.

³³ Mã awcahti xà wýr Pawrô te mehcunea wýr, cute meampo krêr prãmte, ne me cumã:

— Ramã ate me amcro te cwatôxi ita jikaj xà, neeate me ampo krêr nare.

³⁴ Wa me awý, ca me ampo krê. Ca ha atýj me acunea meapà, ate me gũcanãr xà caxuw. Ca ha nee me anô apictornare, ne nee me anô kĩ pyxitre nõ ipictor nare — hane.

³⁵ Cute ita jarên jirô pê, cute pãw pyr ne-hipôn, ne mehcunea kam mare mã to Pahpãm mãihcakôc, hũrên hakry na, ne me hàpàn kamihtêm.

³⁶ Mã mehcunea jũcanãr, ne hõtpê mehtýj mã me hàpàn.

³⁷ Pê pàr kre kam mehcunea me hàhtô na me xêj pijakrut, ne ihkôt xetënta xêj.

³⁸ Mã mehcunea jàpàn jirô pê, cute cô kam me arýjhycahàc cunea jaxwýr, pàr kre ihcajcoc prãmte.

Pê mehcunea mempeaj na pjê wýr me cato

³⁹ Mã apê, mã pàr kre to me hàpên catêjê te mepjê nõ pupun, ne me cupê pjê ata jahkre kêatre. Mãcute me cô kãkãn nõ pupun, por curi pjê kam kênjamreare ata ri. Ne cute xwý mã pàr kre te mör, ne pjêimpejti ata kam hàhhuc na me to amji kam hapac.

⁴⁰ Ne cute me pàr kre juwahi xà mã me hê jitep, ne cute me cumã hikran, côxwa kam. Ne cute mehcakrýn xà mã hê pôn par, por me to ihkrã

maj xà ata me. Ne cute me cupêhkàhti jarĩ ihkrã rũm, xwỳ mã amũ amcrà wỳr mõi prãmte.

⁴¹ Mã hamreare, pjênxôam to pjênxôm, mã cumã pàr kre krã xàr, ne curia hàhhuc. Mã hõ rũm cõxwa tecarõt to apu ihkêhkên.

⁴² Mã krãhtare catêjê te me ajpẽn par, cute mehacjên catêjê cunea jipej na, quê nee mehnõ cõ tohkà na pjê wỳr cator, ne ipimxur ne ma ihtêm nare.

⁴³ Mã me hõ pahhi ma apu Pawrô curan to xuwcaca, nenee cute ihcuran na me to tojnõ nare. Ne quêtcute me cumã harkwa hyr, quê mehpa na me irêr pejreatajê cõxwa kam mehpỳp̀ym, ne ma mehpa na me pra, amcrà ata wỳr.

⁴⁴ Jirô pê quê ha mehkwỳ hanea ne pĩ po na me huwahi, nare, quê ha pàr kre jõ pĩ kwỳc na me huwahi ne ahnaa ame rê, ne mehtyc xà jahpa. Ita na wa me icunea te me amjipỳt̀ar, ne pjê mã ame ijapõj, me ipeaj na.

28

Pê Pen jõ pjê kam ame mõi

¹ Ne ramã amcrà mã me ipej pêa mã me icator, ne iteme cõ jipõc ri pjê ata japỳr jahkre pej, mã haprỳ tePen jõ pjê.

² Mã curi mehkri catêjê te hõtpê me ito impejti. Mã ta wrỳ ne krya to kry, mã cute me cuhy catia ton.

³ Mã Pawrô te pĩ kwỳc to cuprõn, ne aracri ihkõt cagã pahtỳjtikêanre ata pyr ne cuhy kam haxwỳr, mã cagã cuhy cacro te intoj, ne cute hũhkra na inxar, nekam ajêt ne apê.

4 Mã mehkřĩ catêjê te me cagã pahtýjti ata pupun, mã hũhkra kam ajêť, mã cute ajpẽn mã me harẽn to:

— Ihhêj ne hũmre ita pê mehcuran catê. Ne ramã cõxwa pê cator, ne cute ihkên ton ita jahpan xà na, quê ha itacaxuw ihtýj ty — hajýr.

5 Mã Pawrô te cagã cuhy kam to hàpêr, mã cuhykam ihpým, mã nee Pawrô te cagã ata xà nõ cajpêr nare.

6 Mã cute inxar xà kam mehtu jikaj, ne haneane mõi pejti kam ihtyc xà na me hikaj. Ne tee me hamã, ne tee me hikaj, mã ihkên xà jirô pê ihpým, mãme hõmpu, mã nee cumã hà nare. Mã hacpýa mã cute meamji kam hapac xà to me ipintuw, ne me amji mã:

— Pýhàpà, jũm ita pê pahpãm nõa — hane.

7 Mã hãm xà ata cape na, cõ jipõc ri pjê jõ pahhijapřý te Puprijõ ata jõ pur. Mã cuteme ito kênre nare, wa curia amcro incrê kam ame ipa.

8 Mã hũm mã kry, ne kam hahõc mã nõ, mãPawrô xàr ikre caxwýn mã, ne cute Pahpãm mã ihcajrẽn, ne ahna hũhkra xir, ne capřr.

9 Jirõ pê mã ri, cõ jipõc ri pjê ata kam me hàatajê cunea me cator, mã cute mehcunea capřr.

10 Mã cute me imã ampo jàhtõa ne me hõr. Neme imõi xà wýr ri, cute me imã, por wa me ampo cunea name přãm atajê jõr, me to imõi xà caxuw.

Pen jõ pjê pĩn Roman jõ křĩ wýr mehtẽm xà Roman 1.10-12; 15.30-32

11 Wa ite amji to me putwřý incrê kujahêc jirõ pê, wapjê ata kam Mehtehcajpar jõ křĩ jõ

pàr kreti jàhhucne xa, kaam me imõr xà caxuw, haprý te Caxô me Poruc. Pê pàr kre ita ramã amji tokôc pahtýjti jõ putwrý ata kujate, pjê ata kam.

¹² Wa kam me mõi ne Xiracuxa jõ krĩ kam me icator, ne curia ite amji to me amcro to incrê.

¹³ Ne hipêr ma me tẽ, ne Krĩpàtre mã me icator. Mãapê, mã kôc te hàpêr kam ihtêm, côxwa cati rûm, waite me imõr to amcro to me ipijakrut, ne Cõhkrãcator jõ krĩ mã me icator.

¹⁴ Ne krĩ ata kam wa ite me Jeju na mehkwy kwý cajpar, mã cute me ijator, wa me ijàhhuc, ne curia ite me cape naamji to me amcro to xet ne mehkujahêc. Ne amcro te xetata na wa ma me mõi, Roman jõ krĩ wýr.

¹⁵ Mã Roman jõ krĩ kam Jeju na mehkwy teme icator na me ijarên par, ne ajpên me icajpar to me mõi. Ne cute me icajpar, por krĩ kam me hàhhuc xà japrý te Inchrê ata me Apijjõ krĩ kam. Mã Pawrô te me hõmpun, ne cute Pahpãm mã me hũrên hakryti na amji jarên, ne cute me to amji mã hũcanãr to ihtýj.

*Pê Pawrô Roman jõ krĩ kam hikwa
Me Hàpên Xà 17.5-6*

¹⁶ Wa Roman jõ krĩ kam me icator, mã cute me Pawrô totojnõ, mã ihtýj amjia kôt ihkrĩ, krãhtare catêjênõ cape na.

¹⁷ Ne amcro incrê jirô pê mã ri, Pawrô te Juta catêjê jõ pahhi na hàhwýr, Roman jõ krĩ kam, quê ha me ajpên cajpa, ne me cuprõ. Mã cute me cuprõn, mã Pawrô te me cumã:

— Ýhỹ, me ikjêjê, wa nee ite ampo kên ton nare, mepahkwý cuna mã, ne hanea nee ite me pancaca xà cuna mãampo kên ton nare, por pê me panquêtti me pamãincaca xà gõ ata cuna mã ite nee ampo ton nare. Cakrô mã ihtýj Juta catêjê te Krîpinkrên kam me ijaxàr, ne cute Roman catêjê mã me ijõr.

¹⁸ Cute me icukij, ne me imã hikran prãnte. Ampo na? Nee cute me ikên nõ na me ijarên par nare na ri, mã ihtýj ajte me icuran prãm.

¹⁹ Ne ma ame imã hikran caca. Cwýrjapê wa ite mehwyr, quê Xexa pê Roman catêjê jõ pahhiti wýr me ito mõ ne curia me icukij. Ne nee mã wa me pahkwý to ite icakôc kên prãm to icator nare.

²⁰ Pê Pahpãm me papê Juta catêjê mã, jũm pê Crixto to awjahkre ata, cu me pahcunea me hikaj atacwýrjapê mã, wa wakýre itajê te ijuwaprea na xa he. Na wa ite me ana ijãhwýr, ca me cuprõ, wa ite me apupun, cupahte amji mã me pahcakôc prãnte — hajýr.

²¹ Mã me Pawrô mã:

— Wa ite nee me Juta jõ pjê pĩn ihkàhhôc nõpyr nare, ite me gahkre pej xà caxuw. Ne hanea ne, nee mepahkjêjê nõ ajpên akôt anaihcakôc xà kên nõ to mõr nare.

²² Na wa itýj ampeaj kam, ate amji kam me gapac xà na me apar, ne me gahkre pej to prãm. Wa ite me apêJezu na mehkwy na xwahna par, pjê cunea kam, krĩ cunea kôt, ne krĩ cunea kam me akwy na mehcakôc kêanre — hane.

²³ Mã cute Pawrô na me ajpên par, ne me amji mãamcro hydr. Ne amcro hydr xà ata na mehkwy jãhtôa ne ma memõ, por curi Pawrô

apu mō ata ri. Cute me Pahpām himpej xà te amjikam hapac xà cunea jarēn par prānte. Mācute harēan to pyt. Pê por quē ha jū caxuw pjê Jeju toihhimpej xà jō amcro kam hàhhuc xà ata to pê me cumāhūjarēn partu. Ne cute Mojxe xwỳ jō kàhhôc jarēn, ne cute Pahpām jarkwa na mehhôc catêjê jō kàhhôcjarēn, ne tee apu Jeju pê, por pê Pahpām jūm to awjahkre ata pro mēn prām.

²⁴ Mā me pyxitre hōtpê Jeju to amji mā mehhimpej, mā mehkīnte mehkwy ma amji mā ame to hajȳr caca.

²⁵ Ne ma mehcunea cator, ne ame ajpēn mā, ne maamehcahkūm. Ne me cator xà wỳr, mā Pawrô te me cumā:

— Pê ramā Pahpām jarkwa na mehcakôc catêjê nō japȳr teĪxaj ata Pahpām Carô Pejti jarkwa kôt me aquêtjê mā harē. Ne toa me amā hūjarē.

²⁶ Ne pê me cumā harēn to hane he:

“Mō, ne atajê mā ita jarē, ne me cumā:
‘Ca ha ampeaj kam me kampa, ne nee mempar nare,
ne ampeaj kam me rīt, ne nee me hōmpun nare’
hane.

²⁷ Nāmri ajte atajê krā tỳaj to ihtỳj,
ne cute mehapac jihê, ne ame hôt ne ame-
hcuhhê.

Quē ha me to hajȳrnare na mā,
quē ha ihtỳj mentoa to me hōmpu,
ne ihtỳj me hapac to me kampa,
ne ihtỳj mehkṛā kam me kampa,

neihtỳj iwỳr me amji jaxà,
mãr wa me caprã” hane.

Hõ, pê Pahpãm me cumã hane.

²⁸⁻²⁹ — Na wa ha me amã harẽ, ca me hahkre pejpyrentu. Ampo na? Pahpãm te mehcahkri-tatajê wỳr amji jarẽn xà impejti ita kujahêc. Na quê haihtỳj quêt me kampa. Por Jeju pê mehkên pê me hũtâr catê na harẽn xà ata na, quê ha ihtỳj quêt me kampa — hane. Ne Pawrô te me cumã ita jarẽn jirô pê mã ma ajpẽn to me cator.

³⁰ Mã caku pijakrut kam curia Pawrô ihkrĩ. Cute jũmmã hũrkwa na ihpore jõr, ne kam ihkrĩ. Mã hõtpêmekwỳ me ipa ne me hõmpu, na ri hõtpê ahna Pawrôjakry.

³¹ Na pê ajco Pahpãm himpej xà te amji kam hapac xà jarẽ, ne hanea ne me cumã Pahhiti pê Jeju pê me pahkritxwỳ jarẽn to ipa. Na pê ihtỳj ihcakôc, ne nee amji mã ampo cupanare, pê nee ajco ampo ihcahpêrkâr nare. Hamre.

clxxiii

PAHPÃM JARKWA CUPAHTI JÕ KÀHHÔC
Canela: PAHPÃM JARKWA CUPAHTI JÕ KÀHHÔC
(Portions)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Canela)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

09d4e460-c38b-52b7-81c1-8300bfeb466a